

బ్రహ్మ సంద వైభవము

శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరిస్వామిగారు

శ్రీ శుక బ్రహ్మ శ్రమ ము,

శ్రీ లోక హస్తీ

1983

మొదటి కూర్పు 2000 ప్రతులు
1983
కాపీరైటు రిజిస్టర్డ్

ప్రతులు
మేనేజరు.

శ్రీ కుకట్రహమ్మ శ్రమభివృద్ధి
శ్రీ కుకట్రహమ్మ శ్రమభివృద్ధి
శ్రీకాళహస్తి (చిత్తూరుజిల్లా)

మొదటి
శ్రీ లక్ష్మీ అరువింబర్ని
మార్వాడి గుడిచి తపాల

ప్రస్తావన

ప్రతిజీవియు ఆం దము కొ కు పాటుపడుచున్నది
 తొట్టతొకట ౩ కేకలై విషయాన దమునే పొంది
 తో లృప్తిపడుచు న్నది కర్మ రండు తొలగుటలేదు
 కాక బ్రహ్మకంఠము కొఱకే యన్నిందినచో చారాల
 భవించు సుఖముక ౩ గొప్పసుఖము లభించుటయే కాక
 బంధమున్ను తొల పోగలవ అట్టి ఆహ్వాన్య బ్రహ్మ
 మే ప్రతిజీవియొక్కయు లక్ష్మ్యము అర్థాగ్రాప్తు సాగి న
 యునో ఆ వివిధ పద్ధతులు ఈ గ్రంథమున చక్కగ
 పంపిణీపది ముముక్షువులు వానిని గూర్చి తెన్నగ
 నిగొని పొంది విహార త మైన । హృదయము యొక్క
 భారాని ఈ శీవితముగాజే సు ధన్యులగుదురు గాక ।

భట్టు

ప్ర కా శ కు లు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునాడు ఈ
 గ్రంథముద్రణకు రు 5000 00 ల (అయిదు
 వేలరూపాయలు) సహాయము చేసిరి వారికి మా
 కృతజ్ఞతలు
 ఇట్లు
 ప్రకాశకులు

ఓ

బ్రహ్మనంద వైభవము

1 బ్రహ్మనందమే జీవితలక్ష్యము

బ్రహ్మనందముయొక్క వహిమాతకయము

బ్రహ్మనందం వరమనుభవం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
 ద్వంద్వాతీతం గగననదృశం తత్త్వమస్మాదిలక్ష్యమ్
 ఏకం నిత్యం విమలమదలం సర్వదీ పాక్షి భూతం
 భావతీతం త్రిగుణరహితం పదుదుం తం పరమామి

బ్రహ్మనంద దేవరూపుడును ఎదు నభిము నోహంగు
 వాడును కేవలము జ్ఞానమూర్తియు ద్విదేవు అతీతు
 డును అకాలమువలె తర్వివ్యాపకును మోక్షుని పుడును
 తత్త్వియనీ మన్నగుమహావ్యాపియును అక్షయమును అద్వితీ
 యుడును, నిత్యుడును, నిర్మలుడును సర్వయును ననుభవ
 ప్రాణోష్ఠయొక్క బద్ధులకు పాక్షియై పెండువాడును
 భావానీలమును, త్రిగుణరహితుడగు అగు పరమాత్మ యగు
 సద్గుణ పునకు ననుభవించుచున్నాడు

శత్రువా! ఏల ముఖంబెగవు! ఈ సంసార కూపము
 పడి పెట్టు-యిదుదల నొందుచున్న నీకు విముక్తిమార్గము
 లేదా! ముఖము కొంగుటకు దిశాయము నోచరించుట
 లేదా! అనందమున నేల నీకు కొఱత కలిగివడో విచారిం
 కుంటిలేల! విచారణ లేకుండుటయే ఈ ముఖమున కంతటికి
 కారణము అనందమున నే మూలము నీకు లోటు కలుగ
 లేకు అనందము నీ స్వరూపము నీపై క్రింద ప్రక్కల
 యెటు లోచల అనందము పొంగి పోలుచున్నది అనంద
 సాగరములో నీవు యునకలిడుచున్నావు నయ్యేల అనందము
 నీవు అవతరవహక్యమును తెలిసికొనకపోవుటయే నీ
 ముఖములన్నిటికిని మూలకారణము ఇదిగో గాఢప్రదర్శన
 చున్నపుడు నీకు కలిగిన అనందము ఎవటిమంది వచ్చినది!
 ఒక వస్తువును నీ వపుడు తివలేదే, త్రాగలేదే, చూడలేదే
 అనుభవించలేదే అయినను అంత సుఖ మెట్లు కలిగివడి! అది
 యెటువంటి వచ్చిన సుఖముకాదు లోచల తిరిగి సుఖము
 మేలకొని మనస్సును లయముచేసి అట్టి అరిచ్చిన్న సుఖమును
 అనుభవించుటను అభ్యసించవలెను. అదియే సమాధిస్థితి
 తోయము (Supra conscious state) అట్టి స్థితిని బాగుగ
 అభ్యసించి నీ జన్మవృత్తిన బ్రహ్మసంపదముయొక్క ఆదు
 ధానిని బడలుటచే నవ్యముఖచిహ్నము సంపదించును.

కావున శత్రువా! నీయి తెలిసికొని ఇక నీ నన్నటిని
 ముఖపడవలను

- 1) శక్తిమంతయు ఏలొం
 లోని శక్తి, తెలుగు కవి మండలాన్ని
 నేను అప్పుడ నేను దుఃఖిని
 అనుచు ఏల పరిశమింతువు
 సర్వశక్తుల నిలయమైన
 అత్మ నేనని దైవమొందుము
 తత్త్వసారము తెలిపకొరన్నా
 నడుచుచి జేరి విజయు తనుగొని లాభమొందన్నా

నిజా ఆఖ్యాయము శక్తి అర్థము లుకల గీపు పుష్పము
 వర్ణనాపు నిర్మలము పు అవంతమారుగ

- 2) వరమ సొంతమే వీవు లోరన్నా
 దుఃఖమెప్పుడు లేకమయినను వీకు లేదన్నా
 మనసు చేతనే దుఃఖమేర్పడు
 మనసుదాటిన దుఃఖమెవరి
 మనసులేని అత్మయందున
 ఎల్లవేళం స్థితిని బడయుము

||శ||

Stand up O lions! Shake of the delusion that
 you are sheep You are souls immortal blest

శక్తిమంతము దుఃఖమెప్పుడు లేకమయినను వీకు లేదన్నా
 మనసు చేతనే దుఃఖమేర్పడు

and free ఈ వివేకానుబంధము ఉద్ధృతమిది ప్లు నీవు
దుష్టులవృత్తకాల్ దుఃఖులికాదు పెనమూ దరూవువపు

ఇక శీర్షిని నిర్మూలించుట ప్రశ్నపైంద మట్టితో
నిరూపించెదము—ప్రశ్నపైందము పల్లింపుటకు అవకాశానికి
అది ఎవరు ప్రశ్నకు అయియున్నది తీసి పట్టి
ఎవరు నవ్వు ఎవరు అలా ? అలా ప్రశ్నపైందమును

నమోది విద్యుత్తుతమలన్కు చేతసో

వివేక స్వాత్మవి యత్పుణం భవేత్

న శక్యతే వర్తయ్యాయం గిరా తదా

న్వయం తదప్రకరణే న గృహ్యతే

[illegible]

న యథా నురేంద్రిక్మ వ యథా చక్రవర్తిశాం
యథుభం వీతరాగస్య మనేరేతాన్తవాసిన్,

రాగద్వీచరహితులై ఏకా తమిస ధ్యాపనిష్ఠాయంతు
బ్రహ్మసంపద సమర్థమిందుమంతువాసికి కలుగు సుఖము శేషం
ద్రుష్టమగునై శక్రవర్తుశుగాని కలుగనేరగు

యథ్యాంశలేశవ విస్ఫురణేన విశ్వ
మానందతి ప్రదురబౌధ్య వదావిందిం

తద్రుహ్య హర్షమథమాత్మయోవలభ్య
తప్తస్త్వి విద్రుమితు మిచ్చతి శూన్యకలే

ఏ బ్రాహ్మసంపదముయొక్క అవలేశపు మూర్తి చేత ఈ ప్రపంచ
మందలి సమస్త ప్రాణులు ఆనందము సమర్థమింద చుట్టవో,
అట్టి ఆనందమే తన ఆత్మయని గ్రహించిన ఏ తిర్భునేత్ర ఇశ
మి ధ్యా ధూరి మ గు పృశ్యశృంగము సమర్థమిందుకు
ఇచ్చునును ?

శ్రీ) శంకరాచార్యులవారు తమ మనీషా పంచకమున
బ్రాహ్మసంపదముయొక్క చక్కటి వివరణమును ఈ ప్రకారముగ
గావించినారు—

యత్పృథ్వాంబుధి లేశలేశత ఇమే శక్రాదయో విరబ్ధితాః
యచ్చిత్తే వితలాం ప్రకాప్తకలనే లబ్ధ్యా మువిర్నిర్వృతాః

యస్మిన్మతమథాబధౌ గతిఃపరమైహిహ

బ్రహ్మవిత్

యః కశ్చిత్పశురేంద్రవందితవదం నూనం మనీషామమ

ఏ బ్రహ్మసంధి గమ్యదను యోగ్య- వశేషమును
గ్రహించి ఇందును మొదలైనవారు పరమానంద భావ
మూర్త్యులై చేరిన తమ హృదయము దేవభవించును మునిశ్వ
రులు పరమకాంతిని బ్రహ్మయందున్నారో నిత్యమైన ఏ సుఖ
సాగరమున తమ బుద్ధిని లయి పడే బ్రహ్మతేజ సాక్షాత్
మబ్రహ్మభేదమునున్నారో చేసేమిదినిచే ఈయ వంద
నీయమైన అట్టి నిరతిశయ బ్రహ్మసంధిను నిష్కముగ చేర్చి
అత్యుత్సాహము.

బ్రహ్మక ద మనుషసి ఒక నిధిగా నిక్షేపముగా
కాస్త్రములను వర్షి పరిచియున్నది లోకములో భవంతీవ
మును జనులు ఇహు జాగ్రత్తగ రాత్రింబగళ్ళు కాపాడు
చుందురు అట్లే బ్రహ్మసంధిమను నిధి ఇహ కాలమును వర్ష
మునే పరక్షింపజునున్నదనియు ఆ యహుకాలమును
అ లగి దివలో మాత్రమే దివ్యాహుకాలభూతిని జనులు
బ్రహ్మసంధినియు ఏ ఒకానొక ధీమతో అభ్యాసమును
సాధించి పరమానంద మనుభవింపజున్నదనియు ఈ క్రింది
శ్లోకమువ్యాఖ్యానముగ జోధపడుచున్నది

బ్రహ్మసంధి విధిర్యహో విధవతాఽహంకార మోరాహిణా
సంవేష్ట్యాత్మవి రక్ష్యతే గుణమయైశ్వర్యం దైప్తిరికృతైః

జ్ఞానాత్మమహాపీనా ద్యుతిమతా విద్విద్య శీర్షక్రయం
రూపాహమిమం సుఖకంఠం దీరోమ తోస్తుం త్నము

(వివేక చూడామణి)

అట్టి పరిపూర్ణ రసానుభూతిని చూసిన మహానీయుల
మనస్సులు అనుభవ వాక్యము లెన్నియో తిలకమైత్రులునును
హిగవాచమున మును తిలకర కాస్త్ర గ్రంథములందును
కొంగ పేర్కొనబడినవి కాని పరిపూర్ణతతో అత్య సాక్షా
త్కారముచే తీవ్ర బట్టి మహాదానందమును పొందుచు నున్న
వారముగ తెలియగలదు ఇత్యుత తీవ్రని అంతరంగమున
ంతటి మునోహర అనందముయొక్క అస్తిత్వము కలదో
నులు గుర్తించి పరమాత్మవ్యయము నొందుచునును అలా
రావనవృత్తిని దీర్చి నమస్తి అన దములయొక్క పరాకాష్ఠ
కుంబ్రహ్మవందనమును అనుభవించుటకు చక్కటి అపారో
హ్యదీపతి కదా యని మహానీయులు లోలోని సంకోచము
మరు

అట్టి అపారమైన ఆనందము మానవుని స్వరూపము
యగు అజ్ఞానముచే అతడు కాను జడనును చేరబడినది
అపారాకాష్ఠకమైన ఒకానొక దిన్నవస్తువుని (చేదామణి)
దించి దానిపై ముద్రార్థము కలిగి ఇంద్రియములములే
రసానుభూతియనియు ప్రాచీనవిద్య నైభవములే తీవ్ర బట్టి
యియు కలందీ అమాల్మమైన మానవజీవితమును దుగుచి
హిగము చేయుచున్నాడు దృశ్య వ్యాపారములతోపాటి

బ్రహ్మ సత్యమును వైఖ్యమును ఎఱిగజూపినాడు
 కాని మహనీయులు బ్రహ్మసత్యమును సర్వదా సందేహమునకు
 విలువ ను వైఖ్యమును గుర్తించి దాని అనుభవించు
 విధులను బ్రహ్మములను తన వదలివైచిరి అట్లు
 సర్వసర్వవిధములను బ్రహ్మసత్యమున తమ తృప్తి
 తృప్తిచెందిరి నిర్వాణమును కొంత యర్జించి సత్య
 వైఖ్యమును అట్లు భగవంతుడు అర్జించి చెప్పిన బ్రహ్మ
 లున్న విషయమును మహనీయులు బ్రహ్మమును వివరము
 బ్రహ్మసత్యమును కొంత సర్వసర్వసత్యమునకు అర్జించు
 గాని బ్రహ్మసత్యమును బ్రహ్మ సత్యమును తెలుసు ! బ్రహ్మ
 సత్యమును తెలుసు !

కస్తా సత్యమున రహస్యము
 మహనీయులు బ్రహ్మ సత్యము
 బ్రహ్మ సత్యమున రహస్యము
 బ్రహ్మ సత్యమున రహస్యము

మహనీయులు బ్రహ్మ సత్యమును వివరించి బ్రహ్మ
 మహనీయులు (వివరించుట) బ్రహ్మ సత్యమును
 ఏ విధమున బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట
 బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట బ్రహ్మ సత్యమును
 బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట బ్రహ్మ సత్యమును

బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట బ్రహ్మ సత్యమును
 బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట బ్రహ్మ సత్యమును
 బ్రహ్మ సత్యమును వివరించుట బ్రహ్మ సత్యమును

స్మరన్తి ఏకతా యస్మాదావందస్యాంబరేఽవహా
నర్వేషాం జీవవం తస్మై బ్రహ్మవందాత్మనే నమః

ఏ అవందనాగరమునుండి బయటజీవ చిహ్నములవలన నమస్త
ప్రభావోష్ణయోగ్య జీవనమై యుండునున్నచో అట్టి బ్రహ్మసంహిత
యోగముల పరమాత్మకు నమస్కారము

బ్రహ్మసంహితయొక్క నిర్వచనమును గానియును
బృహదారణ్యకోపనిషత్తు ఈ ౩ నివిధముగ పేర్కొనినది

న యో మనుష్యాణా వాక్యే నమ్యంతో భవత్య స్మృషా
మధివతి స్సర్వైర్వామయ్యై ర్శ్రీగై స్సంప్రేక్షిమిత్స ము
ష్యాణాం పరమ ఆనందోఽభయే శతం మనుష్యాణా మాన
వాన్సు ఏకం ఎత్యాణాం జీవలోకానామానందోఽభయే శరిం
శ్శ్మిణా జీవలోకానామానందాన్సు ఏకో గంధర్వలోక
ఆనందోఽభయే శరి గంధర్వలోక ఆనందాః ౪ ఏకః కర్మ
దేవానామానందో యే కర్మణా దేవత్వ మభిసంపద్యంతే
అభయే శరిం కర్మదేవా నామానందాన్సు ఎక ఆనందదేవా
నామానందో యస్మిలోతిరియోఽప్యుజివోఽకామహతోఽ
భయే శతం ప్రజాపతిలోక ఆనందాః స్స ఏకో బ్రహ్మలోక
ఆనందో యస్మి శోతిరియోఽప్యుజివోఽకామహతోఽస్తైష
ఏవ పరమ ఆనందః ఏవ బ్రహ్మలోక స్సయాగ్రితిరి హోవాన
యాజ్ఞవల్క్యః

భవద్భావ నందమృదును నర్చులకు అధిపతియు
నమస్త ప్రమాదవిభోగములతో కూడియున్నవాడును ఆగు

సృష్టవర్తియైకం అన నమః ఒక నమస్కారంనము బానికీ
 నూలుగొట్టు ఒక వీరియ ౩ యము బానికీ నూలుగొట్టు
 ఒక గంధర్వావంధము బానికీ నూలుగొట్టు ఒక కర్మక్షేప
 తల అవంధము బానికీ నూలుగొట్టు ఒక అజానదేవతా
 వంధము బానికీ నూలుగొట్టు ఒక ప్రహరలోక అవంధము
 బానికీ నూలుగొట్టు ఒక బ్రహ్మలోక అన నమః బానికీ
 అనేకగొట్టు పరమార నమః బ్రహ్మసంపదము

అకములోగల నమస్త్ర అవంధములును బ్రహ్మసంపద
 మునం దిమిది యొప్పది. కావున అర్థానిని నమస్కాయలు
 సౌఖ్యమునది అనగా అవంధసముదము అని వర్ణించిరి
 అట్టి ధృతాన్నతమము అట్టి అవంత్రబ్రహ్మసంపదము శీవుల
 స్వయాపమి అయియుంది ఇక ఏల అర్థానికొత్త ప్రయత్ని చ
 రాదు! మనకైదు ముఖ్యులకైదు విభాగములకైదు కల్పిత
 కైదు ప్రి వివేచనమునంపదమందులే ఏల శీవతమము భావ
 తోమనవలెను విభాగమునా కల్పనకైదు చేయదు ప్రతినియము
 నకైదు బాదు ప్రావలావత దింబస్వయావలెన నద్వైతము
 కొఱకీ బ్రహ్మసంపదమూర్త్యుస్వయావత్య హృత్కారము
 కొఱకీ బాదు ప్రయత్నించుదురు అట్లు ప్రయత్ని చ
 బ్రహ్మసంపదమొకది బ్రహ్మసంపద నమస్త్రకేవలయొక్క
 పర్వత కేవలమై యొప్పది

యోగ్యమయ్యగ్గతు అర్థావత్యుడు వీధులు మొదలై న
 వారిమో న అర్థావతమము లక్షణ బ్రహ్మసంపదమొక
 ముగి అన బాధ్యులని బ్రహ్మసంపద ఈ విధమంగ బలిగను

అర్చియును మున్నగు చేదించుచుండును. అహ! తెలిస
కొనవలయును. నీవును తెలిసకొంటిని చూడవలసిన
దంతయును చూచితిని. చేదించుచుండునో ఇక పొందవలసిన
దెన్నియు లేదు. నీకుండునో అట్టి ఉత్తమ పదార్థములు అన్నియు,
బ్రహ్మచర్యమును నేరవును పొందితిని నీ అర్చిచేత! నీకు
వదులినా. మా సర్వోత్తమునపును నిర్మలనపును ఆగు
నిపు స్థితిచేరిన దివ తు దేహ భోగమునామములు
మనోహరములై యున్నవి నాకీవును దివించుటలేదు

నీ దివ అనందములే చరమాత్మయొక్క స్వరూ
పముకావున అర్చి పాక్షాత్కారము చే రక్షణ అనుతాను
భూతి తీర్పునకు తప్పక కలుగ గలదు అనందమే నన్నుల
తీర్పుల అక్షయమని తెలుపుటకు కాలోలు సమ్మోహల నాను
లేయముల చివర అనంద అను పదము విధిగ చేర్చుటకు
చున్నది (యోగానంద తీర్థయాచార్య ఈ విధముగ) అట్టి
ఇట్లు అర్చామణులిని బ్రహ్మచర్యమును చేర్చి తెల్ల పక్షము
లలో ఆ పక్షములు, పాదనోపాయములు మున్నగుండు ఈ
గంధమున తెలుపబడగలవు

ఏ అనందము కొలకై విశ్వమంతటి ననుభవ ప్రాణు
లను తపోతపాలానున్నవో ఏది నన్నులయొక్క తీవరమై
మలయనున్నదో ఎంద్రాధిపతి అను రాశి బ్రహ్మచర్య పాద
ాంతుముగాగల ప్రాణోష్ణద్విటికిని ఎదున తృప్తిని తృప్తిని
ప్రీతిని తీర్చునామన గుణాచమున కలుగజేయుచున్నవో

ఏది విధిగా ముద్రపూజయియున్న మూల బ్రహ్మములగు నట్టి
దిక్ అనందియలలో భూమియు నడయగల్గి తో అట్టి
బ్రహ్మచంద్రము ఎంతటి మహా స్థితిమైన వత్సా ॥ కాని
వాంఛించు న్యక్తి లోకములో ఎవరై ఎ డివగతా ! తద
యము నిద్రలేచినది మొదలు మర వంతుమొనరిన బ్రహ్మ
ఏది మొదలకొని దేహాంతముగ వలనను ప్రతిపదియు ప్రతి
క్షణమును అట్టి అనందము కొల నీ అనుట కాదుచున్నాను.
అట్టి అనందములేదైత అవరోధము కలిగినచో కాని కొయ
ప్రమా ౨౦ ౩ చివరకుట ప్రయత్ని చుచున్నాను

అయితే ప్రతివి బాసందమే బాస్తవముగ అన వచ్చని
భవించి కానినెలల వేగిగనుచున్నాను అదియే అది పర
గాని ఇంద్రియములవ్యాపార లింగ చు విషయాలనందు
మధ్యమైనదికాదు అనిచ్చిష్టమైదికాదు అది కొద్దికేపు ది
రల మూలబోవుట అగాధమైన దుఃఖములొనకి వింపును

నువిమల్యం విహ్వలేతో విషయగ్రాహితాం మృతాం
ఆనందం బ్రహ్మవిష్ణూనా మితి వేదాంతకిందిమః

అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు అర్మతోధ యుదు
లిఖిత చందమువను,

యే హి సంస్పర్శకాభోగా ద్యుభయోనయ ఏవతే
ఆద్యస్తవమ్ తోస్తేయ వ తేషు తమరే బుధః

అని శ్రీకృష్ణమహాత్మ్య సీతయు దు వ్యక్తమైవచ్చిన విధముగను దృశ్యవిషయముల వలన లభించు ఆనందము పరిపూర్ణమైనదికాదు పైగా దుఃఖవిశ్రేణివలన దిశ్చము లోప గలిగి పైపైక ఆనందముగా తోయవలసి కావున అట్టి అల్పానందమునకై శరీరములో ఆయాభ్యక్తవ భుజియింపకు భారవోయక నిలచుటకును ఆత్మానందమునకే బ్రహ్మసంపదమునకే దిట్టాడు ప్రయత్నించవలెను

ఆనందమే పరబ్రహ్మయు ఆనందమే జీవుని నిజస్వరూపము ఆనందపరిపూర్ణమగు జీవుడు తన స్వరూపమును విశ్వానందమును మిఱచి దుఃఖండుట హాస్యాస్పదమే యగును. భ్రాంతివలననే అట్టి నైమిశ్యము సంభవించినది కావున సద్గురూపభోజముచే తిరిగి తన యభివ్యక్తరూపమును గుర్తించి అట్టి అవిద్యిన్న బ్రహ్మసంపదమునకే స్థితిగలిగి చిదానందరూప శివోఽహం శివోఽహమ్ అని ఎలుగై త్రికాయుడు పరిత్రమగు మానవ జీవితమును సార్థకము చేసి కొనవలెను అట్టి విచారాన్నత ఆనందానుభవమే శ్రవిత లక్ష్యము

పరిపాడును తమిళీయము అట్టి అవిద్యిన్న అక్షయ బ్రహ్మసంపదమే యని బాగుగ తెలిసికొని అర్థాని ప్రాప్తి కొరకై అనవరత కృషి నలువేదయును ఆయానందము నశించునదికాదు తొలగిపోవునదికాదు తొలగించుటకును నిలు రేనిది అది సద్వ్యవహారో నిజస్వరూపము ఆనందమే

యొక్క అర్థమే ఆ ఆనందము అది అవిచ్ఛిన్నమైంది
తెలుపులేది అన్యాయమైంది

వివాళ మవ్వయప్పొవ్వ వ కచ్చిక్కర్తుమర్హతి

అది గీతాచార్యుడు చెప్పిన చందమువ ఆ ఆంధ
మునకు నాశము లేదు అర్థాని వివాళమును ఎవరును చేయ
లేదు తెలిసికొని తెలియకపో నవ్యతవులును ఆ ఆనందమునే
అపేక్షించుచున్నది అట్టి ఆనందోన్ముఖముగనే ప్రయాణము
న అప్పించున్నది కాని తమ తమ వ్యవహారాంతరాళమువ
సెలవలనున్న అట్టి భువీభూతమైన ఆనందవ్యరూపమని తెలి
యక, ఆనంద సుహృదాగరమని యెరుగక చిన్న చిన్న అప్పు
సుఖములతోనై వివయానందముతోనై అనుకు అప్పులు
కాకుచున్నారు

యప్పొత్తమని ముక్కుక్కి సుఖం బాహ్య మపేక్షితే

కరనం పాయనం త్యక్తా స మూలో లేరీ భూర్పరం

ఎవడు అత్యున్నతమును వదిలి బాహ్య మందలి విషయ సుఖ
మును అపేక్షించుచున్నాడో అట్టివాడు అనచేతియందున్న
పాయనమును వదిలిపైది మోచేతిమీదుగా కాలిన పికింత
పాయనలేకమును నాకువాణి యలను — అది శ్రీ శంకరభగవ
త్పదాలు మహావాక్యమృణమనందు సెలవిచ్చి యున్నాడు.

అనందమును అపేక్షియేమిదా నెవడును ఈ ప్రపంచ
మున లేడు పీరికాది బ్రహ్మచర్యంకము ప్రతి ప్రాణియు

అవధమునే వాంఛించుచున్నది తన స్వరూపము ॥ ౧౪ ॥
 కాబట్టియే అట్టి వాంఛ స్వచ్ఛైలమును కలుగుచున్నది
 పోగొట్టుకొనిన తన అవధమును తిరిగి సంపాదించవలెనని
 ప్రతి పోగొట్టుకొనిన తలలాంచుచున్నది మరదిన తన స్వరూప
 మును ఏనాటికైనను తిరిగి పొందవలెనని అభిలాష గలిగి
 యుండుచున్నది పోగొట్టుకొనిన ఆనందాన్వేషణము ॥
 కారణం దిదియే అయియున్నది

పరిపూర్ణ ముఖము బయట వచ్చుచుండు లేదు అత్తి
యింటే కందు కడుగనే కడుగు స్త్రీ అయిదు వేళును బాహ్య
పదార్థము అప్పటికి వదిలిపెట్టి కలలో అవిచ్ఛిన్న ముఖము
భూతిని బడయుచున్నాడు భ్యానిష్ఠయందు నిలకడ కలిగిన
వాడు తన అత్తయందు పొదును ముఖము ఇప్పవలెగాదు
అద్దానిది మహాత్ములు వర్ణింపజూరైరి అది అనుభవైక
దేవునిగు సుఖము

వాదా వక్రములకక్యమేవ మనవా మస్తుం న వా కక్యతే
స్వానన్ధ్యమృతపూరపూరిత పరబ్రహ్మంబుదేర్శ్యతవమ్
అంభోరాశి విశిష్టవాద్వికలితాధానం భజన్మేమనో
యస్యాంశాంశం నేపరీనమధువాఽఽననాత్మనా నిర్భృతమ్

వాళ్ళు చేత ఇప్పుడుతున్నాని మింగుచేత తలంతుకున్నాని
 దీనివలనది ఆ ఆత్మాభిమానభూతి ఆ ఆనందము అప్పుడు
 తన సమస్తము వంటిది మింగుచు పక్షగంధ పంటిది. అది

అర్జునుడు నమోదముగా నడి విరీషుడై ఆత్మాకా వై హా
గుచ న సహగ్రంథ కుభోనిదుడున్నది అని శ్రీ కంఠ
భగవత్పాదులు వివేకసూత్రానిజయంద అర్జునుడు
అచ్చి స్థితి గాన గానాన స్థితిపై నిద్రలోనే మను
జుడు గొప్ప సఖుడును జడయ చున్నవగు భగవత్పాద స్థితి
యందు పే గ చొప్పులయితా! నిద్రయ న దుగమ్మ
లంబించిన అది జగత్కరి రహితుని స్థితి కాబట్టి అది అంత
గొప్పస్థితి కాదు పశువులుమూల నిద్ర బ్రాత్రులప్పుది కదా
మేలుకొని ముగ్ధుడు లయ పశయవలెను అదియే మహా
స్థుత నమాధిస్థితి అదియే అత్యుత్తి జగముల ప్రాప్తము
చేతను పాధువాత్సావముచేతను వైరాగ్యభావనచేతను అట్టి
తేరియ్యుతి తప్పక చేరగలదు

అది గొప్ప మహిమాన్విత స్థితి కాబట్టియే శ్రీశుక్ల
పరమాత్మ ఆర్ద్రాదు మము లాభమని గీతలో వర్ణి చెను

యం లక్ష్మ్య దావరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః
యస్మింపికో న దుఃఖేన గురుణాపి విదార్యతే

దేని గురికొక అర్జునుడు గొప్ప లాభ
మును పొందినట్లునదో దేనియందు నిలువక కలియున్నదో
ఎట్టి భయంకర దుఃఖమును జరించలేదు అందులో అదియే
అత్యుత్తి కావ్రస విజ్ఞాన అట్టి అత్యుత్తి కొంత ఇకో
ధికముగ ఉన్నమును సంపదలయిదు

ఒకటి విచారమునుజూపింపజేసినది మాత్రమేనని
 వారు అవస్థలు పడుటకంటె వ్యవహారమున దృశ్యమి
 యగు తెలుగు లిట్లంగనవచ్చును లేదనిచుటకంటె నా
 ఆశించువాడునున్నది తన వ్యవహారములను తెలుసు
 చున్నట్టి వాడైన అత్యున్నతము కొలది వల ఆస్తిని
 రాదు! చేతిలోనున్న వుడు వదిలి సేదలో ప్రతినిధి
 చింతించుకొని ఆశించుట విజ్ఞత యగునా!

బ్రాహ్మచర్యములు ఒకంత స్థాయిని కలుగజేయుచు
 మనల కొంతకాలమునకు ముఖమునకు వచ్చి పరిగించుచు
 విచారమును ముఖమునకునాక తనవలెను గొలుపు
 చుండును అది ముఖమునకిరవైన స్థాయినియే తెచ్చవల
 యుండును అదిగా అది చరిత్రమైనది తెలుసు, తన
 కలిగి యున్నది తెలిసి కలవాడు ఆ దానిని ఆశించ
 భగవానులు నుడిచి యున్నాడు

విజ్ఞానవాదుల ప్రతిభాని ఆనందమునే ఆపివేసి
 వలెను, అదినిచ్చుచును ఆనందమునే కాపిరించుట ఆ
 అంతభావ ఆనందము అత్యంతమే కలదు దృశ్యమి
 యగు లేదు అందువలన ముఖమునకునా ఇంద్రియ
 ముల ముఖము విరాగము గలిగి అంగరక్షణగా ఆనందము
 మును అత్యంతమే దరికేనే అందు నిలుస్తూనే వా
 మునుభవించుచు జీవితమును చరిత్రమును అదిగా వలెను

ప్రపంచములోని ఏ పదార్థమైనను జీవులకు తెలియ
లేని అసంపదమును వివరముననువ్వుచా! ఒక గంట
రెండుగంటలపైసై పదు అవిచ్ఛిన్నమైన సంకృప్తిని కంటో
మమును గలగఁగియునున్నచా! లేదు రాజాధిరాజులు
అనుభవించు సుఖములైనను కాశ్యపిగమైనానే ఏటానే
ఏదీయోయెంత వఖయవచ్చి ఆ సఖయమును ఆవరించి
జేయుచున్నది అట్టి ఉచల సుఖములకు ఏదైన విలువ
యుండువా! అది అంతములతో గూడిన జయవ్రతము
సుఖములకు వాస్తవములు ఏమృతియు విలువ భవ్యలేదు
అది సుఖమును కలిగి చిహ్ను లోచనము లోన ఆహారమును
దుఖమును కలిగియుండును కనుకనే గీతాచార్యుడు
కలేదు కనుకే బుధుఁ - వానియును తెలియజేయుచు
అప్రపంచము అని గెలిచెను

యయాతి రెండు యోగవేదముల కామము అన్ని
భోగములను పరివ్రాజ్యముగ అనుభవించి తుదకు వానిచే
వాస్తవమైన కాంతిగాని పూర్ణవత్సక్తిగాని కలుగనే కలుగ
దని భేరిమ్రోగించి లోకమును బాపెను. ఏమియులేని
పరిమితిని వివక్షభోగముల ద సారము లేదని తెలిసినచో
అమాటకు లోకము విలువ నొకంగవోవచ్చును అది
అభావ బైకాగ్యమని తోచినదేయవచ్చును కాని ఒక దాచో
రాజ సమస్త భోగభాగ్యములు సకల సంపదలు తన అధిప
మందు గలిగియుండి ఒక యోగవేదముగాక వేరు నగ

ఁగెడు యోవ ములకలము - ౩ గీతాగమం నమస్త ఇందియ
 ముఖములు అనుభవించి తెలివె అభిప్రాయమునకు తిప్పక
 నిలువనోనంగవలె యుడు అందు లోకమునకు చాలిన
 అంశమేమిటగా - ౪ ఇమలాచా! అనుభవించినకొంది
 కోరికలు పెరుగుచుండుకాని తరగవు నిత్యలో నెయ్యి
 చేసినో అన్ని కను విప్పుంధింపనే కాని తరగిపోదుగదా!
 అట్లే కోరికలన్ని ఎరి అనుభవించినను చాలు అని అననే
 అనవు ఎన్ని నాలు పచ్చి పముద్రములో వడినను నము
 ద్రము తృప్తికొంట్లు ముసలైనట్లు పన్నె ప్రాచందిక ముఖ
 ముల ననుభవించినను, లృప్తి ద్విని కాంతిని పొందకనే
 యుండును."

బీమాగ్రహించు నిర్వాణవ్రేలంగములో ఒక విశ్వా
 ధనునియొక్క ఉపాఖ్యానము చెప్పబడియుండెను ఒకానొక
 విద్యాధనుడు తేలకొంది సంవత్సరములు రాజ్యమేలి కేట్రు
 వులను జూరించి బ్రహ్మాదిదైత్యవర్య కుటుంబ పక్షుల
 ముఖములను కడుటార అనుభవించి తీవ్రము అనంత ద్వినే పెల్ల
 తింపెను పరిపూర్ణకాంతి, పరిపూర్ణ యుగము వానరజన రక్షకు
 కలుగనేలేదని అతడు బాహుళ్యముగ నిర్ణయించి భావ్యతమను
 అగ్రముఖమువలె శీతముగ మతమింపెను

ప్రాప్తవ యేవ నో టూయః ప్రాప్తవ్య మనతిష్ఠతే

తత్రాప్తా యత్నమశిష్టత్కన్త్యయాచి హి చేష్టయా

దేని పొందకపో తిరిగి మతి జేసి పొందుపరచుకొనో,

అట్టి కావ్యాల అర్థప్రాప్తికాంతి గా ఎవయత్నమునైనా
వలెను అని ఆ విద్యార్థుడు తున్నచో నాకావ్యము
మను లోకమునకు వెలుడింపెను

అట్లే భోగవిలాసములను ముఖ్యతలిన భర్తృహరి
ఎవ్వరినైనా నేను గ గాత్రములది యనుకర్పించినా నాను
చుండి బద్ధవద్యానవధుడై దృష్టిని అంతర్మథమొనర్చి ఓ
గోవిందా! ఓ తిరురాంతికా! ఓ కంఠా! ఓ త్రిశీతా!
అని ఆ పదము శివుని ఆ ఆత్మారాముని వీర్యగది క్రమముతో
ధ్యానించునో! అని తల్లడిల్లెను. ఈ ప్రకారముగ ఎందరో
రాజాధిరాజులు మహాలక్ష్మములు ఆగర్భ శ్రీమతి యెలు ఈ
ప్రకారంతో సుఖములను ఈ ఇంద్రియార్థములను ఈ విషయ
భోగములను తనియిత ఆనుభవించి ఆనుభవించి తనకు
మిగులన 5 విధి కానిచే పూర్ణత్వముగని పూర్ణములను
గాని బాంబళాల్ వానియన్నింటికి ఒక పదుహ్నరముట్టి
నై రాగ్యము పవలించిది అత్యోన్ముఖులైరి ప్రాంతిక
సుఖములు సుఖాభ్యాములేగాని సుఖములుకావు ప్రతినింబ
సుఖములే కాని నింబసుఖములుకావు రాజుల సుఖములే
కాని రాత్రిక సుఖములుకావు పయోముఖ విషయభవ పరి
అని పెరి సుఖముగ కన్పి వివను లోక దుఖభూతే కలిగి
యందును

ఇక్కారమున గ్రహించుచున్నాము మహాలక్ష్మములను
పట్టేలకు కావ్యార్థప్రాప్తి ప్రయత్నమునందే ముఖ్యము తమ

ఇంద్రియములను అంతర్ముఖ మొనర్చి అత్మాపరముననే శ్రీవరకగ్నివలె నుండి నిరయమును ముఖ్యులయింపవలయును పృథ్వీమను బోలుచున్నది శీతము క్రొవలెనై అనంతమును అనుభవించుచున్నది అట్లే భాగ్యవాక్యభాగ్యములే ముఖము అనిర్విన్నమైన అత్యపఖమును అనుభవించగలను అయితే నిరయములది బహుశః కాల్పి బంధరాహిత్యమును గలుగ జేయుటను భాగ్యమనినది వైకల్యస్థితి సమాధిస్థితి కార్య బంధమును కొనిచోయగలను కార్య మనది యేలు నైకాగ్య దివ్యరహితులలేకను భక్తిభావములేకను లేక మనస్సును ముక్తికము మొనర్చి అతిసూక్ష్మముగను అర్థిహామగు అత్యయమును లయింపజేసి అట్టి సమాధిస్థితి యందు పరమానంద మనుభవించుచుండును అదియే అత్యపఖము బ్రహ్మసంధియు అది క్రొవలెనై అంతరేనిది అదియే శీతని వ్యవహారము అదియే శీతని నిర్మహత్వము అదాని సమభవించుటకై సర్వమును శీతముగ యెత్తుకొని పరమము

యిత్ర (History) లో ఆ శోక చక్రవర్తిని గూర్చి సమయ వివరములు క్రమేణియు ౬౯ ఆ శోక చక్రవర్తి యను పరమ నరకమును ఉచితపత్తెలు ఉద్ధృష్టించుచున్నది కాని అదృశ్య మొనర్చుకొనినచో ఇక శోకము, ముఖము శ్రీకము ఆపదలు ఎవరేమియైనను శీతని కారణంపనేరవు ముఖము శోకించవలయు అని శివరాత్రియందు అర్చనము

5 శీ శాశ్వతాథ గాది చి శోకసంవిగ్న మూషకుడుగు అత
సమకాలిని ప్రవాది యను శీశాశ్వత అర్జునుని శోక
కుడుగా చేసిస్వయం ఇక తక్కిన వారిని వీల శోకరహి
గా చేయవలయును! తిప్పక చేయును ఆ శోధను
1000ల కాలము శీశాశ్వతల అమృతోపమ లగు
స్వధను శార్యాద్విక మెనర్చిన చాటును.

శీవులు శోకింపితమైన నర్చిదానంబాత్మను తమ
కయమందంచుకొని యున్నప్పటికి పరితపించుచున్నాను.
శారణము అభ్యుదయింపకును బ్రహ్మచర్యము తమ నిజ
సాధనము క్షానము లేకపోవుటయే యును భగవద్గీతలో
కుండర్పమున శీవులు ఎందులకు శోకించుచున్నారే ?
ప్రశ్నకు (౧) కృష్ణ పరమాత్మ యిట్లు సమాధాన
పెట్టెను

అజ్ఞానేనాపృథక్ జ్ఞానం
తేన ముహ్యన్తి జన్తవః

సేషముచే సూర్యుడు కప్పలదీనట్లు అజ్ఞానముచే
వ్యరూపముగు అత్మ కప్పలకుట వలన శీవు ల దుఃఖము
దుచున్నారు అట్టి భ్రువు మి యునునది తప్పదు
యను తీరాయము విచారణచే వివేకముచే ఆ అజ్ఞాన
మ తొలగించుకొనుటయే యును -

జ్ఞాననేతు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః
తేషామాదిత్యవజ్జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్

కావున శోధ : ప్రభుత్వ వాస్తవము ను సోపానము
 శోధ పద్ధతియగు అన్ని కానగి గాని అదే యి కన
 తోగి కానాచ్యుతి అశోభాన్ అన చక్కగ వరమున
 ప్రయోగించి ఏ జగతి కా! మియి వాస్తవము గ శోధి
 దగ్గరగా విశాస మన గ వ్యక్తము విశాస కావు త్పట్టి
 కలు రేపు సంపాద చక్కమనకు సాక్షియై గొల్పియు నిత్య
 శోధ బుద్ధులై అర్థియే మియి మియి దేహము కాదు
 ముందు : గ దృశ్యవస్తువుకాదు స్వరము కాదు తేజోవ
 తను అర్థియే మియి అన భుంజిపదముగ తీర్చిదిద్దెను
 ఈ శోధ సంపాదములపరిమితులగు జయలంతికిని కన
 దివ్యను కలి సంపదై యున్నది

ఈ శిష్యు కవులు చిట్ల యు తగా విశేషానంద
 స్వామి వారి : ఈ క్రింది వాక్యములు జగతిలో పరమ చైతన్య
 మును సేతు కృతమున

కిం నాను రోదిసి సతేత్యయి సర్వకర్తః
 ఆమంత్రయన్య భగవన్ భగదం స్వరూపమ్
 త్రైలోక్యమే కదత్తిలం తమపాదమాలే
 అత్మైవమీ ప్రథమో పదః కదాదిత్

నాయనా! ఎందుల కీమృతమున్నా! నిత్య దుఃఖించు
 వాతవుకాదు నీయి దు అఖండమైన శక్తి ఇదిగియున్నది
 ని నిబద్ధరూపమును అర్థము తెలిగొని అద్భుత ప్రకటన

యను ముక్తికములున్న నీ పాదములచేతనే యున్నది. వైశ్ణవమున అర్చయే నీవు కాని బ్రహ్మను ప్రేమము నీవు కాదు.

కాబట్టి శీత్రము దుఃఖయాశ్రయము కాద అశోక ప్రశ్నవర్తి అనంద సామ్రాజ్యమునకు అధిపతి అన నను వ శ్చివోఽహమ్, శివోఽహమ్ అని ఎలుగైత్రి పొందిన సవాదు తన స్వయావేషము మైమఱచి సంసార బ్యాధిపాముల వడి తిరగిరావలెను నీ ద ఖందుటచే నీనిగా మ్మొకొని శివ యాశ్రయము గడుపుచున్నాడు శీత్రము దుఃఖము శీత్రము సహాయముకాదు అని అగ్రంతుకన మధ్యలో వచ్చినది యే మధ్యలోనే (వివేకముచే) తొలపింపుచు ను ఖము మనస్సువలన కలుగుచున్నది శీత్రవి స్వరూపము మనస్సు కాదు మనస్సువలన సాక్షియైన అర్చక కనుక ద ఖము శోకము నీయక అవలంబించుచు శీత్రము ముఖ్యము మనస్సు లయించుటచే అదిచ్చిన్నమైన ముఖమును శీత్ర ప్రభుభవించు చున్నాడు కదా అర్చకత్వముననే అంక అనందమును అనుభవించుచుం ఇక వైశ్ణవమునకు సహాధిభితియ దొర అనందమును శీత్ర ప్రభుభవించును !

కాబట్టి ప్రతి నీయము కాదు ముఖ్యము అనందము అర్చయే యని నిరంతరము భావి అ యోగ్యమున శోక మును పోషించు అశోక ప్రశ్న రియై విజ్ఞానము శీవరమున వన కమువలె అవ్వదమునముగ వినబ్రాహ్మసవతము

సామాన్యముగ జనులు విషయభోగము లనుభవించి అంతకు పించిన ముఖము ఆనందము లేదని మహానందమును చూచిన భక్తియాస్థములకు కష్టస్వర్పరూప రహస్యముల ననుభవించి అవియే జీవితవ్యవహారముగ కలంది తృప్తి నొందు చున్నారని కాని వాస్తవముగ వ్యక్తి! కావలసివది వింత ముఖముగా ప్రతినింత ముఖము కాద బ్రహ్మసంపదముకాని విషయసంపదము కాదు ప్రతినింతముఖము ఎంత గొప్పగా కనుకొనినను దానికి విలువలేదు వ్యష్టములని రాజ్య ముఖము సేలకొనిన పిదప ఎందుకును పరిరాకయించును గదా!

వాస్తవముగ జీవు డినుభవి చు భోగములు భోగము లేనా అను విషయము విచారించుచున్నది వీ ప్రాచురిక విషయములకై పగలనక రాత్రునక అజేపనిగ జీవుడు పడగిడుచున్నాడో వాటి వాస్తవ తత్వమును పరింత పరి శోధించవలయున్నది దృష్టాంతమునకు పిదపి అకలి చేసినదనినాడు అ అకలి! ఉట్టకొనలేక అరడు అన్నమును భుజించి మహానందముచున్నాడు అ అన్నమును అ పిండి వ టలను అ ఫలభోగములను ఎంతగనో మురించుచున్నాడు గొప్ప భోగము ననుభవించితిని న తృప్తి పడుచున్నాడు ఇది వాస్తవముగ భోగమేనా విచారించుకొను అకలి జనునది పిద వ్యాధి పి వ్యాధి అయినను కొంతకాలము వచ్చి మరల జీవుడుండును కాని అకలి అను వ్యాధి జీవితమృతము

ప్రాణి విడిచివెట్టెను తక్కిన వ్యాధులు ఎప్పుడో ఒక
వర్షాయము వచ్చును. కాని ఆకలివ్యాధి రోగుల మాత్ర
సార్లు వచ్చును దును ఆ వ్యాధి వచ్చినపుడు దానికి అన్నము
అకు కొవడయు నొసంగి వ్యాధిని తొలగించుకొనుచుండుట
శ్రీశంకరాచార్యులవారును ఆకలిని అకాశాక రోగముగను
భోజనమును తగ్గుచాలాపథముగను సాధన మెంతముగ
వర్ణించి యున్నారు—

జీర్ణాదికృ దితిత్వకాం

ప్రతిదివం తిత్వేషధం భుజ్యతామ్

కాలస్థి భోజన క్షయము వాస్తవముగ ముల్ (ఆకలి) రోగ
నివారణ మథాదు కాగలదు అట్లే కావలయు బలిగవలయు
నీటిలో సోడాలో ఇతర పానీయములలో నేవించి పరమావంత
వకుచున్నాడు ఇతడు బలిగవదికూడ రోగనివారణమే కావ
లదు రోగమును దోగొట్టుకొనుటకు పానీయమును కొవడ
మును నేవించు అట్లే కాదు దునువది ఒక రోగము అది
జీర్ణని అక్రమించినపుడు కృంగారచ్ఛేదము కొవడమును నేవించి
రోగమును చల్లార్చుకొనుటకును ఈ ప్రకారముగ ఆయా
రోగనివారణ కృత్యములు రోగములుగ చూచునీ యగు
చున్నవి వాస్తవముగ అది భోగములుకావు రోగ నివృత్తి
కార్యములే యగుదు. బహులు కాదు భోగముల సమర్థవించు
యన్నాదుని సంస్కృతి తెలుసుకొని రోగాని వారు వాస్తవముగ
గావించువది రోగనివారణ కార్యములే

ఈ రహస్యమును భక్తసారి గమనించినట్లై —

లోగ భా వికర కృత్రిము భోగమునంగ తెల్లనై!

అది తన వై రాగ్య శతకమున లోకమును నిలదీసి ప్రశ్నించెను
వారి గంభీర భావములు ఈ శ్రీ ది శ్లోకమున చక్కగ
ప్రస్ఫురి చుచున్నది

తృప్తి కున్య త్యాగే పిదికి నలిలం శీతమధురం
జీరా రక్తాల్కన్నం కవికయతి మాంసాది కలితమ్
ప్రదీప్తే కామాగ్ని మద్యరతర మాలింగతి వహం
ప్రకారం వ్యాధేస్సుఖమితి వివర్యన్యతి జనః

దప్పికలే బాధాదీవక్రమ మయూతం చల్లని మంచి నీరు
తాగినను లోలి కలిగినవక్రమ మంచి భోజన మారగించును
కామాగ్ని ప్రజ్వలించినవక్రమ శృంగారచేట్టలను గావించును
ఈ ప్రకారముగ భోగమును నివారించుకొనుచు బానిని భోగ
ముగ కలంచి పోవడుడున్నానే జనులు!

కాబట్టి చంచల సుఖములను నొప్పగా కలంచరాదు
లోగనివారల కృత్రిములను భోగములంగ భావించరాదు
నిషయ సుఖములను జీవిత పరమావధిగ నెంచరాదు అక్షయ
మైన సుఖము లత్యయంచే కలదు బ్రహ్మమంచే కలదు కావ్యా
పరార్థములందు లేక ఊహించు కలంచి మోసపోరాదు
మహానివారములు ప్రాపంచిక సుఖమును అనుభవించి అనుభ

నింది వివరింపబడినది పరిపూర్ణ సుఖము అయినదివని
శిర్షానింపబడినది అంతర్ముఖత్వమును తెలియి

యో ఒస్త మ్మతోఒస్తరా రామ
స్తభాస్త ర్హోతిరేవయః

అని గీతావాచ్యులు సువిద్యుతము పరిపూర్ణ అక్షయ సుఖము
లోక అత్యయంతి కలదు కావున నిర్జలగువాడు విషయ
లోగమించి అత్యయనాదక తాప్య విషయానుభవము
నంతి కాదు గనునక కాశ్యేర సుఖము అత్యయంతి
బ్రహ్మమునంతి కలదు గాని అత్యయనాదక అత్యయన
సంపద మనుభవ విషయము ఏలయనక అదియే అన్ని
కలదు గావురాశము.

2 గోష్ఠి లాతము

ప్రతి జీవితము లాభమునే కోరుతుండును మృత్యున
కాదు సుఖమునే కోరుతుండును. మృత్యునకాదు పర్యవస
తోగని మృత్యునకాదు భావ్యమును కోలుతున్నట్లు
లాభం అని చెప్పెదలు చెప్పినకాని ఒకటి అని అనకు అ
అనునకు కొలిచి కడుతుని అనునొకటి అని అనునొకటి ఏక
అని అనకు (ఏకవచన పద్యమునా యని) నీయింట్రి ప్ర
వాసులు కలకు లాభమే కలుగవలెనియు ఏకవచన
కలుగవలెనియు కాంక్షింతునట్లు న్యున్నవగుచున్నది కా

అన్ని లాభములతోగూడ గొప్పలాభ మేదియో అతనికి తెలియ
దున్నది అన్ని లాభముతోనే అతడు సంపన్నుడయినాడు

ప్రపంచదస్తువులు ఎన్ని లో ను అది గొప్ప
లాభము కానేరదు వీలయినచో అదియన్నియు కాల
గర్భమున నశించిపోవును ఇంద్రుని చుట్టూను
బ్రాహ్మణుల వలనకూడ వరహుక్త దృష్టితో చూచినచో
అన్నియైవే వీలయినవ అదియన్నియు కాలక్రమమున
నశించిపోవుననే కాదుకాదు గ్రహణమున వర్షాదు
ప్రపంచమున లేనేలేదు

కానీక వ్యక్తి ఒక మహావీరునియ ప్రవేశించి
వాని సొదల్యముచే రమణీయత్వముచే ముగ్ధుడై అహం
ఈ క్షుణ్ణుల మంత కోర్కెయహంముగ దున్నది! కాక
ఎక గొప్పవాడైయున్నాడు! రాజులకు ఎంత మహోహర
ముగ నున్నది!—అని ఈ ప్రకారముగ క్షీణము చేయు
యంతగా ఆ వాక్యములను విని ఒక సాధువుగారు ఈ
మహావీరునిమంతయు కాలక్రమమున నీ కాలముయొక్క
కాలావసరముచే గ్రహించివేయుచున్నచో అట్టి కాలము
నకు నమస్కారము! అని చరిత్రకు—

సారమ్యా వగరీ మహాన్ న సృవతి: సాయంతవక్రం

చ తత్

సార్వే తన్య ర సా విభగ్గ పరివక్తాశ్చప్రసింధానవా,

ఉద్వృత్తస్థుఁ డౌ రాజపుత్ర విజహస్తే వద్ధివస్తాః కథాః
సర్వం యవ్య వశాదగాత్ స్మృతివికం కాలాయ తస్మై
శమః

కాబట్టి అకాశ్యతములైనవి ఎంత గొప్పగా కలె నిజము అది
అల్పమైనవే యగుచు ప్రపంచమున కాశ్యతము ది ఓక్క-
వరమాత్రమే కావున అదియే అన్నిటికంటెను గొప్ప
వస్తువు అదైన ప్రాప్తియే అన్నిటికంటెను గొప్ప లాభము.
అదియే గొప్ప విశ్వరూపు

గీతాచార్యుడు అర్జునుడు బోధనబ్బుచు ఓ భవంతియో!
స్వోజ్జ్వలయొక్క- బాహ్యభ్యంతరములందు వెలుగు నర్చి
చాక న వరమాత్రమే అన్ని లాభములకంటెను గొప్ప
లాభము దానిని పొందినచో భక్త మనోహరు ఏ యితర
లాభమును పొందింపడు అట్టి అత్యుత్థితియందున్నవాడు
ఎంతటి భూలోకపత్త నంభమించినను లేకనైనను చరియ
శరణు

యం లక్ష్మ్యా దాకరం లాటం మవ్యతే వాదికం కతః

యస్మిన్ ఏతో న దుఃఖేన గురుజాపి విధార్యతే

అని నెలచిచ్చెను. కాబట్టి నై వద్యుష్టియందు అత్మ యొకటయే
సర్వోత్తమలాభమునిస్పష్టపడుచు నది అట్టిచో అర్హులొలె
ఏల యత్నము నలువరాదు! సామూహ్యలాభముల కొరత
జీవితమంతయు భూలోక కర్మరాశిని పెంచుకొనుచు జగద

మీ సత్కమన ఎంతో ఆనందంగా వినబడింది. మీరు
 తమ చుట్టూ ఉన్న వారిని అభివృద్ధి చేయాలనే పవనాత్మకమైన
 బుద్ధివంతమైనది. మీ పాఠశాల శ్రీమద్భక్తరమణ కళా!

ప్రతి ౩ వార్షికుల నియమము తరమూర్తియొక్క నియమ బాలికలకు వ్యవహారములు ఎంత నిలువై నది అయి యున్నప్పటిని మేలకొనిన వ్యక్తిలో సామ్యమును బుయ్య శ్రేష్ఠ శ్రీకృష్ణులొకరిని ను ఒక్క రుచితము నువ్వల రత్న నై మూర్త్యాదు లన్నిటికీ పెను బువ్వై నదిగ తేలరేదా ? కాబట్టి ప్రపంచ వస్తువీటియల రత్నలో సమాపము కావలదు అని యన్నయి ఎంత గొప్పవై నను సత్వములగుటలట్టి కుండ ములే యగును అదివేరేదే బానిసంటి పరుగిడును గాని క్షణి కాదు

పరాచ: కామాననుయో ని వారా

సామ్యోత్కర్ష వివరణ భాగం

అథ ధీరా అన్యుతత్వం విదిత్వా

ధ్రువమధ్రవేష్టిహా స ప్రార్థయిషే

అది కవిచేత ప్రసంగించు యిట్లుభక్త్యరాల నది కేంద్రము జూచి
విక చందమున కాబారే (అక్షామణి) మణిగములకు విడుచు
భాగములవెంట పడుగ క్రి త్త దను మృత్యురేవతయొక్క
ప్రచంపపాశమునకు పోయియున్నాడు ధీమనిగ భూమని
కాశ్యపుడును పరమాత్మనుగొని తెలిసిగా బాసే అన్న

పిండుదురు కాని అశాశ్వతములును ప్రాపంచిక భృత్య పదార్థములను గాదు

కావున లాభమునుబోధించు ప్రతిపాదనను అన్నిటికంటె గొప్ప లాభమేయో శాస్త్ర సద్గుణావళికి మించిన జక్కగా తెలిసికొని పరమలాభయగు అశ్వమూర్తియే జన్మపొంది అశ్వప్రాప్తిచే జీవితమును ధన్యమొనర్చుకొన వలెను

ప్రపంచములో ఎన్నియో నుభవములు లాభములు కలవు కాని అవి యెన్నియో కఠినమునుసంకపరితో అవి జేమా ముతో నుభవంధము కలిగియున్నవి కావున జేపాచియొగముచే వాని వియోగమున్ను సంభవించుచున్నది. విజ్ఞానమువారు మనోనాభములను కాల్కా-లిక లాభములను అశింధము శాశ్వత స్వాభావమున ఆకలు కోలుదు అనంత పరమార్థ లాభమునే ఆకలు కాంక్షించును

యోగవ్యాధివలనను విద్యాశ్రవణగ్రామమున వికాసోక విద్యాధిదని గూర్చిన గాథ కలదు ౭౭ విద్యాధిదను మేల కొంది సంవత్సరములు రాజ్యమును పాలించి తీర్థయాత్రకు ఈ ప్రకారముగ ఈ ఆనుభవమును చెల్లడించెను

ఈ ప్రాచీనచరిత్ర విషయభోగములన్నిటిని ఇంద్రియ నుభవములన్నిటిని, విజ్ఞాన సంవత్సరముగాను చెందు సంవత్సర ఘంటాగాను మేలకొంది సంవత్సరములు ఆనుభవించిరిని

బీదీకాది బ్రహ్మసంపదముగల 4 గణములను కడమీర
తమలోగిరితిని కాని స్పృష్టి కలుగలేదు ఇంతకు అనుభ
వించుకొనను కా క్క పెరిగిపోవుచున్నది బహుకాలము
సామ్రాజ్యమునందు పరిపాలి చివను క్షేత్ర సీతలన్నటిని పరి
జూర్చివను అపూర్వమైన వస్తువును జేసిది నేను బుడయలేదు
తనుకు చాత్రలేకుండ వరములను బొందినవాను ముల్లోకము
లను ఏకభాషిగ పరిపాలించివారుమహాం వివరకు బూడిగలో
కలిసిపోయితి కాబట్టి ఏది కాశ్యపమో అట్టి పరార్థమునే
నేను పొందవలయును జేసిది పొందినచో ఇక పొందవగిన
వస్తువేదియు దుగిరియుండదో జేసిది తెలియొనచో ఇక
తెలియొను వస్తువేయుది శేషించియుండదో అట్టి అత్యున్న
గుర్చియే ప్రయత్న పూర్వకముగ నేను ఆశ్వపీఠవసతిను

ఎన్ని కన్యములతోగొయ్యెనను, ఎన్ని ప్రయాణుల నెను
కొనియెరిగెను అత్యున్న పురుషుడు పొందవలెను అట్టి అత్యున్న
జీవికాంతములోగా అతడు సాక్షాత్కరించుకొనవలెను

విద్యార్థుని ఈ కాశ్యములు ముముక్షువులకు శిరో
భార్యములు అపకృతావరణీయములు ఎన్ని నేల కి పత్నీక
ములో రాజ్యమును పరిపాలించి ఎన్ని పురుషులలో అనుభ
వించి అనుభవించి తుదకు వానిలో సారము లేదనియు ఇంక
భూకమైవది కాశ్యత సద్విద్యానంద పరమాత్మయేయనియు
అతడు తెలిప వాశ్యములు ఎంతయో విలువగలిగినవై

న్నది కాబట్టి అన్ని లాభములకంటె గొప్పలాభము వర
గ్గ లాభమేయని స్పష్టపెడుచున్నది

పూజ చేయవలయును ఈ క్రింది శ్లోకమును జనులు
చదువవలయును—

లాభపైషాం జయస్తాం కుతపైషాం వలాభనః
యేషా మిష్టివరకామో హృదయగ్తో జనార్దనః

ఎవడు తనకు హృదయములందు జనార్దనుడును వరనూ
ప్రసాదించుకొందులో అట్టివారికి లాభము జయము
ర్పింపఁబడును ఇగవీరీంద్రుడయ్యును మనస్సు కలగ్న
టయే జీర్ణము మహాలాభము నై వలాభమునకు నిండుక
ము ఈ ప్రపంచమున మఱియే కలదు ! సంజయులవారు
కోర్కెను నమో వ్రముచేయుచు చిక్క శ్లోకములో గీతా
దునులకును ఇవిధముగ తెలియజేసిరి—

త్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో దమర్దరః
త త్త్రివిజయో ధూతిర్ధృవా ఏతిర్మతిర్మమ

యోగీశ్వరుడు క్రిష్ణుడనైతే వరమాత్యయొక్క ఉదా
యో ఎదుట ఇతడును అర్జునుడయితే ఉదా సంగ
నో అతడు విశ్వరూపు యుద్ధము సంపదలు పీఠి
లగు వియన్నియు వర్చిచేయును కాబట్టి ఇగవత్సాన్ని
క అన్ని సంపదలకు అన్ని విశ్వరూపులు మూలమై
న్నది

ఒక భక్తుడు తన మనస్సును ఈ ప్రకారముగ వంజో
ధించియున్నాడు—

దేశక్కంబలతాం విహాయ పునరః సంధాయ కోటిద్యయమ్
తత్రైకత్ర విదేహి నర్యవిషయానన్యత్ర చ శ్రీపతిమ్
విక్రాప్తి కిమన్యథా క్వమనయో మద్యేతదాలోచ్య
తామ్

యత్క్యా ప్యామతపేన యత్రవరసానందక్య తశ్చేవ్య
తామ్

ఓ మనస్సా! నీవు నీచమలత్వమును విడనాడి ఒక క్రామము
తెచ్చి అందలి ఒక వర్షమునందు ప్రవంచములోగల నది న్న
విషయములను పెట్టుము మిఱియొక వర్షముందు పరమాత్మను
పెట్టి తూడుము ఏది యమృతగామందునో ఏది కావగలిగి
యుండునో ఏది అశుచిత ఆయము నొనంగునో దేనియందు
పరపూర్ణ ద్వికాంతి నీకు లభించునో దానిని నీవు యత్ని
చేతను స్వామిభవముచేతను కాంగ తెలిసికొని అట్టి ఆనంద
ప్రదముల పరమాత్మనే ఆశ్రయించి జన్మను విడలివొనయు

కాబట్టి జన్మలు ఒకరికివేరేము కాశ్రయించి ప్రపంచ
ములో సారథులైనవ వస్తు తెయ్యుచియో చక్కగ గ్రహించి
అన్నిలాభముల కంటె గొప్పలాభమేదియో మహాత్ముల
ముఖతః తెలిసికొని, కామ్రవాశ్యములచే అడ్డాయి పరి
హరించుకొని స్వామిభవముచే అడ్డాని యభివరచుకొని
అట్టి అత్యుచిత పరమార్థ లాభమునే పడని ప్రత్యక్షమందమున

ఓ లాఘవము అట్టి బ్రహ్మచర్యము ప్రపంచములో అన్నిటి కంటెను చాల విలువైన వస్తువు

ఇంట్లో విలువైన వస్తువులకు ఎవరను బయట ఉంచిన వస్తువు అధికములు మొదలైనవి విలువగల వస్తువులకు లోన ఇతరవస్తువులందు భద్రపఱచుదురు. పండలు వల్ల మొదలైనవి విలువలేని వాటిని బయట ఉంచుదురు నమోదములోన విలువైన రత్నములు ఉంచుదురు నమోదము బయట కత్తులను మొదలైనవి ఉంచును అట్లే దేహము లోను సంహారాభ్యంతరమున మహా విలువగల అశ్వ మెందు చున్నది దేహము బయట వశ్యములగు వాడుకములు నివాసమేర్పరచుకొనవని కనుకనే మహాత్ములు కాశ్యపుత్య వస్తువులమొదల విరాగముగలిగి అంతఃపుటలై లోనగు మహాత్ములందు మనస్సును శాంతిగఁచి ఆర్జును బయట భయములనున్నాడు

అశ్వ విలువైన వస్తువులవలననే అర్జుని ప్రాప్తి కొలనై కొంచెము రాజ్యములకుగూడ శ్రమిలో త్యజించి నే యున్నాడు అందుకు విధాతకు భగవంతు అరిష్టనేను మొదలైన మహానాయకులు తామునున్న గొప్ప సామ్రాజ్యము మహాదక్షిణములో నున్నది విరాజిల్లుచున్నది మనస్సును అంతఃపుటమొనర్చి భాగ్యమిచ్చులైరి రాజ్యములను అన్నియునుగలవి గొప్పదైవతో, అదియే తిన్ని లాభముల కంటె గొప్పలాభమైనదో వారు దానిని అంటిపెట్టుకొని

అయిదవదివారు వారు బానిస తక్కువించివేయుటలోని ఉద్దేశ్యము బానిసలకు గొప్పవస్తువును అన్వేషించుటలందుకుయే యగును తెలియకలవారు వృధాగా ఒక వస్తువును పోగొట్టుకొనకు బానిసలకు విలువైన వస్తువు ముడియొకటి ఉన్నదను భావించి పట్టిన వారు బానిస త్యాగమునర్హులవేయుదును కనుక శ్రీశృంగేరివరమార్కట అర్చన! అన్ని లాభములకంటె గొప్పలాభము అర్కలాభము యని శిష్యుని యందును కనుకనే విశ్వామిత్రుని ప్రవచనములోని సాకా సారములను చక్కగ వివరించి వాళ్లను అర్కనే గ్రహించి అపారత్య వస్తువులగు నామనూపయించు బాగ్యమోహమును తొలగించివేయుదును

పూర్వము పాపవృత్తులకు కారకపులకు అంధుడు ప్రాచీన భాషా గ్రామము సంస్కృతమున ఒకరోజున అర్జునుడు, దుర్యోధనుడు కలకలము మధ్యస్థించుటకై ఒకే వసుదనుని శ్రీశృంగేరి యి కడ దెల్లరి అర్చన కారి ముండియుండుటచే విచారాంగము కలుగజేయకూడదని తలంచి దుర్యోధనుడు శ్రీశృంగేరి కిరమృతర్థ అర్జునుడు పాదముల కెంత అసీనులై యుండిరి శ్రీశృంగేరి శేరి కూర్చొని మొదట పాదముల యొద్దయున్న అర్జునునిచూచి అర్జున! వల వచ్చినది ప్రశ్నించెను యాద్యయిన దు సహాయముయి అర్జునులకై వచ్చితివిని అర్జునుడు పలికెను అంతకు శ్రీశృంగేరి నేను కావలెనా నా పై కర్మము కావలెనా ఏదియోయొకటి కోర

కొనుచుని చెప్పగా పాంశవచనధ్యమును కృష్ణునే కోరుకొను
 యువకు తిరిగిచూడ దుర్యోధనుడు కానుటంత దుర్యోధనా |
 పీఠ వచ్చితివని ప్రశ్నించ విూ నహాయము కొలక ని ఇదులు
 చెప్పగా శ్రీకృష్ణుడు నా పై కృష్ణుని తీసుకొందువా అని
 యడుగ నుహవానందముగ వతడు నమ్మించెను. వైతవ్య
 మొర్చిని అర్జునుడు కోరుకొనెను. ఇంద్రురూపులను దుర్యో
 ధనుడు గ్రహించి దుర్యోధనుడు రైలుపైబెరిగి తీసుకొని
 వెళ్లెను అర్జునుడు ఇంద్రుని స్వీకరించి వెళ్లెను తుదకు
 విూడు దువరిని వరించినచో చరిత్రయే కృష్ణముగ తేల్చి ఇచ్చి
 నది కాబట్టి విజ్ఞానగుణుడు ప్రపంచములో సాధారణమైన
 అత్యున్నత పాంశుటకు అంకించవలెనుగాని అనాత్మవస్తు
 నంపాదనమునందు కాలమును వ్యర్థము చేయురాదు

మన్నులు ఎన్నియున్నను బానిప్రక్కన పడలే అనునది
 తేలిక బాటి విలువయుండునా ! అట్లే కాలగర్భమున అంత
 రించిపోత్రవయియు ప్రకృతి అధీపములును, కాలచక్ర కర్మ
 చక్రములందు తగు ల్కొని గిరిగిరితరుగుడున్న వియనగు
 ప్రాచందిక దృశ్యవేదాత్మములకు పరమాశ్రయ విలువలేదు
 వైతవ్యునిగు అత్యంత విలువైన వస్తువు బాని సాన్నిధ్య
 మందే ఈ ప్రకృతి కడులుచున్నది దువలంబున్నది కనుకనే
 బృహదారణ్యకోపనిషత్తునందు అత్మా వాఁడే ప్రవృత్త్యుఁ
 బ్రోతవ్యుఁడు ప్రవృత్తి నిదిత్యాంతవ్యుని అత్యున్నత భావతెను,

విషయము మహిమను చేయుటయే సాధ్యమును చేయుటయే
అని అనందముగ చెప్పబడినది

ఈ ప్రకారముగ ఈ ప్రపంచమున మహా విలువైన
వస్తువు అర్జునయని బ్రహ్మగేయుని స్పష్టమగుటచే నిమ
గ్నపు లక్ష్యానిగూర్చి ప్రయత్నించుచే అని స్మారకమునందు
భాగని సాక్షాత్కరి చేసి అట్టి దివ్యానుభూతిచే భగవా
నందమయినై వర్తించవలెనై హృదయమున అత్యధీవమును
జ్ఞానకోకిలి వలెగిరిపరచును

3 అనంద జ్యోతి

దీపమునకు ఒక మహత్తర కత్తి గలదు అకత్తి
ప్రపంచములోని మితి ఏ యితర ప్రకారమునకునులేదు, ఆ భ
కారమును పటాచంచల చేయుటయే అకత్తి దీక్షణి పోగొట్ట
గల అపూర్వమైన సామర్థ్యము ఏ వస్తువునకు కలదు! కను
కనే దీపమును బదులు పూరించుచున్నాడు దీపమునకు
నయస్కరించుచున్నాడు దీపమునకు ప్రవక్షిణములు నలంబు
చున్నాడు దీపములను వెలిగించి పడుగకూడ బదువుకొను
చున్నాడు దీపమునకు ఎంతయో సామర్థ్యత కలదు కనుకనే
ఏ పుణ్యకార్యము ప్రారంభించినను ముందుగా దీపమును వెలి
గించియే తరువాత దీపారాధన చేయక ఏ పుణ్యకార్యమును
జీవక్రమింపరాదను

దీపమునకు మరలొక విశేషమున్ను కలదు నదా
య్యర్థమిట్టి కలిగియుండుటయే ఆ విశేషము ఆ శోధ్యుని

దాని శివేశ్వర ఏర్పాటు దీపము తెలియదీయను బాగుల పై
 పోవు నాని కిది దిగదు ఓ బయలరా! ధార్యదృష్టి
 జ్ఞానదృష్టి వైభవదృష్టి కలిగియుండును! అభోదృష్టిని అజ్ఞాన
 దృష్టిని పాదదృష్టిని పాదక్రొలులు అని దీపము జూపిండు
 చున్నది

ఈ ప్రకారముగ తిరుమొదల పాదక్రొలులు ధార్య
 దృష్టిని కలిగియుండుండును లె ను అనునది గణములకు
 పూజనీయముండుటచే దీపమునకు పూజ్యతాము ఏర్పడి
 నది దీపమునకు పూజ్యతాము ప్రసాదమున దీ పండు
 పాదములే. అజ్ఞానమును చీకటిని పోల్చుట పాదదృష్టిని వివ
 నాకుట అది ఈ దివ్యగణములకు చెందజును ఇక మాన
 వును మానవుడగా నుండుడు మానవుడుగా పరిణమించును.
 దీపశ్యామిని పూజ్యత్వము గొందును. దివ్యప్రకాశమును
 నలువైపుల వెదజల్లును

అయితే దీపము అయిది చీకటిని పోగొట్టుకొనరాని
 పాద చీకటిని (అజ్ఞానమును) పోగొట్టలేదు అ జ్ఞాన మి ను
 గాధాభవారము అ ను లో కొట్టుకొనితి బద్ధులనుండియు
 శూద్రులనుండి సురుకొని గడ్డకట్ట కొనియున్నది దాని
 మానమునకునే పోగొట్టుట పాదదృష్టికలు భరింపరాని
 ముఖము, సంపాదయోగములు కలుగుచున్నది ఇట్లుజ్ఞానమును
 పొందినది అ లోని చీకటిని పో గొనుకొనుండుండున్నది

అంజనేయము లంకావృక్షమును కాలివైచివ్రతు ఆర్థరూఢి
అంజనేయము అగ్నికావలచే వట్టపగలుగా వెలుగొనినను
కావలగు హృదయ గంధరి పీఠి యాత్రిము పోదేరు కార
ణము అది బయటి పీఠి కాగ లోని పీఠి కాగ థా
మలే ఆ పీఠి పేదలుగాను ఆ పీఠి ఆ పీఠి కిని
పోగొట్టుకొని కారణముచేతనే కావలగునను అధోగతి
సంభవి చివరి

జాతీంద్రహృతలేఽ గజోధనవత్సర్యః కుంభకర్మాదుః
పుత్రః శత్రుతః స్వయం దశకరః పూర్వాభిజా వింశతిః
స్వేచ్ఛః కామవరో రథాకృష్టియో మధ్యే నమద్రం
గృహం

సర్వం విష్ఫులితం తతైవ విదినా దైవే జలే దుర్భరే

అశ్వమేధుని పశవించు బుద్ధిమంతుడు కుశలము
అన్నిగా గలిగియున్నది కుంభకర్మము అంకాలి మృదుగా
మృదువు ఇందుని బయటి ప్రతిభాకాలియై ఇంద్రియక్ర
మమారుడుగా మునుపటి పీఠిలు ఇందుని చేతులు పీఠి
యందును ఆకాశమనాది అంతులపొదియున్నది మధ్యస్థ
మైన లంకావృక్షము కుంభకర్మయైయున్నది గొప్ప గొప్ప
రథములు సుల్బములు అస్త్రశస్త్రములు గలిగియున్నది
చిత్తశుద్ధియై కారణముచేతను మహావిష్కంభము కలుగని
కారణముచేతను కామాదులకు హృదయమున శ్రీయ

మొదటిసంపదచేతను తొలి పదార్థం పోగొట్టుకొనవలయుచేతను
రావలయు తన తీర్థమును నిష్క్రమింపగలదు

కాబట్టి అష్టావధును పోయిన తరువాతను పాతద్రోణగల
జ్ఞానోత్థి మానవ్రువకు అపకర్మము యున్నది కావ్యాపీఠము
అట్టి జ్ఞానోత్థికి ప్రతిమాత్రము అయియున్నది కావ్యా
పీఠమును తెలిసింది అంతటితో ఎరిగి పర్యవహించును తీర్థ
తరువాతను ప్రధానలక్ష్యము పూర్వమును జ్ఞానపీఠమును
తెలిసిందుటయే యగును అట్లు తెలిసిందుటయే వాస్తవమును
దీపావళి కాగలదు ఇక అష్టావధి పీఠమును అనంత జ్ఞాన
యెట్లు తెలిసి పాతద్రో తెలిసిందు వర్ధిల యేదయో కలిసి
కొందము

పీఠమును తెలిసిందుటకు వారలగు సమస్తము అవసర
ములే యున్నవి అది ప్రతిక మానవత్తి అగ్నిపెట్టి తమలి
గిరిలో వదిలేతున్నది పీఠము తెలుగద అట్టి వైరాగ్య
మును ప్రతిక శక్తియును మాన చిత్తైకాగ్రతయను వత్తి
తత్త్వవిభాగమును అగ్నిపెట్టి యున్నచో జ్ఞానమును పీఠము
చక్కగ తెలిసి అష్టావధును అంధకారమును ఎలావ నలుచేసి
వేయగలదు సామాన్యపీఠము నిలుచుటకు ప్రతిక యట్లు
మాలాధారమైయున్నచో అట్టి జ్ఞానపీఠము తెలుగుటకు
వైరాగ్యమునుగలి మాలాధారమైయున్నది మమ్మి వదిలి
మేల వైరాగ్యభావంతో ప్రాచురిక విషయభోగములై

అపార్యుభయం చరగిడి పోవుచున్నచో అది నైవేద్యం అట్లు
నిలవడ కలిగియుండగలదు !

లోకైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాచహ్యత చేతసాం
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిస్సమాదౌ న విధీయతే

లోకైశ్వర్యములందు అపార్థిగరిక వానిచే ఈవ్యవహారము
మధ్య గలవారికి అర్థిభ్యావశ్యంను ఏకాగ్రత మనననే మనన
మది గతావ్యయము భుంజావధముగ చెప్పినై నను

కావచ్చి భూవదీవము చక్కగ తెలుసుటకు నైరాగ్యాది
సాధన పొయ్యిగిది మును కుపు కప్పుక నంపాదించుకొనవలెను
ప్రతిపదలో దీవము తెలుసుచున్నను స్వారములనుగా లేక
తీసికొనుటగా గాని తోలగ పొయ్యిచో అది అపార్యుభయం అన
కాళమువచ్చుటను దీవమును న కక్షించుకొనవలసినవారు
అయాస్వారములకు మహావేయనట్లును భూవదీవమున సంపా
దించుకొనవలెను ఇందియములనుగా విషయభాషాపులు
లోక ప్రవేశించుటకు బహుభాగరూపులై యుండవలెను
లేకున్న ఎంతో ప్రయాసతో సంపాదించిన భూవము క్రమ
క్రమముగా అవ్యవస్థమైపోగలద ఈ విషయమును శ్రీకృష్ణ
పరమాత్మ గీరియాలలి స్థితవల్ల అక్షణములను వివరి చువలెను
స్పష్టముగా పేర్కొనియుండెను

ఈ ప్రకారముగ భూవదీవమును తెలిసిండుటయే
వాస్తవముగ దీవపతి అత్యంతమిచ్చి ఏమాత్రము పరిష్కారము

తేక దృశ్యప్రపంచమే సత్యమునకొని అజ్ఞానసమృద్ధమున
ముపకరించుచుండు బహుల పరిపూర్ణ కాంతిసంఖ్యమునకు ఇతయ
పరతన్న ఏవాత్మై నను జ్ఞానజ్యోతిని తెలిసిరియే తీరవలెను

తమలో మా జ్యోతిర్గుణము

తమమ్మ (చీకటి) నుండి జ్యోతిలోనికి నమ్మ తీరుకొని
జ్ఞాన్ము అను ప్రార్థనయొక్క అంతర్యమిదియే ఎన్ని కోట్ల
ఇష్టముండియో జ్ఞానగంధ మేమాత్రముతే ఈ జ్ఞానమరణ
ప్రణాహమునకుడి ఈ భూతసంస్కరియందుకుడి కుడిలో
చిత్తుకొనన ప్రభుగవలె వానాయాతనలు లాంచుచు చీకటిలో
కొట్టుమిట్టాడుచుండు జీవుడు ఈ మానవ జీవితమును అత్య
ప్రకాశములో ప్రేక్షించి పూర్ణమభిముఖుల బడయుట కొకా
కరమగు జన మరణ సంస్కృతికి భరతపాత్యము వలుకుట
భావ్యమైయున్నది

కాంచీ బయటి చీకటి పోవుటకై దీపమును తెలిపిండు
విధమున లోని చీకటిని (అజ్ఞానమును) పోగొట్టుటకై జ్ఞానదీప
మును తెలిపింపవలెను. ఎంతకాలమునుండియో హృదయ
క్షేత్రమున కామాదిరాక్షసులు గుఱుకొట్టుకొని కాపురంబుండి
యున్నాడు ఇప్పుడు పరిపూర్ణము లోనికి ఆహ్వానించి ఆ
రాక్షసులను తరిమివేయవలెను ప్రకాశమున్నచోట చీకటి
యొండుటకు సాహసించును పలాయనము చిత్తించును అట్లే
దైవప్రకాశమునెంత అజ్ఞాన విధవారము నింపనే నిండును
తీర్మగము పారిపోవును.

అగమార్థంతు దేవానాం ।

గమనార్థంతు రషసాం

ఓ దేవతలారా! రండు! ఓ రాక్షసులారా! బొండు
అని పూజాకాలమున బ్రాహ్మ సంతోషము చాలా నడుచితముగ
నున్నది కాబట్టి కాంతికాముఖులైన మునుకుపురుషుల వర
భూత్యును తమ హృదయములలోనీ ఆహ్వానించవలెను ఈ
శంకర్మమున బాహ్యా భక్తుడు చెప్పిన ఈ (3) ది శ్లోకము
అర్చనార్థమనియున్నది

శ్రీరసార మనహృత్యశంకయా ।

వీర్వక్తుతం యది సతాయనం త్వయి

మామతే మను ఘనాందతామవే ।

వందనందన కథం న వీయసే

ఓ బ్రాహ్మస్థా! బ్రహ్మగోపినియను మొదలైన చిరికి
చేత్రము చేయవచ్చును యశోక నిమ్మ కొట్టవచ్చిన వనియ
మున ఆముఖ చిక్కకుండా పారిపోయి ఎక్కడో చీకటి ప్రదేశ
శములో నీవు కాగుకొన ప్రయత్నించుచుండువు ఆ చీకటి
లోను ఎక్కడ గుర్తుకామని నీవు ఆలోచిం చి వెళ్ళరలేదు
నా హృదయమున బహు బ్రహ్మలయండియను చీకటి (అర్థానము)
కాంతరమునునున్నది కృష్ణా! రఘు! దయాచేయము!
నా హృదయచీకటు సర్వవీర్యము! అట్లు చేసినచో నీవు

యశోద దెబ్బలు తప్పిపోవును నాకు వట్టి తిరుప్పు వనిలి
పోవును (నా హృదయమందలి చీకటి తొలగిపోవును)

భగవంతుడు ప్రకాశస్వరూపుడు వారి సన్నాధ్య
తులకు చీకటి ఉండుటకు అవకాశమేలేదు కాబట్టి స్థితి
వాగ్ధు ప్రయత్నపురస్కారముగ తమ వృద్ధతనుండ క్షణ
వీచమును వెలిగించుకొనవలెను మానవజన్మయొక్క భరమ
లక్ష్యమిదియే

నూనె లేకుండా నిలిచునట్లుగా దీపము అరిపోవును కరము
లేకుండా ఎత్తికొన దీపము అరిపోవును ప్రోయకాం మేలేంద
నచో సూర్యుడు ఈ ద్రుడు ఎంతటి అరుణుడో అట్లే లా
పోవును. మితి ఈ ప్రపంచమున అరిపోని దీపమిది! నిరంక
రము ఏకభాటిగ ప్రకాశించునట్టిది! ఎన్ని ప్రోయములు
లంఛించినను ఎన్ని అవాంఛనములు తలపించినను అవిచ్ఛ
న్నముగ ఆ ప్రతిపాతముగ నిత్యతేజోవిరాజింపలై వెలుగున
జేది! అదియే అత్య అదియే బ్రహ్మప్రకాశము అదియే
పరంజ్యోతి కానికీ అది లేదు అంగములేదు కానిని వెలిగించు
వాడు లేదు అర్చనలవాడు లేడు అది ఏనాటికిని అజననియు
కాదు అజ్యోతి ఉన్నందువలననే ఈ సూర్యాది జ్యోతు
లన్నియు ప్రకాశించుచున్నవి

తపోవజ్ర వ్రతమథాతి పర్వం

తన్మథాపా పర్వమిదం విధాతి

అని ఉపదేశిస్తారు ఈ సత్యమునే ఉద్ఘాటించుచున్నది
నేరము అన్నియు ఈ అఖండ దీపమునే వేచోళ్ళ సంప్రతింప
చున్నది అదియే శివుని వాస్తవ స్వరూపము కాని నానాంగ
టయే శివతీ లక్ష్మ్యము కానిది సాక్షాత్కరించుకొనుటయే
శివున పరమాపథి ఆ పరమాత్మ దీపములకు దీపము

లోకము బ్రాగర్తలో ఉన్న దీపము స్వచ్ఛముగా
ఉండును స్వచ్ఛములో ఉన్న దీపము గుండు ద్రిలో ఉండును
కాని ఈ అర్పితదీపము ఈ పరంబ్రాహ్మణి బ్రాగర్త్యున్న చుండు పు
మాశింటియందును నిర్వికారముగా అదిర్చిష్టముగా వెలు
గొందుచున్నది అట్టి సైతవ్యదీపము సాక్షయించినచో
అదియే తన నిజస్వరూపమును యనుభవించి ఉత్పన్నతో య
శివునకు మణిమము అవశేషమైయుండు ఉండును అఖండానందము
యొక్క అనుభవము కలుగును మోక్షపరమార్థ మేర్పడినది
అట్టి దివ్యానుభవము కొఱచే యగును

తృటిలో మోక్షము కలుగజేయుటకు ప్రార్థించిన ఒక
వృద్ధునియందు శ్రీ శంకరాచార్యులయందు మధ్య జరిగిన ఈక్రింది
సంభాషణము ఈ సందర్భమున పేర్కొనబడియున్నది
శంకరులు ఏ ప్రకాశముచేత నీ నీ వృత్త్యు పుస్తపుల పన్నిటి
తెలిసికొనుచున్నావు ?

వృద్ధుడు పగలు సూర్యుని ప్రకాశముచేత రాత్రి చంద్రు
యొక్కయు, నక్షత్రములయొక్కయు దీపము
యొక్కయు ప్రకాశముచేత

ఆ మూర్ఖుడులకు యేదే తెలిసికొనుచున్నావు !

శ్రీరఘులలే

ఆ శ్రీరఘులకు యేదే తెలిసికొనుచున్నావు !

బుద్ధిలే

ఆ బుద్ధిని యేదేత తెలిసికొనుచున్నావు ! (ఆ బుద్ధిని ప్రకాశింపజేయుచున్నదేది !

ఆత్మవలన

ఆ ఆత్మయే నిర్వహణకాళము అదియే నీ యభ్యర్థ
స్వరూపము అదియే నీవు. అట్టి నీ నిజస్వరూపమందు
నిలకక కలిగియుండుము. ననునైదుభిములు తొ గి
పోగలవు అదియే దుఃఖరహితమగు పరమానందస్థితి
అదియే మోక్షము.

ఈ ప్రకారము శ్రీ శంకరాచార్యులవారు కాటికి కాస్త
జాల్చికొనియున్న ఆ వృద్ధుని కనివరించి సూక్ష్మములో మోక్ష
మును తెలియజేసిరి

జ్యోతిషా మపి తక్ష్యోతిః

తమనః పరమచ్యుతే

జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞాపగమ్యం

హృది వర్వన్య ధిష్ఠితమ్

అది సకారాత్మకము నైతిచ్చియున్నట్లు బోధించు బోధింపై
 దీపములకు దీపములు తమమొదట వరుసలు భూసములు నియు
 క్షయమగుచున్న ప్రతి ప్రాణియొక్క మృత్యువలనోకమున
 విరాజిల్లుచుండు అత్యంతమైన సూర్యుని వర్ణము తెలిసికొని
 శక్తి వైరాగ్య విచారణాది సాధనల ద్వారా అర్చనమునకు
 సంకల్పించుకొనుచుంటే తమకు కర్తవ్యము అను లీనత్య
 మును ఎంత శీఘ్రముగ గ్రహించిన అంత ప్రయోజనము
 యుండును

భారతీయులు జరుపుకొను పండుగలలో దీపావళి చాల
 ప్రముఖమైనది అదాడు జనులు తుదిదశావధి వై దీపములను
 పెరిగించి పూజించుచును దీపములు పూజించుటలోగల
 అంతర్యామీమీదెలా దెలిసిందెవము నీకటిలో సామాన్య
 ముగ ప్రతిబాధను అనేక దాధలు పడుచుండును నీ వస్తువు
 ఎక్కడున్నదో తెలియక పోవుటవలన తిరుగు పడుచుండును
 ఇటువంటి దెబ్బలలో కాలుకు వీలైనా లగ్నముగా వర్షిగాని
 దీపముగా కొట్టుకొనవచ్చును తలకు గోత తగలవచ్చును ఇట్ల
 పర్యవసానముగా దీపమును పెరిగించుట ప్రతిబాధను
 ప్రయత్నముచేయును ఇతర పనులన్నిటిని జేసివైది దీపమున
 పెరిగించు గాత్యమే ఆ క్రిత వస్తువునై యుండును
 ఏండునగా ఆ ఒక్క గాత్యముచేతనే అంభరాలన్నియును
 దాధలన్నియును నమసిపోవును

కాస్తవముగ నీకటి అనునట్టిశ్లోకమున ప్రకారము, ఇహ (ము యొక్క) అభావమే నీకటి కావలయునట తత్త్వము ప్రకటియొక్క ఉనికి కార్యక నీకటిలో కలుపు శ్రుతిలంఛకములు అవదలు దుఖములు కారణులు అన్నియు నొంటిబాటి భిన్న భిన్నములగు ఏ ఉపాయములన్ను వదిలిరాత్రి నీపా కార్యక మిగిలేయే కరణ్యము అ మిక్ కార్యముచే నీపా కార్యములవ కలుగు కారణ్యము కలుగింపవలెను.

అట్లే ప్రపంచములో శీత్ర వస్తుభవించుచున్న కారణ్యులీని కారణము అట్లావనీ అయియున్నది. అట్లావనీగా నేమి? కాదు కాని వచార్యము కావని కలంచుటయే అట్లావము కాదు కాస్తవముగ దేహముకాదు ఇంద్రియములు కాదు మనస్సుకాదు కాదు కాని ఉపాధిని కాని కలంచుట మిగిలోనము కాదు అయియున్న అత్మను విస్తరించుట మతీ యొక దోనము నీనికే విచారిత్రావన, అనంతావన అనియు అందును ఈ గెరితీటియొక్క వత్తుకనమే అట్లావము అవగా తన వ్యయోపమును అత్మను విస్తరించుట, కాదుకాని దేహమును కావని కలంచుట—ఇదియే అవిద్య అట్లావము.

ఈ అట్లావముయొక్క ప్రభావముచేతనే శీత్రునకు అగణి తములై వ సాంసారిక దుఖములన్నియు కార్యునించుచున్నది తత్త్వభావము వలన శీత్రుడు సంసారమును సుడిగుండుమునవడి దిక్కుగానక పరమశక్తి పోత్రయన్నాదు ఇట్లే సుఖస్వమున అతనికి తరగోపాయమేమి? అత్మజ్ఞానయొక్కటయే సంసార

మఱియు అన్నిటిని సేతుభూతమైన అవిద్యను భూలాక్షా-
మును మానవంబు చేయగలిగిన స్త్రీయన నీక్క- అశ్వమేధ
మొనగే కలదు.

ఏకేన అశ్వమము వెలగే జ్ఞానము దీపకానికిలో
మనుజునకు వెల్లులు కప్పిపోవుచును జ్ఞానప్రభ వముచే పాంసా-
దకాభలు ముటుమాయమైపోవును. కనుక శాంతిముఖముల
వచ్చుచును ప్రతివానికి అశ్వమేధము అవశ్యము ఉండినీర
వలెను కానిచే దేశభిమానము కల్గునీర మఱియు
కొలదియి అశ్మానుభూతి కల్గునీర పరమానందము
లభించును.

ఏకేని పోగొట్టు దీపములలోనూ అనంతమైన భేదములు
కలవు ప్రబుద దీపము కొద్దిసేపు దును చేరితాంతర ఇంక
కొంతసేపును ఎలక్ట్రిక్ లెబ్బు కట్టియు ఉన్నంతవరకు
వెలుగుచుండును ప్రోయ కాలుమువరకు సూర్య కలకాది
దీపములు వెలుగుచుండును. కాని ప్రోయ కాలుమువలన
కలిపక జాగ్రత్ నున్న సుషుప్తలందును కురియమందును
ఎల్లప్పుడునూ ఏకేనికి అదిచ్చిన్నదిగ వెలుగుచుండు దీప
యెంతటి కలదు అదియే అశ్వ అదియే బ్రహ్మము. అదియే
పరంశక్తి కానికీ పుట్టుకలేదు నాశములేదు ధూమ్ర
లేదు వికారములేదు హెచ్చున్నట్లులేదు అట్టి నిర్వికార
పరంశక్తియగు పరమాత్మయను దీక్షమును అరాధించవలెను.
ఈ పూజయట్లుండు అశ్వమేధ పరంశక్తిని సేవించవలెను.

తన యంతరంగమున అపార్థిగములు లేదెప్పుచూపముగ
 బెలుగుచున్న నచ్చిదా యద్రవ్యతేజముయొక్క అనుభవశిని
 అక్షయవలెను ఈ ప్రకారముగ అజ్ఞానరూప ఆవరణముతో
 విచ్చిన్న మొనర్చుకొని అశక్త జ్యోతియందీ తగులకొని
 యున్న సంపాత బంధమున దీ తీవ్రము విజుక్తుడు
 కావలయును

4 బంధవిముక్తి

పుంజు మొకాదోగ గుఱును భయంకరమైన మెఱుఱి
 యొక్క బాధనుండి తప్పించి విష్ణుభగవానుడు కాపాడెను
 భాగవతియునందు పేర్కొనబడిన విష్ణుయోగము సామాన్య
 ముగ ప్రతిపాదున్న తెలికొనియే యున్నాడు రావీ ఈశ్వరో
 కాపదే పరద! అను అగత్యందునియొక్క హాస్యమైన
 ప్రార్థనయే జాగ్రత్త భోజనము ఆ విశ్రాంతి రక్షి చేరు
 బానియొక్క సత్ప్రయత్నమే ఆదాని కాపాడెను

అట్లే తీవ్రము గలయు ఆ సమరణహూయైన బంధలో
 చిక్కుకొని ఆరాదికామునుండి బహుయోగిగల నొందు
 యున్నది సర్వపాత మను సావిరో దిగబడి అందుండి బయటకు
 రాకాలక సిగ్గుల తమ్ముకొనుచున్నది చాపునట్టుకలదిభృ
 తునితలాచుచున్నది ఇట్టి గణముల ప్రపంచమున ఒకటికాదు
 ఇది చూచు కోటానుభోక్త కలవు అట్టి అగణన గత్యందు

బహుగూర్చి వశ్యమహున్చి అలికిన ఈ శ్రీమది వాక్యములు
అత్యంత ప్రాముఖ్యత గలిగియున్నవి—

అహంకార మహాలాభం
తృష్ణారజ్జం మనోమదమ్
జన్మజంబాల విర్యగ్నం
జీవదన్తినముద్ధరేత్

అహంకారమను కట్టుకలముపట కట్టబడినదియు
స్వేచ్ఛ అను త్రాటిచే ౩ ధిరోలదియున్నదియు మోసస్సను
మీదధారలు కలదియు దానవదురగాములను బురదలో కూర్చు
ని యున్నదియునగు జీవునిను మీగులను అంధవముతుండి
నుదలచేసి నముద్ధరింపవలయును.

శ్రీమహిమహర్షి శ్రీరామచంద్రున ! హితవాక్యముల
వచింపి యెరుగేడు దేహమును అని తలంచుటయే జీవు
ని ఒక గొప్ప అంధవము కనుకనే అట్టి దేహభిమాన
యను అశాంధావయును ఒక కట్టుకలముగా మహిమహర్షి
చ్చించెను. జీవుడు వాస్తవముగ అత్యధే శాని దేహమనగాను
హాసాక్షియేశాని దేహము కాదు ఈ తత్త్వమును తెలిసి
నని కారణముచేతనే అనాది కాలమునుండి అతడు జడ
న దేహములో తాదాత్మ్యము నొందుచు అర్థాని లక్షణ
ముల తనపై ఆరొందుకొనిచు చలనశుభ్రమును బొందు
న్నాడు జడ దురగాములకు లోనగుచున్నాడు కాబట్టి

కాదు అత్యంతగాని సేవానుభూతిని కాదు క్షాపమును నద్ద
నవుల ద్వారా నర్హాప్రములద్వారా తెలిసికొని జీవుడు
అక్షాపమును కట్టించుమునుండి విడుదల పొందవలయును
ఇదియే గతేంద్రవిమోక్షము యొక్క అంతిమార్థము

ఇట్టి విముక్తి జీవునకు తనయొక్క నత్తయన్నముల
దలచిన అభిరుచును శైశ్వముతో చూచుచు ఎక్కొక్క
విధముననే భోగవలయును దురికినై చిట్టచుతో ఇంద్రి
యములను స్వాధీనముచేసికొని అనాదికాలమునుండి తన్ను
పడగొట్టుచుండిన కాననా నమోచుచును ఎదిర్చి నిలబడి
ఎట్టొకట అశ్రుత్రయందలసి నియమితుడవలెను మట్లు
భుజును తనముట్టు కానీ భారము అట్లుకొని బంధనములో
చిక్కుకొనుముట్టు జీవుడు తన అబ్రాగత మలనగే సంసారబంధ
నమును కొనితెచ్చుకొనరాదు ఇప్పుడు కడు తెలుసుకొని
తన తప్పిదమును కాదు గురైతి నీ విధముతో చూచినవాడై
తన బంధవిముక్తిని కానీ కలుగజేసికొనవలయును.

బంధులలో కాపురము చుటకు ఏ గలమున్ను ఇచ్చి
సింగదు కట్టించుమును బంధింపబడుటను ఏ కేంద్రము
కాంధింపదు అంతము తన నెక్కిననుచుటను ఏదంతయు
కోరికొనదు అట్లే విచిత్రమైనదగు ఏ మానవుడున్ను అత్యు
జ్జరావంశమున నిమగ్నమగుటకుగారి సుఖదాఖ్యముచే తీవ్ర
బడుటకూర్చి ప్రత్యేకిత వరాధీనుడై త్రుణుటకుగారి అంగీ
కరింపదు మృత్యావధిమగు తన సంబంధ అత్యున్నరూపమున

తిగిరిని దురికియొనండుమును నయంబుగ జూరెనును
 కేంద్రము తన ప్రజలన్నిరికయమచేతను శక్తి
 లవశ్యముచేతను మోక్షమును బహుళ భవమున
 నిమోహభవమును తన విజుక్తి గొలుపై ఈ బాధ
 లులే గొప్ప అభ్యవసాయమును అవలంబించవలయును
 బుద్ధులీలలచే సాధి వరగాది ఈ ప్రపంచమున ఎన్నియును
 వలసినను మోక్షము కేవలము గ కేంద్రమునగో పరిమితము
 వలసలేదు ననుష్ఠ మోపవలయు, నయ్యెల ననుష్ఠ మో
 టును అట్టి మోక్షవదమును బహుళమున చోవులనును
 క్రిత కలిగియున్నాడు కాబట్టి క్షుద్రవడి నర్హమను బహు
 కీ శోధి చు ఈ మానవజన్మయందే అట్టి విడుదలను
 పొందివేయుట కిష్టము అట్లు సాధించుచో భవములు,
 కాదులు

రాత్రిపూట ఎలుకలోను నమోక్షమునకు ఎలుకవచ్చి
 దుంచుచున భోజ్యవార్తముయొక్క భుజిభుజు వారనను
 శమునుండియే అగ్రహణించును, ఆ దురికిరవవార్తమును
 కనుకుండియే వీక్షించి కాని యోగక్షణములోనై,
 లక్షలోలకలలో నూనినలాచును మరుగు మరుగు లోన
 నీరిండును అట్లు ప్రవేశిం ఆహా! ఈ రోజు ఎంత
 నము! ఎటువంటి దురికిర భోజ్యవార్తము నాకు లభించి
 ! అని మునిషివోయి మెల్లగా కాని చెంతకరిగి నోటనో
 నార్థమును కొరవడు తమనమే లోనుకలుపు పడిపోవును

చివ్విడికి ఎలక బుద్ధిగల్గి పోవుట పెట్టినది ఆ విషయమునకు
యనుచుచున్నట్టి జోనులో ఇటువంటి తిరుగొనము. కాని ఇటు
వలె పోవుటకు మార్గము కనబడదు. పోవుటకు చాలి
వలదు కానికీ కానరాకుండును. నేను బంధమునకు తగు
కొంటిని అని పూర్వముగ నిశ్చయించుకొనకుండు ఎలక
భవిష్యత్తుకై ప్రయత్నించునట్టిగా నవిచయమున ఉప్పువృత్తి
ఆ భోజ్యపదార్థమును కాంక్షించుచుండును. ఇదియే గొప్ప
వికారము.

ఏ పదార్థమునకొకటై కొద్దిక్షణముల క్రియకునే లెక్కగ
తలించినో దేనిని తన జీవితమునకుకొక పదార్థముగా
నించినో అట్టి దుశితర వస్తువు యెవ్వరికి యున్నప్పటికిని
మోక్షము అర్జునాని అపేక్షించక "ఎట్లు తప్పించు
యనా అని మాత్రమే విచారించుచుండును. దీనికి కారణ
య కాదు బంధమునకు ఉప్పు తెలిసికొనుటయే.

అట్లే జనులలో పెక్కుమంది మోక్షమునకొకటై ప్రయత్ని
యు నభివేషించుటకు కారణము వారు బంధమునకు ఉన్నా
తెలిసికొనక యుండుటయే యగును. మాకు బంధము
వియ్యదు లేదు. మేము సర్వవ్యక్తిత్వము అని జనులు
యెంచుచున్నాము. కావున గ మోక్షమును భరించుటయే
సమము. కావున వ్యర్థమునకు తగొక్కనుటయే బంధము
కాల క్రియలకు లో దీయ యుటయే బంధము.

నాలుగు యాగ పితృగల ఒక పాపభాతిక జవవచారము
(శరీరము)వలన చిట్టుకొనోహోవుట అంధవసుకాక జులియేమి!
కొద్ది న సత్సవము పరిమితిగల కాలము (అయినప్పటి) నకు
లోపశియించుట అంధవసుకాక జులియేమి! అట్లే కాదు
యేక కృష్ణ పశుత్వ ముదమఖములమధ్య దీక్షివరాదు
మంచుట అంధవసుకాక జులియేమి!

దీనినుండి తప్పించుకొనుట ప్రయత్ని మనాదే
మానవుడు మా అనగా ఆత్మావము న అనగా శేషంబు
న అనగా వర్తింబువాదే మానవుడు అంధవిముక్తికి అత
వేరతపాదన గావించువాదే మానవుడు అనిత్యమై ముఖ
ప్రవక్షునట్టి ఈ లోకమున జన్మించిన ప్రతిఒకరి నెత్తమై
ముఖప్రవక్షునట్టి వస్తుకేడియో చక్కగ విచారించి ఆత్మానిని
ఒకయటై నిర్వరామముగ ప్రయత్నింపవలెను.

అనిత్య ముఖం లోకమున ప్రాచ్య భజన్వమానో
అని గీతావాక్యము చెప్పొనిన వందమున ఈ ప్రపంచమున
జన్మించిన ప్రతి మానవుడు శాశ్వత పరమాత్మ కొరతై
అన్వేషించుట ధర్మము ఏలయనగా వివేకవంతు జెడకున్న
అనిత్యవస్తువును ముఖగర వస్తువును కాంక్షించడుగదా!
ఈ ప్రపంచమున శాశ్వతవస్తువు ఒక్క పరమాత్మయే
ననుష్ట ప్రాచీనోద్భయోక్త- హృదయాంతరాళమున చెలు
గొంతు నచ్చిరావలెన వైబ్రహ్మమై శాశ్వతవస్తువు అద్వాని
కొరతై అన్వేషించి వత్సరదేహము కాదు కాదని వట్టు అట్టి

కాశ్యప మహాత్మ్యయే కాశపి గ్రహించి అహర్నిశములు
ఆ స్వస్వరూపమున నెలకొని యుండుటయే : భవిష్యత్తు
అదియే కాశ్యప శ్రవణము

కాశ్యపి తాను జగత్తునందు రూప బంధమున లీని
లోని యున్నాడనియు ఎన్నిజన్మలనుండియో పుట్టుట,
తచ్చుట గర్భవరకాయలను అనుభవించుట యెవలగువానిచే
విడి వేసారియున్నాడనియు జేహరూప ఉపాధిని గ్రహించి
పంచమలవ శర్యవకాత్మ సంభవించు నాకావిధ యారోగణను
అనుభవించవలసి వచ్చుచున్నదనియు గ్రహించి ఈ బంధన
మును ఈ బానిసత్వమునకు కాళము అట్లాగుట యనియు
స్వస్వరూప నిర్మూలయేయనియు కలంది జ్ఞానప్రాప్తిచే అట్టి
అజ్ఞానమును తెగద్రుంచికేసి నిరంతర స్వస్వరూప ఆత్మ
స్థితిచే చేరమానందమును ఉత్తమ అనుభవించవలెనని నెయ్యేల!
తాను బంధమున నున్నాడని గుర్తించి బంధమును
శ్రీవతర యున్న మానసికతలను ప్రాచీనదిగ భోగవిలాస
ములకు స్వప్తిచెప్పి మివమ్మను అంతర్ముఖముగ శ్రీశ్రీ భ్యానా
ద్యనుష్ఠానములచే ఆత్మయందు నెలకొల్పి మిహత్త్వగ బ్రహ్మ
సంజానుభూతిని జడయందుండవలెను ప్రయత్న పూర్వకముగ
మాయను బంబుంచవలెను మాయ యొక్క స్వరూపమేమిటో
ఈ సందర్భమున వివరింపబడెను

1 భగవంతుని నొకడుగంటే మాయ అన్యస్వరూపమును
వివరించుటయే మాయ.

2. ౩ మగ శేషమును జ్వాలవని యంది అదియే కాచి
భావించుటయే మాయ
3. కల్పితమగు జగత్తును సర్వ ౧ కలంచుటయే మాయ
4. సర్వమగు భగవంతుడు శేషి యై యుండుటయే మాయ
5. నిత్యశుద్ధ బద్ధ యుక్తమగు ౦ అశ్వ ముండుటయే
మాయ
6. ముఖవిశ్రమింప నివ్వఁడుముఖము గొప్పయి కలంకీకారి
యగు పరిగిండుటయే మాయ
7. ఉన్నది లేకుండు లేనిది ఉన్నదనియు కలంచి శే కాంతై
ప్రభులొందుటయే మాయ
8. కారాత్మకాదులు, అంధులయు ఎల్లప్పుడు తివరెంటి
పచ్చుదురని భావించుటయే మాయ
9. ఇంద్రియములకు కాపానుకాదులై అని చెప్పవచ్చు సత్యము
టయే మాయ
10. మూలభూమికి భుష్టవారసయై లోచనీ కాని ప్రేరణలకు
లోచిపోవుటయే మాయ
1. సర్వల్య ముఖముగొట్టై అనంత దుఃఖముని కొనితెచ్చు
కొనుటయే మాయ
1. కాదు చేయునది తప్పని తెలిసియు కానినీ చేయు
చుండుటయే మాయ

13 తి. ఎ. గి. 12, 13 గానక కురియిన విధముగ చూచుటయే మాయ

14 ఎన్ని యోగ్యాదులను చేయుచున్నను మెట్టుమొదటి కానపర ఆర్థిహాసకపాత్రులతో మాయ

15 అవిశ్వమైనదానిని నిత్యమగును ఆపద్విశ్రమణదానిని పద్విశ్రమగును ముఖభూయస్యమైనదానిని సుఖవంతులగును ఆరాత్మ వస్తువును అత్యగ్రము, తపశంతే శేషుగ నున్న దాని తప రూపముగను భావించుటయే మాయ

ఈ పదునైదు విధములగు మాయలన్నియు తేరి మహా మాయగా కరిగిమింది అనాదికాలము నుండియు శీత్రుని వేధించుచున్నది కంటికి గొంతున్నచో ఎరుటచున్న వస్తువు లెట్లు కనుగొనవో యట్లు శ్రావణము నైకముచే నెట్లు కన్నులు మూలమాయచే నావరింపబడినదానినన్ని నత్యవస్తువులను కనుగొనలే యున్నాడు మాయాభావ భ్రాంతిచే నావృత్తులై అతడు విశ్వమును మరలయొక నీతి గాంచుచున్నాడు కాని గాంచినచే నత్యవస్తువుల వాచించుచున్నాడు ఇదియంతయు మాయయొక్క ప్రభావమే అందునున్నది మాయ తగులకొని యున్నంతవఱకు శీత్రువకు కాంతిలేదు ముఖమలేదు.

మాయ మాయా మిథ్యత్యయా — నామాయ భయం కర్మమిది బాధించిన కర్మపాశ్చ్యమిది — అనియు భావించు

నానినానాతి మామభ్యం పరిమవ్యయమ్ బానిరే కప్పబడిన
వాడు మామాతీతనైన అవ్యయమగు నా స్వరూపమును
తెలియజాలడు — అనియు ఈ మామామాయను చూర్చి
శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందు కేరొనియున్నాడు అయితే
బానిని గురించి ఎవరును భయపడ వలెకాదు— మా
మేన తేలి ప్రవృత్తనే మాయా మతా తరచితే నన్ను
(పరమాత్మను) అక్షయనిరవారు ఈ మాయను అపరిచగ
బాని వేయగలగనియు భగవానుడు వైర్యము పెంచును

కాత్రున మాయ లభగా నుద్భిదో బానిని తొలగించు
కొనుట ఎట్లో మానవుడు తప్పక తెలిసికొనవలయున్నాడు
జనులలో నొకడు తరగతులవారు కంట కొంచెము మాయచే
కప్పబడియున్నాడు ॥ దివ్యమును తెలియకదే యందుకు
ఇక్కారణమున బాని అర్ధాది నిరారణమునకై పడినైతడు
ప్రయత్నము చేయకుండును ఏడు కనిపించు మితికొందరు
రాము మాయచే, అర్జునముచే కప్పబడియున్నట్లు తెలిసి
కొనియు బానిని తొలగించుకొనుటకై పడిత ప్రయత్నమాచ
రించ వ్యర్థమును కేరకదే తడు ప్రయత్నమును విరమించు
దుర్గి నీకు మిథ్యములు ఇక మూడవతరగతివారు తమకు
కప్పియున్న మాయను విచ్ఛిన్న మొనర్చుటకై శ్రీవశీర సాధ
నం నొనర్చుచు విజ్ఞాన వైరాగ్యాది ఆత్మశీత్రములచే బాని
ననుక్కొని బాని దప్పమును ఆపించి మాయాభేదమును
తడు అర్హమును ఈ జీవితముననే సాధించుట అపరహ

రహితులై అర్చి పరాశమయలై పరమావంశయతులై
తెలుగొనుచుండును నీకు తిత్తిములు

మాయయొక్క స్వరూపమును చక్కగ తెలిసి చాని
బిడ్డలను యుక్తలను నిశితబుద్ధితో కాగుగ గణించి
శ్రీమద్రాయొక్క బలము ఎచట తీర్చిదిద్దకలెను యున్నదో
నివేళముతో గ్రహించి యిది తెలిసింది వాళ్ళపట్ల అరుంగ
కత్తిని దుగేవ చిత్తాన్ని అది భగవానుడు చేర్చివెట్టె
అరుంగరూప విశ్వానాథ్రముచే సమాజముగ మాయాభంగ
మొనర్చి తిత్తిమోసపుల తరగతిలో చేరుట కృతశక్తి
యెటు కావలయును. | వ్రయశ్చరహితులైయు మహావిది
మాడు ఒక అట తడించును. వారి అంత మాయను వారిని
ఎంత వడివించువలెనో అంత వడివి చును వారి ముప్పైభావ
ముచే కన్నీళ్లు కాలువలై నిలవించిన వారెవరో కలలు
జీవితము వలన దుర్బుధమైపోయి అర్చిచాత్యవ హత వాల్చ
దిన వారెవరో కలని గ్రాబట్టి మాయయొక్క స్వరూప
మెట్టిది ! వారి మొదలు తప్పించుకొను మార్గము తెయ్యది ?
చానిని సమాజముగ విధ్వంస మొనర్చుటకు తిర్రాచుమేది !
అను విషయములను ప్రతిమోసపుచును ఈ జీవితమువంధు
భవ్యక తెలిసికొనవలసి యున్నాడు

(వేది దివము) రాత్రి నిద్రించిన తరువాత ఒక విద్విరితైన
అనుభూతి బలము కలుగుచుండును అదియే సృష్ట్యులు
ఆ సృష్ట్యులమున ఏదేని కనుపించుచుండునో నిర్దుష్ట

మనము ఎవో ఆ? యు ఆ సమయమున సర్వముగనే
 తోరుడు మను మేలుకొనిం ఎవర ఆ తయ అసత్యము
 తేలిపోవును పానానా? సర్వమును గొప్పపట్టును సంత
 విచిత్రముగాని వ్యా తగుల్గొనినట్లుగాని ఎవర అతరు
 ప్తులు తేలుముగొనినయ్యున్నట్లుగాని అనుభవము కలిగినవో
 అత బంతయో పరికావనదురుమును అతిని గుంచె దువన
 లామనమును ఆ త్రిటి అతడు పొందు శరీరశక్తియు వి
 స్తేజము చెప్పేతరుముగాను ఆ దుఃఖయితయు కలగుటెట్లు
 ఏ ప్రకరియతేత లక్ష్యమింతయు మహాబలముగ అంతరించి
 పోగలదు! మేలుకొనుటయే అప్రతియ మేలుకొనవచ్చును!
 దృష్టమింతటి కాభివృద్ధియు తుడిచిపెట్టుకొని పోగలవు
 భరతమైన నివారణచ్యుతమియు కాశ్యామిక ఉపశమము
 మను కలుగజేయునేగాని శాశ్వత దుఃఖకాశ్యామము
 కలుగజేయునాభ్య

అట్లే మహామాయనే గ్రహింపలసిన ప్రకరియయు
 వానవాణియును ఆయా శరీర ఇంద్రియ మనోబుద్ధ్యాదిమూల
 ఉపాధివ్యాపా పానానా? దృష్టమనమును ఏమిందు
 చున్నాడు ఉపాధిబుద్ధి మోహనబుద్ధి ఇంద్రియములు
 లట్టి వానవలనుబట్టి ఆయా దృష్ట ప్రపంచమునూత నేమి
 నేమిగ కావచ్చును చేతరిలకు ఒక విధముగను మానవలకు
 ఒక విధముగను అంతరులకు ఒక విధముగను, కృష్ణులకు
 శూరులకు ఒక విధముగను ఆ ప్రపంచము దృష్టార్థముగ

చుండును. విశ్వసంతయు శక్త్యమై చాచునాని భావించును. ఆ ప్రపంచమున కమిత పుట్టించు సుఖదుఃఖానుభూతులైన యు సత్యములని తలచును. సుఖములే పొందోపురుషులునులే. కుంగిపోవుదు. తులన ఆకాంక్షితకర జీవితమును గడుపుచున్నాను. ఈ ఆకాంక్షి నివారణోపాయమేమి? సులభమగుటయే. అపగాఢావస్థలను బడయుటయే. వయ్యింక భూతమును బడయున కశక్తు పుష్కలమౌనము. వంతువలె నిద్రియొనెడు దుఃఖము జీవుని వెన్నలనుగేయుండును. తన యథార్థ స్వరూపమును (అత్మను) తెలుసు ఎంత శీఘ్రముగ తెలియినన సంతోష మభిము అంత శీఘ్రముగ అంతరించిపోగలను. శ్రీ శంకరాచార్యులవారిదిమతమును ఈ శ్రీనివాసోపనిషత్తులవారు చక్కగ విశదీకరించుచున్నాడు —

విశ్వం దర్శనమృత్యుమానవగరితల్యం నిజాత్మకం
వశ్యమౌర్విచ మామయా యోగోన్మృత యథా నిదయా
యత్పాపైర్మృతకే ప్రశోభనదు శి స్యాత్మానమేవాద్యయ
తస్మిన్మృతే సుఖమాత్మకే భవతి భవతి శ్రీషష్ఠాధ్యాయో

ఈ ప్రపంచము అర్థముగా ప్రకటించింది. మట్టములవలె కానమితుచున్నది. వాస్తవముగ ఇది అనశ్చలమైనది. సత్యముగ తోచుచున్నది. ఎల్లదిన నిద్రానయమున మనము తనయంటే మిమానా లోకము కల్పించి దిలుకము.

ప్రత్యేకపద వైభవము

గాని తనకంటె అయిదును తనకంటె చేతిగను చూచుచు
 ది నక్కమని ప్రబంధించు నున్నాడు మేలకొంగు వివర
 లోకము తనకంటె అధ్యక్షాధిపతియై తనయందే భూయతే
 ర్వింపఁబడినదనియు చెల్లు తెలిసికొనుచున్నాడో అట్లే
 అగ్రగ్రస్తులను కానుకలను ప్రపంచమున్ను నక్కముగ
 యివని జ్ఞానప్రాప్తి నభయమున తనయందే కల్పితమైన
 యు కాన్తవముగ తనకంటె అధ్యక్షులు కావలెను తీర్పుడు
 వినిపించగల్గుచున్నాడు అట్టి మహావ్యక్తిత్వావయుని ప్రసా
 దము గురువేదవసు శ్రీ దక్షిణాయా ర్చి పరమేశ్వరము

అట్లే అత్మజోధ యను గ్రంథమునందును శ్రీ కేశవ
 గవత్పాదులవారు ఈ నవ్యవ్యవస్థాంతమును అత్యంత రోచక
 లగ ప్రతిపాదించినారు.

సంసారస్వప్నకులో హి
 రాగద్వేషాది నంటంః
 నక్షత్రాలే నత్యవదాతి
 త్రస్యోద్వేషనత్యవద్యవేత్

“అగ్రగ్ర రాగద్వేషములతో గూడిన ఈ సంసారము
 నమఁదము నవ్యవస్థను జూలించునట్టి ఇది అజ్ఞాన కాల
 మన నక్కముగా తోచినయ్య జ్ఞానము కలిగితప్పుడు నేవలము
 స్థలము అని తెలిపిగలము”

అథాత్మకృత్యాత్మకమునది నన్ను దృష్టాంతమునకు
 వచ్చు ప్రాయశ్చిత్త కలదు కనుకనే ఆత్మానుభూతిని లభింప
 విహించుటలు తరుచు కలుగుచుండును తమ ప్రబోధములందు
 ఈ దృష్టాంతమును వివక్షితుముగ నిరూపించుచుండును
 మోగవాసివముని పరిష్కరుపార్తి శ్రీరామమృదున కుచరే
 లందుపల్లతు ఈ నన్ను దృష్టాంతమును బాధాత్ర వందవర్జితము
 యులు చెప్పియూడవచ్చును దీనిలో నున్న విశేషమేమనగా
 ఇది ప్రతిపక్ష ప్రతిపదము యేదీయో యొక నమోదమునకు
 వర్త్యముగ అనుభవమునకు వచ్చుచునేయుండును కర్మక
 మాదిగ వస్తువులు వర్త్యముగ కానుండిన లోకము
 విశ్వ మనకు లోకముమార్చి అర్థశక్తియై తిరిగివచ్చును
 పోవుచుండును కనుకనే ఈ నన్ను దృష్టాంతము ఆత్మాత్మ
 వబోధములందు మహాముత్యమైంది శక్తివంతమైంది
 వర్త్యముగ వస్తువుకాదుండినప్పటికిని అది కల్పితమేయని
 బాధాత్ర చేయుటకు ఈ నన్ను దృష్టాంతమునకు విందిన
 దృష్టాంతము దేహకటి లేదు కాబట్టి గురువులు కను కిచ్చు
 లకు వర్తమాన్యద్యను బోధించుచుపల్లతు దీనినే ప్రభావముగ
 ఆశ్రయించుచున్నాడు

ఈ జగత్ప్రాయము నన్ను ముచలె జమలను వంచింది
 సంసార కుహరమున జగద మరణ రూపమును ముడిగొనియున్న
 వారిని ప్రక్షాళిని యిమియాలివలదు పట్టుచుండి విజ్ఞానగుహను
 గ్రుడ్లవచ్చుంది చూచుచు చుట్టకయుండగలగా! వెంటనే

వర్తనలు. దీనిని ఈ మాయామేధులు ప్రభంజనమునకు బ్రహ్మకామము అను నీశమున కృత్యా మొనర్చుకొనుచు తానెవరో తన నిజస్వరూపమేమియో ఈ జగత్తు ఎచేర్చడినదో ఈ జగత్కాలి ఎట్లు లోలగ గలదో ఈ మొదలైన విషయములన్నిటిని చక్కగ తెలిసికొని గురూపనిష్ఠ మార్గము ననుసరించి సాధించి తరింపకు అట్లు చేయనిచో ఈ మహాకూయ భంజను ఎన్నియో జ్వాలలు తీర్చుచు వెంట దీ వేధించగలదు కాబట్టి విజ్ఞాతాత్మకు తుదకు శీఘ్రం అనునట్లు పరమార్థక్షేత్రమున వెంటనే అనుగరించి అనుంతర దీక్షతో గొప్ప అధ్యపనాశ్రమముతో న్యుద్వేషించి విరాళనాది సాధన లనుసరించి న్యుద్వేషమొనరించు మొదలై పరాధుని గుణించి చక్కగ పర్యాలోచించి మాయతో ప్రకృతితో అవిద్యతో అజ్ఞానముతో జరుగు ఈ భీమనిష్ఠాగ్రామమున విజయమును కలుపుచురేగాక !

పెద్దల సా గర్వముచే మాయయొక్క మర్మమెంతో లీలు తెలిసికొని వాతాత్మకమునట్లు అత్యుత్తమముయొక్క మహిమముచే ఆ మాయను అంతమొనర్చి అత్యసామాన్యమునకు అధినుడై పద్రించవలయును

ప్రభంజనులో లేచి తీసికొని ఎదుటై 7 గోళు చూచు ! గోళమిందును ఇంద్రునియొక్క రజానయి అతాళ నిందితులు న్యుద్వేషనాశములు ఎందుకొనరలరేని జనులు పదే జలయందు ప్రతిధింపించిన నీయవ్యక్తయయి పూజనీయములు

ఇట్లుగా అయినచో పశువులు చెందలేక పక్షులు అయ్యేవారుగా
 పక్షులు ౧ సంవత్సరము గోవలంబున వానికొకటి నెలది
 అయినచో ప్రత్యక్షమయినచో ఇదివికలవాడు కాదు
 ఆ పశువులయందున్న స్వీకరణములు ప్రత్యక్షముగా అయినచో
 అను, వివేకింతులగు వానియందు గ్రహ్యములు ఉదయించును,
 కానియు అవి యదార్థముగ లేనవలయు అనినది తెలియును
 కానిట్టి ఓక పక్షులను గ్రహించుటకు ముందుగా అది సత్య
 మైనదా, కాదా? కానియును మనుజులకు భంగియగుమును
 కలుగునా, లేదా? కానినో సుఖమింతి? దుఃఖమింతి?
 మౌనవోదితియును అది ఎంత ప్రయోజనకరము? — ఈ
 మొదలగు ప్రశ్నలను వెనకొనవలసియుండును వివేకింతు
 లగువాడు ప్రత్యక్షమైన మొదలగునదిని విధి యిదియే.

ప్రత్యక్షమే ముదియత్ర దోషః

న తత్ర పుంసోఽస్తి పునః ప్రవృత్తిః

అది కాళిదాసు వదించిన విధముగ పశువులయందు దోషము
 వ్యాపించినచో ఇది కానియును మనుజులకు ప్రవృత్తి సంభ
 వించును కానియును అతిస్పృహకు ఇది ఎంత ప్రయోజనము

ఈ దృశ్యప్రపంచమునందుల నున్న పశువులయందును
 మను దోషములు కలవు అది స్వీకరిస్తేమిదిగా వానియందు
 కలదేకాని విశేష కల్పించినవి కాని, ఎలాగోతముగ అది
 దిద్దినవికాని కాదు, అనియే (1) స్వీకరణము (2) పూర్ణ

మూలాశీర్షము. ప్రపంచ మందలి ఏ వస్తువునూక కా
తముకాదు. లేదా మాప్రో పరిచిపోవును. కాలగర్భము
శీర్షమై శీర్షమై పోవును - ఇది ఒక దోషము. రెండవది
ప్రపంచమందలి ఏ వజ్రాశీర్షమున్ను పూర్ణ ముఖమును కలుగజేసి
కాలము ఏ ఒకరిముఖము దానియందు రోచివచ్చుటని ఆ
కాలశ్రమమున ముఖముగా పరిణమించుటగాని అదృశ్యమై
పోవుటగాని సంభవించుచున్నది. కనుకనే శ్రీకృష్ణభగవా
నుడు గీతయందు దృశ్యవదార్థములందలి ఈ రెండు దోషమ
లను ఈ ప్రకారముగ ప్రతిపత్తి చేసినాడను

1) అదృశ్య మసంఖం లోకమ్

2) ముఖాలయ మకాశ్వరమ్

మిటియొక సంవత్సరమున ముఖదోషమునున్నదమ్ అని పలి
కి అర్జునా! దృశ్యవదార్థమంటునుగల మనోభక్త్య ముఖము
లకన్నాది దోషమునను ముఖము మరల చింతన చేయువలయునను
అని రుద్ధానిండును

కాని మాయాప్రభావముచే ఇదియే దృశ్యవదార్థమ
లందు నిరూపములై యున్న ఈ దోషములు ఏమాత్రమ
కానవచ్చుటలేదు. ఆ మతేననే వారు కాలమె ట పురుగుచును
అహర్నిశములు ఆ ప్రతినిధిల ముఖములతోటనే శీర్షిశీర్షమున
బెచ్చించుచు ఆమూల్యమైన మోసపటికమును వ్యర్థవశా
యవ్నాదు.

అహో అబ్బబవాళ్ళ కా!

అహో! అబ్బానులు ఈ మోహించిలారము ఎంత అశ్వత్థాన
మైపడి! అని శ్రీ కంఠరాచాచ్యులవారు మాయాప్రహాసా
మున కొట్టుకొని పోవుచున్నవారిని తాచి విస్తుబోయిరి
'మోహముదగ్గరము ఆరు కీర్తికర' వారు కొన్ని చక్కని
శ్లోకములయతాత బ్రాహ్మ మాయనై గదాప్రహారమును
గొనిందిరి

మాయకు లోనకుట అబ్బల కార్యము మాయను
తెలిసికొని దానిని మిటుమాయము చేయట విజ్ఞుల కార్యము
మాయకు లోనడిపవాడు ప్రకృతికి దానునై అబ్బాని చెప్ప
చేతలలో వెలుగుచుండును. మాయకుని జంబుందికవాడు
ప్రకృతిని నిక్కరించి సాక్షాత్ పరమేశ్వరునై వెలయు
చుండును. మాయకు చెప్పెనవాని దృష్టికి ఈ ప్రపంచ
నుందలి భోగవిలాసములు ఎంతయో అక్కరలేదుములుగ
గన్పట్టును. అది యప్పుడు కార్యములు రమణీయములుని
సఖపంథములు అనడు రులుచుండును. వాని కనుకుచెప్పు
లకు లోనడిచిపోయి పగలపక రాత్రులక వానికొనకు ప్రాత
లాడుచుండును. అట్టివారు బాలురేమని కార్యములు
ఘోషించుచున్నది —

పరాధః కామాపమయన్త వి భారాః

తే మృతోక్యంతవి విరతస్య పాశమ్

అది కళామనస్త్రు తెలుపును విషయవ భావ లభి చెప్పుదు
వారు బాగు లేకుమియు వారు మృత్యువుయొక్క చాళిమ
నకు లోబడి యుండురనియి భుంజూపదముగ వేర్కొనెను

బాలా ఏవాత్మ మిచ్ఛన్తి

పలం ముకురణింతమ్

అర్థములో ప్రతినిది చివ ఫలమును భవించుటకై పరవితు
కాదు బాలుడే కాని విజ్ఞుడెట్లును ! కాబట్టి మాయయొక్క
మర్మమును తెలిసికొని ఈ జగత్పదార్థములు ముఖకర్మములే
యని తెన్నగ నుండి వారుయెవరి ఆహారాక్రమములు నడుచు
మను పాడుచేయక ఆ మనస్సునకు అధిష్టావస్థై ఆ మన
స్సునుకూడ తెలిసిండుననై ఆ మనస్సునకు పోషియై కనక
కన ఆత్మస్వరూపమునుకూర్చి జీవిత పరిష్కారము కరిగ
అర్జునియందు కొంతగనై నను నిజక కరిగియి ముక్తు
అభ్యసించినచో జీవితము అనందదాయకమై యెన్నఁ
గును ముఖ్యమొక్క కరలికయే ఉంభము మృగము
యొక్క నిశ్చలత్వము మోక్షము కావున మునుముపు
మాయను పశుమకాళ ప్రతిదిసము కొంతకాలమునకు క్షాంత
కీలునై మున్నును జూత్కములుగ బోగియి, అంతయు
మొదలి అక్రియయి స్థానియగుట బోగుగ అభ్యసించ
వలెను జీవితముయొక్క పరమాపథి అత్మసాక్షాత్కారమే
యని జ్ఞ ప్రియందుండుకొనకలెను మోక్షమొక్క మర్మము

నయ్యోక్ భావమును తెన్నుగ బడసి వ్యవహార నిమిత్తమై
యున్నప్పటిని పరమశాంతిని బడయుగలెను

ప్రమాదా పాంశుపద్యూపా కా భృత్కిమ జుతే

నేను మహారాజును నా తండ్రి మహారాజా నా కాల మహా
రాజా నా ముత్యాల మహారాజా అయితే ఆ నా పితరులంద
ఱును ఇచ్చి దెచ్చి తోపాడు! కాబట్టిను నిధింకామామిత
మున భూభిక్షకులనులవలె వారందఱును కొట్టితొక్కివోయిరి
ఇక నా జీవితమా కాశ్వతము! ఇట్టి అల్పజీవితమున అపాం
శుపదమే! ఈ రాజ్యమును గూర్చి పందెంబను గూర్చి
పింబులె! ఇవన్నియు ముగ్ధాశ్వ మువ్వల * వీనిని గూర్చి
వ్యామోహ మేమాత్రము కలిగియుండునాను ఇది ఆ కాశ్వ
తములు కాశ్వతమైన అశ్వమగుంట్టి తెలిసికొనుటయే
మానవత్వి! క్రవ్యము అట్టి అశ్వమైనా మోపవలెనను
పూర్వ కా తిని ప్రమాదించగలదు — ఈ ప్రకారముగ విచారణ
చేసి జనకమహారాజు భావమును బహిషకానై వివాళన పర
లందు వ్యామోహమును త్యజించివైది మహోన్నతయగు
మోక్షపరనిని చేబ్బును

మామయింకా మహ్నాగములను బనకును మోహ
జోలేదు విచారణాలయముచే వాని నెదుర్కొని నిజయమును
గొంచును అట్లే బుద్ధిదేవుడు మోహని జెత్తెలకు ముఖ
గత తెలిసికొని నయ్యోక్ భావముచే వానియొడిచి మహాబ్ధి
వైది మోహ త్రయము నిర్మూల పడనిని అంబరంబెను. స్మృతీని

సమయముగ నోనయ్యెనొని తత్పర్యవముచే ఉన్నదానిని
 పుట్టుగను లేనిదానిని లేవట్లుగను తెలియొని అమృతానీ
 యలు దుర్భేద్యమగు మాయాశృంగభయమును విచ్చిత్త
 యనర్పి పరమశాంతిని బడసిరి తక్కినవారు మాత్ర ఆహూ
 టి జ్ఞానాంజనముచే మాయాశివసమము బోగొట్టుకొని
 వంశమును బ్రహ్మమయముగ గాంచును ఆత్మసందేహచో
 ఎతమును ఆపంద పోలేకలలో నూగునట్లు చేయొనగలరు

అయితే సాధకులు తమ సాధనయందు అతిబాగరూపులై
 ర్తించునెదురు ఏమిరువారు వెలిగారు టూర్పులై టు తెలుగు
 వ్తుంకవలెను చీకటి దురాచారపుకు మాత్ర రాహుడును లై టు
 వివేకే తపత్రగా ఎక్కడనో దాగుకొనియున్న తమస్సు
 క్కుర్చుడి పర్చి బాదవకును నీటిలో ప్నానము చేయ
 ందనవాడు పాచిని ప్రక్కకునెట్టి మునిగి పైకి లేచినచో
 కల నెంటనే పాచిపర్చి ఆవరింతుడు

యథా ప్రకృష్టం శైవాలం శీతమాత్రం స తిష్ఠతి
 అమృతోతి తథా మాయా ప్రాజ్ఞం వాపి మర్యాదమ్

శ్రీక కరాచార్యులవారు వివేకయాతానుగిలో ఈ సత్య
 నే నిరూపించియుండిరి శ్రీమద్భక్తి సునిర్వచనమును
 గ్రామనర్మలును ఈ సహస్యమునే బోధించును మాయా
 సయమమ బహు బాగరూపులై యుండువలెనని ఈ శ్రింది
 కము బ్యారా హెచ్చరిక చేయు —

ఏవ వాగహితం చిత్తం కామః కరల మృతి

సావధానస్య బద్ధస్య చ కామః కిం రిరిష్కతి

ఓ రామచంద్రా! ఎళిం చెయి అన్తః కర్మ నున్నది
కామోపి చిద్ధియము! అన్తః కర్మ మున్నది అహంకరి
ముగి మీదనుండి ప్రతి గీతమును కామోపి అన్తః కర్మ
మొనరించును సావధానచిత్తుల మనస్సు మామా
కామము ఏమియు నిర్దిష్టలేదు

కాబట్టి సాధకముగనాడు విచారణచే వస్తు తత్త్వ
మును చక్కగ తెలిసికొని జడమును బుడముగను చైతన్య
మును చైతన్యముగను గుర్తించి వ్యవస్థములను చేపాడి
తృప్త్యవస్థములపై నివర్తమును వ్యాపారమును విడ
వాడి ప్రాచీనవిక విమలభోగముల యెడల విరాగభావమును
గలుగజేసికొని మాయను దరికి తేర్చుకొని సత్యమును అర్థ
యందే మనస్సును నిలబెట్టి నివర్తమును ఆనందానుభూతిని
శీఘ్రముగ బడయుటకై యత్నించుట కావలయును మాయ
తనయందు కల్పితమైన విరాగం వస్తునీయని నిశ్చయించి
బలీయమును ఆ మాయను లోబడక కాని అతియై కర్మించ
వలెను మాయను విజయించి మానవతను చిహ్నము

5 జన్మ సార్థకత

అది మహాభారత కవితమును కురుక్షేత్ర కలహమునకు
భోరాళలోరి యందము జనుకుచుండెను వ్యాసునివారు ఆ

ఎ నీ పోవుచు దిండ్ల క్రోవ లో ఒక అపు ర్వ
 1 ది వ్యాస వాని పోవుచున్న కారితో
 ముని ఒక చిన్నిత్రయగు అతిశేషముగ ప్రణామ
 వకు అష్టమగా పోవుచుండును గ్యంబలపాతికి
 1 లిగిపది ఈ చిన్నిప్రాణి ఇంత శేగముగ ఇంత
 2 లి ఎరుగిచుచున్నది! దీనికి కారణమేమి! అని
 సమీపమున కేగి మాట్లాడు శక్తిని కానితి
 యున్ననర్తము దిట్లు ప్రశ్ని చెను— ఓ పురుగు
 ఎదే నీ దర! ఇది పేరిపాటుతో నీల చతు
 3 డ! అందుకు పురు స్తిని సమాధాన మొసంగ
 త్మా! తమకు తెలియనిది ఏమున్నది! దూర
 మార్గముపై ఒక రథము అతిశేషముగ వచ్చు
 4 గనుక నమ్మిదిగా పోయినచో ఆ రథచక్రముల
 పోవుచును కాబట్టి అదిరాక పూర్వమే ఈ
 దాటివేయదలంచి స్వీకరముగ పోవుచున్నాను
 ను యి వ్యాసు లిట్లు ప్రశ్ని నిరి— ఓ కీటకా!
 5 ప్నెప్రాణివి కదా! నీకు కూడ ప్రాణముమీద
 1 అప్రకు పురుగు ఇట్లు సమాధాన మొసంగి

త్మా! కాము అంతియై తెలిపి వాడు నేను
 2 న్నది! అయినను తమ అష్టమ బద్ధుడైన నా
 లను తమ ముందు వ్యక్తవలచుచున్నాను —

ప్రాగ్జ్యోతిలో మోక్షసంఖ్యమును న దివ్యదివ్యవిభవమును దివ్య
 పెద్ద అను లేదా ఏమోలేదు అంతయు శక్తులు కర్మచే బద్ధులై
 యును ముఖము అనుభవించుచున్నార మానవులు లేవ
 తల దివ్యసంఖ్యము ను అనుభవించుచున్నారో అల్ప
 ప్రాణులయగు మేక న్ని అల్లె అనుభవించుచున్నాము
 పృథ్విష్టయగు వస్తువును భుజించుచున్నామని కరుణించును
 వస్తువును సంపర్శించిహృదయగాని మునుష్య జెల్లు అవంప
 మనుభవి యవో అల్లె మేమున్న అనుభవి యనుము మాన
 వుల జెల్లు సంకాపము కలదో మాకున్న కలదు కయ్యెల!
 ప్రాపంచిక సుఖమును సంపర్శించిన కి మేము మేము మాన
 వులు లేవతలు అంతయు ఒకటి | వున్నను వదిలిన ఆగంధీర
 బాక్యములను విని ప్యాదులు సంపర్శమోగను కై అజ్ఞాన
 వీడి చక్షు ॥ కంఠంబును పురస్కరించుకొని ఆ ముని
 పక్ష్యము తినుచు కి శమున | ప్రకారముగ తన సుఖదోషమును
 విదిపించును --

ఓ మానవులారా! ఓ శీర్షకు జన్మలారా! దివ్య
 సుఖమే ప్రాణం చరమ బ్రహ్మమైనదో వాడు మానవులుగా
 పుట్టినవరకు లేదు ఏ క్రిమిలకములుగ జన్మించినను చరమా
 లేదు అచలకూడ జోతాంతరి దివ్యము సుఖము కలదు అచట
 కూడ ఇంద్రియార్థములను శ్రద్ధాపూర్వకమున చక్కగ అనుభ
 వించుటకు అవకాశము కలదు మానవజన్మయో పరమార్థము
 తెలిసికొనుటకు ఏర్పడినది న్యాయమౌన పాక్షాత్కార

మొదట్నుకొని జన్మసార్వక క యందులకీ మానవజన్మ భగవంతుడే ప్రసాది పరిచినది అట్టి అమాత్య జన్మకు క్రింది టిగాదు అనుభవించు విహితమునునకీ చెప్పి చుట సాధి గాదు పశువికాసములందు సాక్షిచేయుట న్యాయముగాదు దుర్వృత్తులకు గోరు చేయుట ధర్మముగాదు లెండు! తెలిసి కొనుడు! అర్చిసాక్షాత్కారమును మీ కర్తవ్యమును సాధించి సాధకజన్ములు కందు!

కావరాజులని ఈ దివ్యసంక్షేపము జయింపు కనుదివ్య కాగలరు

పవారో యేన తాతేన యాతి పంకః సమన్వతమ్

ఎవడు నన్ను కాదు తెలిసికొని ఈ హృదయమున రెలుగుచున్న అత్యశ్శోధిని సాక్షాత్కరించుకొనునో ఎవడు పరమ పద్మరమ్యుని నైవానుభూతిని యజయినో అర్చివాడే బాస్తవముగ పుట్టినవాడు ఎవడంటి పంకడు కులము దేశము ఉత్థరంపంకునో అతడే పుట్టినవాడు ఎంతో పుష్ట మున్నాడు గట్టుచున్నాడు చెట్లు పుట్టుచున్నది చేదులు పుట్టు చున్నది దుర్గములు పుట్టుచున్నవి క్రిందిగావులు పుష్ట చున్నవి కాని అవి పుట్టినట్లా! కాదు జ్యోతిర్మూలరేఖ నీది తమ నీదికముగాదు పరిష్కరింపగ్నా ప్రోక్షములు ఈ క్రింది వాక్యము లిట్టి భావమునే వ్యక్తీకరించుచున్నది -

దాతాస్త ఎవ జాతి (౩౨) : వాదులేవితా:

యే యవర్షేహా జాస్తే శేష జర గర్హితా:

మృత జీవితము గడుచువారే ఈ ప్రపంచమున వాస్తవ ముగ జన్మించినవారు మిలేయు జన్మరాశిత్యములకు వలసిన పాదములు చక్కగ అచరించి వుపరావృత్తి లహిత కాశ్యక బ్రహ్మచరిని పొందినవారే నిజముగ పుట్టినవారు తక్కిన వారు మాషపులలో లెక్కి పోగినవారు కాదు

కావున పుట్టిన ప్రతివారను తిరిగి జన్మబంధమున తగు తొలగవలసిన తప్పించుకొనటకు ఉపాయపడియెలా అలోచించ వలయున్నది అజ్ఞానమున్నచో కర్మ తొలగదు కర్మ తొలగిరిచో జన్మతొలగదు కావున అజ్ఞానము నిర్మూలమగుటయే జన్మకర్మల మొదల క్షయించుకొనుటకు ఏకైక ఉపాయము దేహ రూప ఉపాధియందు నాశి భోగముగ వెలుగుచున్న అశ్మయ చుర్రబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరి చుకొనుటయే జన్మబంధవిని న్మక్తుడగుటకు చక్కని మార్గము కాబట్టి ఘనముత్సవము కాదు విషయ ముములై ప్రాశస్త్యాత్ ఆచార్యా నయము మను వారి కొఱకు వెల్పించక వానిని పరుగిడి క్రిమిలేట గాయం సామ్యమను బంధుక మాషపర్వమును కాపాడు కొని మాషపర్వమనండి మాధవశ్వములకు ఎగత్రాకి వ్యాక జన్మకై వర్తి చవతలకు జీవితమున ఉత్తరాభిముఖులై చవ పతనేకాని కక్షిగాభిక లును గానాద ఉత్తరాయణమునే అనుసరించలేదు గాని కక్షిగాయ ఎ నుకాన

అవాయును న పారబంధమున తగుల్కొని నానా
యాతలను అనుభవించుచు చుట్టును చుట్టునున్న శీతము
అచ్యుతకావమును భరించజేకాంతిని నానామీయిని
అన్వేషించుకొనునది పెద్దల వాక్యమిది కావ్యమనము
మొదల నుపదించి తిరణోపాయమును చెరిగొనును.

కిం మూఢ ఇవ తిష్ఠామి ప్రేక్ష్యేఽహం కావ్యవజ్జనైః ।

ఇంతకాలము నేనేల మూఢుడుగ వర్తించి కావ్యము
న తయగు వృత్తాచేరిని ఇతరులు బుద్ధి తెచ్చుకొని పెద్దలు
పురుషుల సద్బాధ్యమనలను లక్షించి ముక్తిహర్షము నన్ను
మించుదును అని తలంచి అధ్యాత్మహర్షమున ప్రవేశించును
ఇదియే శీత్రవన ఉత్తరాయణము

అయినను అదిగా మార్గము ఉత్తరాయణ మనగా
ఉత్తరమార్గము నూర్చుకు ఉత్తరాయణమై పోవు
కాలము మహాప్రస్థావముగ మహావేషినియిగ ఎంతయు
చున్నది కనుకనే అదివలన జనులు గొప్ప పండుగను
గొప్ప నేడుగను జరుపుకొనుచున్నారు అదియే సుకూరి
పండుగ పండుగ లొడిటిలో అది ముఖ్యమైనదిగా భావింప
బడుచున్నది కాని పెద్ద పండుగ అదియే పోయిచుండును

అట్లే జనులు ఎప్పుడు ఆత్మమార్గమును ఆధారమును
దుర్గమనలంబును) వదిలిపెంచి దుర్గమార్గమున పడు
నది పోవుదురా (నర్మణమున అనలంబును) అదియే

వారి జీవితములో శుభమువారము అదియే వారి జీవిత
కాలమున పెద్ద పండుగ అట్టి పండుగను జరుపుకొనువారు
భక్త్యశీలముల చరిత్రాత్ములు మహాకావ్యములు వారు క్రమక్రమ
ముగ శిష్యమార్గమున పయనమైపోయి తీరికను జీవిత భరమ
అన్వయించి పరమాత్ముడు చేరుకొనుదురు

జీవిత క స స్థానములలో గూడి సద్గుణములను అవ
లంబించుచు సత్పురితము కావలెనును, సై యు పురుషు
లలవాలు చేసికొనుట శిష్యమార్గపయనము జీవితకాలమున
ప్రయోగము అభివృద్ధి సుస్థానములలో గూడి ముక్తికావ
లంబించు జీవనమున చరిత్ర గలిగి అనుభవ పదము అక్షరము
చుట అభిమాన్య పయనము దక్షిణాదులు ప్రయోగము
శిష్యమార్గమున పోవువాడు కాంతి స్థులములను నోచుకొనుచు
భగవద్దేవుని పాత్రలై జీవితమున పరమానంద మనుభ
వించుచుండును అభిమాన్యమున జనువాడు జీవితమున పలు
విశిష్టతలగుచు కాంతిస్థులములకు దూరమై పౌండ్రము
గ్రంథిని ఇ కను గట్టిపెట్టుచుకొనుచు అంభమున చిక్కుకొని
అశాంతియు జీవితమును గడుపుచుండును జనన మరణ
రూప కలహార భక్తిముఖుండి విడిపోక వారు జహాకాలము
దుఃఖముల పాలగుచుండుదురు పరికారము లేనివాడు జేహామీ
కామిని భావించువాడు అత్యున్నతమును పొందనివాడు అంభ
కార బంధురములో పడిపోవుచున్న శ్రేణిభగవతి ఈ ప్రకార
ముగ జనులను హెచ్చరించుచున్నది.

అనూర్యా నామ తే రోకా

అందేన తమపాపృతాః

తాంస్తే ప్రేత్యాదిగచ్ఛన్తి

యే తే దాతృహానో జనాః (అనూర్యాపద్యము)

కాంక్షి విజ్ఞానగువాను అనూర్యాగర్హపత్రై తీర్తమార్గ
మున వారు నేయు ప్రతి అడుగున్న అరిమాది నేయును
తాము చేయునది భర్తృమా అభర్తృమా అని యెరించు
కొనుచు శాస్త్రమమృతమా శాస్త్రమితిభూతా అని విక
ర్షించుకొనుచు తాను చేయు కార్యము ఒక్క ప్రాణీ
నైవమ తీర్చునునా అని అలోచించుకొనుచు నవ్యమార్గ
ముననే భర్తృమార్గముననే తీర్వమార్గముననే పోవుచుండ
వలెను ఎన్ని కష్టములు నుభవి చినను, ఎన్ని ప్రతిబంధక
ములను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినను ఆ తీర్వమార్గమును
వదలరాదు

తీర్వం గచ్ఛన్తి వత్తస్థాః

అని శ్రీశృష్ణార్థగవానుకు తెలిసిన చందమున మహానీ
యులు ననా తీర్వమార్గమునే చేట్టుచుండును మేడకట్టు
మేస్త్రీవలె వారు వివదితమునకు పైకి పోవుచుండును
తీర్వరస్థాన మెరుగరించుచుండును ఉత్తమ ఫలములను
పొందుచుండును. అట్లుగా కాదుతీర్వ మేస్త్రీవలె రోకరోకనకు

|| ది క్రిందికి స్వయం శుభ్రం అగ్ర మూర్తియను
రాజచక్రము అగ్రం ఎందుకు అచోగతి పొందుదు ను

అగ్నిర్యోగితిహా కుర్తే
వజ్రాపా ఉత్తరాచితమ్

అని గీతాచార్యులు ఉత్తరాయణ మార్గము నచ్చూతా
ల బసము నదాచంపరాయణ్యము అగ్ని శక్తికి వగలు
వ్వవత్తుల వలె మహాప్రకాశవ త్తైజస ఆనందకరమని
చిందియన్నాడు కావున ప్రాచీనాదు భక్తులు శృత
శ్రుతులు క్రిందికి పోతూను మనభృక్షవంతులు ముఖ
గులు

పరిశ్రమిం మానవ శీలితమును బదియు బ్రహ్మస
కనమునకు తగిన పోషితుని బొందియు రాజశీలితము
ను ఇతర ప్రాణు లో నమానముగ శీలితమును అంభకాచ
భువముగ గమివేయుట పాపియా | భగవంతుడు చక్కని
పర్యాకమును ప్రసాదించియున్నాడు ఈ అపర్యాకమును
రవికుంభ ఈ ఆమోల్య శీలితమును బూడిదిలో పోయక
గావన వ్రుమును చరితాశ్రము చేయుచు జనులు ఊర్ధ్వమార్గ
న నహ్యుగమున నై పయోగమున వెయ్యేల ఉత్తరాయ
మన పయవనై పోవుచు బ్రహ్మసంహిత ముఖనించవలెను
న సోల కావాసలయనుండి ఈ భవాగ్రమును దీ గ్రీవు
గ తక్కించుకొనవ యును.

॥ సంసారమోచరణ్యము

భవముగా న నారవి క్లుప్తకావ్యులతోఁగూడిన
 ఈ వివరణసారము ఎవ్వడు ప్రారంభమై తోకా శీఘ్ర
 వహ్నియందునుండి మండియించి తగ్గినిన పుకగువలె కాలు
 పక్షమున గిరిని తిరుగుచు అంతులేని కాధిల సమభవించు
 చున్నాడు జవన మెరలు రూపమును మహాకాల్ ప్రవాహమున
 చిక్కుకొని దుర్భర యాతనలను పడుచున్నాడు గాఢా
 రణ్యమున చిక్కుచుండి అంధకారమున అంతులేనిచును దిక్కు
 తోచక వారి తెలియక పరిత్రవించు చాటరావలె శీఘ్రము
 ఈ సంసారాకణ్యమున అనాది కాలము నుండియు తిరు
 గాడుచు దానినుండి బయటకు రాకయున్నాడు అతని శోధ
 నియ పరిశ్రమింపఁబ్బి శ్రీ పనిష్ఠ మహర్షి శ్రీరామచంద్రున
 క్రింది విధముగ శోధించియున్నాడు

సా తీషణా వివిధ కంటక సంకటాంగీ
 హేరాటవీ మనతమోగహవాని లోకే
 ఆగత్య విర్జుతిమరిద్దవరావబోపై
 రావేత్కలే కుమమగుల్మకవాణికేవ

మహాభయంకరమై అనేక సంకటములతోఁగూడి అంధ
 కార బంధురమై దట్టమై పెక్కు కంటక వృక్షములతో
 గూడియున్నట్టి ఈ సంసారాకణ్యమునకుండి ఈశ్వరు అందుండి
 తర్పించుకొను యత్నము చేయక, పైపెచ్చు సంపదోద్యాన

మనుషులె అద్వానిని నేవించుచు ఆత్మ-నే పడియున్నాడు
అహ! ఎంత ఆత్మర్యము!

కాబట్టి నర్తక పి ముఖము వేపుకొని రస పర్వతిని చక్క-గ
తెలిసికొని బంధనమునుండి తప్పించుకొని విముక్తునిగుటకు
ప్రయత్నించవలెను

తవారణ్య ప్రవిష్టస్య దిట్కో హత్రా వైచేతసః
యేన సందర్శితః పశ్య తస్మై శ్రీ గురువే నమః

సంపాద గాఢారణ్యమున ప్రవేశించి దిట్క- తెలియక
నానాకాధుల నొందుదుండు పాంథులకు చాలి చాలి అనుగ్గు
ముందుండి వెలువలకు చేర్చువట్టి ఏ నర్తకులు కలదో అట్టి
గురుదేవులకు నమస్కారము - అని గురుభ్యానమందు
దెవ్వకొందులందురు.

అరణ్యమందు పెక్కు- ఘోరముగ అంతఃపులు నివసించు
చున్నట్లు ఈ సంపాదారణ్యమందును కానీ శ్రోధాది దుర్గణ
రూప నానాదిధ వానినబంతిపులు, అనగా యోగ్యుడైనా చిత్తర
శాసనము నివసించుచున్నాడు అందుండి ఎంత శ్రీఘ్రముగ
తప్పించుకొనక మానభవకు అంత శ్రేయస్కరము తప్పించు
కొనుట యివగా కాదు కేవలము ఇంద్రియములు మెవమ్మ
బుద్ధి అని ఇంతవలకు కలంకుకొనుచు వానితోను ప్రాచీనవిక
ర్మకృపబాధములతోను కాదాత్మ్యము నొందుచున్నవాడు
ఇకవినుట గురువారోముత్వారా కాస్త్రోభ్యయనము

వ్యాసా కామ బలమై ధీశక్తిమై వాళిలైవైవస్థి నేమాను
వీ కామమందును కామయను నేమాపాక్షమై చివ్వుయమై
కాళ్యశక్తిమై జనన ముండు రహితమైవస్థి వచ్చివానంద లభ్య
యేయని కామగ నివృత్తియంది అట్టి భావమందు నిజాన కలి
యించుటయే యగును.

జనలందు మూడు రకగతులవారు కలరు కామ
బంధవశమందుండియు ల విడుదలమను తెలిసికొనే అజ్ఞానరేగ
మందువారు కొందఱు వారు అజ్ఞానులు బంధవిధి దుష్ఠ
జాలమను వారనుభవించుచు దుర్బుధ తేదితమలను గతువును
మందును మరెకొందరు కామ బంధవశి దుష్టాదుని
తెలియు దిను 12 ప్రయత్నము చేయవలయుందురు దీని
లోకుదులు. పైవారివలె దీనిన్ను నందాక కుచోళమునండి
తప్పించుకొనజాలక నానాదుష్టముల ననుభవించుచునే
యందును ఇంకొందరు కామ బంధవశమందున్నాదుని
తెలిసికొని బంధునిము 13 అధర్మములు చేయుటకు
కుందురు. దీని ముక్తువులు తమ ప్రయత్నాదికలయందులే
అనికాబలునాలోనే వారు బంధమనుభవించి తప్పించుకొని కామ్య
శృంగారమును విచ్చిన్న మొనర్చుచేసి అత్యుక్తాభ్యాసమున
అభివృద్ధి కై తనకు కుట్ర చేయజూడంద మనుభవించుచును.

కావ్య దీక్ష- తెలియక ఒక మహానాథునివలె పరిశ్ర
మించుచున్నట్లు తెలిసికొనియియు మాత్రమునుమాత్ర నును
దేవుని కొన్నా దాకొనుటయు ల నునుచేయుచు చూచిన

మృగములను గొలు భవార్యమును దీని తప్పించుకొన
 కయి మా పురు రిట్టి గామి అని చవల క కాశ్యము న
 దీనియందు నిలయము చేయరాక ఇప్పుటికి పూర్ణాష్ట
 మిప్పులో అర్హమునది అర్హమున ది యందును న భవందు
 గలదియందు ఇత ప మృగములు జూరయెరారు
 తామలో ఈ జగత్తెమియో తన నిజస్వరూపమేదియో
 శ్రీధ్రుడుగ తెలియని చందలకును విషయము యెవల విరక్తి
 గలిగి కాశ్యరావంతు ను చమిల తన అశ్వియందు నిలవ
 కలిగియుండుటయే శత్రువు చేయవలెన నని అశ్వాశ్వులు
 నాననిండుచో అతనిలో విష్కొనిన బాటసారివలె అంత
 లేని దుఃఖమును శత్రు ననుభవించవలసి యుండును కాబట్టి
 విజ్ఞానగుణాను రావలెను విహరించుచున్నది పుష్కరార్థము
 కావలెను కంటకారణ్యముయందు కంధవనము కావలెను
 భీరవనాంతరాళమే యదియు శ్రీధ్రుడుగ నుండి దేవభర్త
 మానమును మారకరించి విషయభోగములయెవల అనన్త
 క్షయించునది అశ్వులమును ఇతని సహారాలగ్యమును
 చాచివేయవలెను దేని కాంక్షియుండు లోకముండువలెను
 శత్రువు కాంతి యెవల సాధ్యమెవల ! ఆ మోదించి తీ
 తమై నెలయు అశ్వుయందు స్థిరత్వమును ఇమిదపుడే శత్రువు
 వలెపూర్వకాంతి లభించును కావున అట్టి అశ్వులమును
 స్వరీతముగ నలవలెనది ఈ నలవలె పూర్వారణ్యమునుండి
 విముక్తినిలయుటై శ్రీవరక కృషి నలవలెను ప్రతి నది

యొక్కయు ప్రథమ కర్తవ్యమై యున్నది అపారమైత ఈ
సంపార కర్మమునకు అది గిరి తన్నుకొనుచు నానాయక
పల నొందుచు అందే కాలక్షేపము చేయదునుట పాడికాదు.
ఆ మహాశయ్యదమునుండి బయటపడవలెను

7 సంసారసాగరము

సముద్రమధ్యమున నున్నవానికే ఎటు చూచినను అగార
బలమే కావలెనును దిక్కుతోడను ఎటు పోవలెనో అంత
తట్టను మృదయమున భరింపలెను. అట్లే ఈ సంసార
సముద్రమున్ను సమాన్య జనులకు అగారమై అపారసా
వారమై భయభక్తమై కర్మముచున్నది. శ్రుతిసవాదు గిట్టు
చున్నాడు గిట్టినవాడు తిరిగి పుట్టుచున్నాడు ఈ జనక
మరణ రూప ప్రవాహమున తీవుడు వినాడు తగుల్కొననో
గాని కోట్లకొంది జన్మలనుండి ఆ విషముగ పరిశ్రమించుచునే
యున్నాడు తాగియుండి తీర్చింది, చేయక నొసరికక్షింపు
చేచా! అని యుముక్తువులు ప్రార్థన చేయుచున్నారు

సంసార సాగర వికారి కరాళకామ

సత్రగ్రహగ్రవవ విగ్రహ విగ్రహన్య

మగ్నన్య రాగరసదూర్వివిపిడితన్య

లక్ష్మిన్యపింహ మమ దేహి కరావలంబమ్

బ్రాహ్మిని న నైభవము

ఓ పరమాత్మా ! లక్ష్మీపరినింహ ! సంపాదకును
 యుద్ధమందు చిక్కువడి యున్నాను అతిభయంకరి
 మిమను మొనరిచే బ్రుంగి నేయబడుచున్నాను విషయ
 ను శరటమల మధ్య నీడితమైన జేహము కలవాడనై
 న్ను దయతో నీ చేయూతినిచ్చి ఈ అగాధ నముద్ర
 నీ పన్ను లేవదీసి దరికి చేర్చుము ! ఇదియే ముముక్షువు
 పృథ్వీపూర్వక విజ్ఞప్తి

నముద్రమునది నానాభాధల సొంకుచు ఉక్కిరి
 నై పోవుచుండువారికి నానె యట్లు ఆశ్వాసమును
 గో అగ్ని సంపాదసాగర నిమజ్జితులకు భగవత్పాద
 ల ఆశ్రయము పరమ శైశ్యమును పరమాశ్వాస
 గలగణేయను భగణేయారోపితు భగవత్పరణా
 సంపాదబాధానివారికి నైవాశ్రయమే సర్వముఖ
 క శేషము శ్రీ వేంకటేశ్వర ముద్రభారమునందు -

సంపాదసాగర నముద్రతైకనేతో

అను వాక్యము గలదు న సారనముద్రమున మును
 యుద్ధవారిని దరికి చేర్చుటయందు ఓదవంటి ఓ ప్రభా !
 మిస్కానము - అది ఆ వాక్యముయొక్క అర్థము
 నందు కొట్టుమిట్టాడుచుండువాని నద్వైతమును అత్య
 ఆశ్రయమే వైక క తరణ్యము కమిప్పునందు నానా
 సొంకుచుండువానికి శోగిరియమగు పరమాత్మయే

9 తృప్తిరూపమును సంపాదమున పరిశ్రమించుచు
 వచ్చుచు దువానికి అమృతస్వరూపమును పరబ్రహ్మను
 శ్రేయము సంపాద దుష్ట పరివర్జితమును శిష్యుడు
 ములను భరింపలేక వానిమండి కర్పించుకొనుటకై
 తెలిపి దిగవదిభయకలతో నిల్లు ప్రశ్నించు

అపార సంపాద నమద్రమద్యే
 సమృద్ధితో మే శరణం కిమిదీ
 గురో కృపాళో కృపయాపదైతత్ —

గురుదేవా! ఆ రక్షకావరాయణ! అపారమును ఈ
 సమృద్ధిమన మునుకలిగించు వానావాభల నొందు
 నాకు శరణ్యమేదియో దయతో తెలియింపు —
 ఆయా రక్షనాదమును పరిప్రశ్నను ఆలకించి అనుభూతి
 లుగను గురుదేవుని ప్రకారముగ నమాధాన
 పుచున్నాడు

విశ్వక పాదాంబుజ దీర్ఘనాకా

నాయనా! ఈ అపార సంపాద పారావారమును
 ను పరమాత్మయొక్క పాదపద్మములను పెద్ద నావను
 యందు అదియెవరియో నిన్ను గృహీతరీతగలదు
 గురుదేవుని ప్రత్యేక క్షరము అత్యంత నమోదనముగ
 భగవదాశ్రయము నమస్త దుష్టములను తొగొట్టి

అశ్వత్థామ శాంతి పొందగి యేర్పని ఈ భవాంశోధిబుధి ముఖ
జాము నుండి కాశ్యతముగ తొలగించివేయగల శక్తిపావ
ర్వములు గలిగియున్నది

భవశింధి మగాధం ది ప్రథం ని ప్రదేయం
కథమహమితి దేతో మాన్యగా కాశరత్వమ్
వరసిశర్వదేవే కావశీ తక్తిరేకా
నరకధిని విషణ్ణా తరయిష్యత్వవశ్యమ్

ఓ మనస్సా! అవనమరణయోధ సంపారసముద్రమున
అట్లుకొని ఈ అగాధమునుండి చెల్లు రథింపగలనాయన
ముఖంబును కమలస్త్రీకుమర శ్రీశృష్ణపరమాత్మను కలలు
బొంది శక్తితో భ్యానించుటయే నీకు తరణోపాయము. అట్టి
విషక్తియే నీకు సంపారపాగునుండి అవశ్యము దాటించు
చును — అని ఒక శక్తిభాషాలో అన మనస్సును సంశోధించి
యింతు ఈ సంపర్కమున గమనింపఁగవలె భాగవతకారు
ఒని శ్రీ కుశమహర్షియు సంపార పాగు తరణోపాయమును
ఈ శ్రీంది విధముగ సూచించెను—

సంపారసింధు మతిదుస్తర ముత్తిరిశో
ర్నాన్యః స్థనోరగవతః పురుషోత్తమన్యః
తీలాకతారనవిషేషః సుప్రశేణ
పుంశో భవేద్వివిధ దుఃఖరవాధికన్యః

(భాగవతం 12 & 40)

పెళ్ళు- ముఖములకు లలవాల్మొనవట్టియు తొట్రువకు
కన్దసార్థ్యమైవట్టియు ఘనసారజలధిని తరించిజేయుటకు
పురుషోత్తముడైన భగవంతునియొక్క- నీలలను శ్రవణ
యొనర్చుటయు భగవద్విష్ణుకథామృతమును గ్రోలుటయు
భగవత్తత్త్వమును మననము చేయుటయు తప్ప జీవితయోగ
తీరచాయమైనదియను లేదు

కాబట్టి జననమరణమౌచ ఈ సంసార ముహూర్తధి
యందు బడి కామాది అలతరములచే బాధింపబడుచు
రాగద్వేషాది తర గములచే గొట్టబడుచు జన్మ- మరణమే
కాలగుణములను దోచుకొనలేదు జీవులు, కాశక్యశక్యంతరము
లందు వెలుగొందుచున్నట్టియు పంచకోశములనును నర
జగత్ప్రపంచును పాక్షియై చెన్నొందుచున్నట్టియు పరమాత్మ
నాశ్రయించి జన్మ, థ్యాక విచారణాదులవ్వరా శక్తిక్ష్మ
నైరాగ్యాదులవ్వరా ల దేవదేవుని పాక్షాత్కరించుకొ
నసంసార నమ్రదమును దెన్నగ జాటియైరి అంధధియైదులై
మృత్యువృ పరానందమును బ్రహ్మచందమును ఈ జీవితము
నంటి బొందుటకు యత్నశీలుడు కావలయును. నిరంతరము
పద్మితనుగ గమవలెను పాపమును దరిచేర్యరాని పా
కార్యములచే ఏనాటికైనను ముఖమును అనుభవించుట
యొందును అది విశ్వకౌసలము

ఏ ప్రభుశ్వమైనను తన పరిపాలన యొక్క జరుగుటకై
కొన్ని కావనములను ఏర్పఱచును ఆ కావనములను ఆ

గుణముగనే ప్రపంచమును పరిపాలించును. కాని ధిరిందినవారికి కఠినమైనది లభించి తీరును అధినేత శిష్యులైన వారిని విధించు శిక్షను అతడు పాల్పవలయును. కాని తప్పించుకొనుటకు వీలులేదు.

అట్లే విశ్వప్రభుత్వమునందును కొన్ని నియమాలు కానవచ్చును కలవు అవి చందకానములు అప్రతిహతము వాని తీరులేదు. ఇవి నియమాలు అందఱును బద్ధులు కావలసినవి కాని వ్యతిరేకముగ నడువనలవికాదు. తన సంభవించున్న భూభ్రమోత్సవమునుగూడ ఊహించుకొనినై వానవోల్లంఘనమునందీ విరమించుకొనుట శ్రేయోదయము.

పాపమునకు ఫలితము దుఃఖము

వృణ్యమునకు ఫలితము మృత్యుము

జ్ఞానమునకు ఫలితము మోక్షము

ఈ మూడును విశ్వప్రభుత్వమునందలి కానములు అవి నై పరిపూర్ణములు. జాతి, జుర్రు, కుల లింగ వివక్షతలు లేనవి. ఎవరైనను ఆయా క్రియించి ఆయా ఫలితమును లభ్యము పొందెడి తీరును.

అట్లే ప్రకృతిలోను కొన్ని నియమాలు కలదు. దృఢాంతమునకు భూమి లక్షణము (Law of gravitation) అను తత్ఫలితముగ ఏ వస్తువునకు కారణమునందీన

పైనుండి క్రిందకు పడిరియను. భూమి ఆ మేల్త్రయను తనవైపుకు ఆకర్షించుకొనును. ఈ కృత్యమును ప్రకృతియందు అమలు జరుపబడుచున్నందువలననే విమానములు నూలిపోవుచున్నవి. చివరలు మునిగిపోవుచున్నవి. కాలు బారినవారు క్రిందవకు డున్నారు. వారిలో బొత్తిప క్రిందకు పోవుచున్నది. నెమ కిటికి ఒక రాజుగాను తన సేవదొంచునుండి క్రిందకు దిగుచు కాలు బారి క్రిందపడి కాళ్ళు విరుగగొట్టుకొని తనయట్లు చేరిన వారిలో నేను చేకూరకంతటిని రాజువైనా నా కాళ్ళు విరిగినట్లే ఆని పలికొనాడు. రాజైవను సామాన్యులై ననుటొనరి ఆకర్షణకై క్రియను నియమ మున్నంతవఱకు కాలు బారిభ్రష్ట క్రిందపడక తప్పదు. బాధ అనుభవించు తప్పదు.

పక్షిప్యవారాజు పేరకు దెగ్గి అశక్యుములో ఒక కర్మకు యెక్క-యెక్కలో వచ్చిన వాడును నైతేనే కర్మక ఫలితముగ కష్టమును బ్రహ్మింపజేయ నర్హుడనిన కాలమునైచి జీవితమును అంత యెనర్పెను. అతడు మహారాజు కలంగిగాని అర్జునుని మునుమును భావి విగాని కృతక మతవిష వసులెట్టెనా? నేను ఫలితము తప్పక అతడనుభవించునని పచ్చిపది అట్లే వారి వారి దుష్కర్మములకు ఫలి మగుచు ఇమిడు విశ్వపథార్థ్య శంఖకావన కీర్త్యా ప్ర వాహును-వారు గొప్పవారై నను సామాన్యులై నను ధూలై నను దీనవారై నను పండితులై నను వాడుకలై న తప్పక అనుభవించవలసివచ్చెనే ఈ సర్వమును గుర్తించి అను

తను తను శివితములందు పాపమును ఏమాత్రము జే
 న్నియక బహుశాగిరూపలై వెలగవలెను గణించిన
 నును భుజ్యకార్యములద్వారా మోక్షము మొనర్చునే
 నును కళింకరహితము నొనర్చుకొనవలెను పాప ఘో
 లు పరకరాధలనుగూర్చి బాగుగ యోచించుకొని దు
 ర్మములకు ఏ మాత్రము తాపీయక వర్జిత జీవితమును
 నుండును పక్షి పృథ్వీరాజ తమవరి ఏకాంత ప్రహృషం
 జీవితమును నుండుననిచుకొని తమపక్ష ఆల్పజీవితకాల
 భాగవరతభావ శ్రవణముద్వారా వర్జితపంతు మొనర
 భయపడయ్యెను

వైభవర్మిత కావనములకు ఎవరును భిక్షునిండు
 లోకములో ఎట్లెవల నుభయము తా వనించుచున్నది
 వారు గ్రుడ్డివారు అధిటివారు అంగవికలులు కుమారో
 భద్రులు, దీనులు భవమును గోల్పోయిపవారు అం
 లు గోల్పోయిపవారు దీర్ఘరోగములచే రాశింబ
 యమయూతప నొందుతారు ఈ ప్రకారముగ ఎందఱో
 బాధలను అనుభవించుచున్నారీ ఈ బాధలకు కారకుడు
 మంతుడుకాదు ఏనాడో జీవ్రుడు తానుచేసిన దారా
 కర్మకు పాపభూయిష్టమైన క్రియలకు విశ్వకావచరీత్యా
 నును అనుభవించుచున్నాడు అంతేగానీ ఈ విషయం
 ఒకరిని నొందించిన లాభములేదు వెను మాళ్లమున బడ
 తన మనస్సుకే తాను నొందించుకొని భక్తి విరాటల అట్టి

మార్గమున జాగ్రత్త జరపించుకొనుటపై వర్షికాచరణద్వారా కైవాళయముద్వారా జీవితమును బంధముయొక్క సొనర్పుకొనుట ఉత్తమము లేక వర్షికాచరణయే తన్ను కాపాడును బంధుమిత్రాదుల సహాయము లేనిది ఉద్ధరితము బంధుమిత్రాదుల కలయిక వికృతములలో కలిసి కొను జనులవలెనే యగును

తెరవాల్లులు చేయవారు త్రోవలో అడుచుకు కొన్ని ముఖాలు ఏర్పాటుచేసికొని ఒకటి రెండు రోజులు అడుగు పెట్టించి మరల తమ యాత్రను కొనసాగించుచును బారిలో వీలైన భర్తృప్రకములు తీసుకొనివచ్చి ఆ ప్రకములందు ఒకటి రెండు గదులు తీసికొని బారిలో తమ సొమ్ముని ఉంచుకొని, తొలిలో దొంగమొస దొంగేవ్వలముందు చూచి మిగత వయస్సై పోవుచును. ఒక్కొక్క ప్రకములో చాల గదులందును ఎక్కడోకొనియుండియో యాత్రకులందఱ్ఱి అడుగు చేయించుచు భిక్షుభిక్షుసంతములవాడు భిక్షుభిక్షు భాషలు మాట్లాడుచును భిక్షుభిక్షు సదృశ్యములు కలవాడు, నిరభరచాళవిచారములు కలిగియున్నవాడు అంటికి వచ్చి మిగ్గులము పుకలవత్సలు వేసికొనిచు వారివారి జుమకాచులు తెరిచివేసికొనుచు, ఇల్లు బాటి గోరములను గూర్చి మాట్లాడుకొనుచు స్నేహితులుగ మిత్రులుగ బంధువులుగ లభ్యులుగ ఒకే ఇంటివారుగ వ్యవహరించుకొనుచు భిక్షుల ప్రాప్తకు లేవగనే ఎవరిచాతకు వారు పోవుచునుచును బారి

సంభాషణలందు మైత్రి ప్రవర్తనలందు మనుష్యులు గోచరించును. స్నేహము లెల్ల దీయెదమ రాగము గోచరించదు.

ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యుల కలయికయు ఇటువంటిదే యగును. భార్య భర్త తల్లి తండ్రి మహాత్మ్ర కుమారులు కోడలు అల్లుడు మనుషులు అవ్వ రాక — వీరందఱు ఒక భర్తృత్వములో కలిసికొని యాత్మికబృందము వంటివారే యగుదురు. వీలయినచో స్వత్రములోనివారు ఎంత అధ్యాయతతో ముగిసెను ఒకటి రెండు రోజులలో అంతము పెంపుబ్రదుకొని బోధకుడు ఒకటి రాజీశ్వరమునకు బోధకు ముగియెదమ రాజీశ్వరమునకు పయనమగును. స్వత్రములో కలిసికొనుటకు పూర్వము అభివృద్ధిలో ముగిసెదలో! ఒకరి మంచయము ముగియెదగలిగి లేనదేను. స్వత్రములో గడిపి రెండు రోజులు భార్య భార్య అని ఎంతయో క్రితితో వ్యవహరించుదురు. కాని ముఖమున తీవ్రయమే వారు ఒకరి కొకరు చేరై బోధకుడు ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యులయొక్క కలయిక కూడి నీవలం అట్టిదే అయియున్నది పూర్వజన్మలో భార్య యెవరో భర్త యెవరో తండ్రి యెవరో మహాయెవరో ముఖమునంభమున ఒకటి రెండు చేయకొని కర్మ క్షయముకాగా? ఎవరివారి వారిగై. ముగిసెద బ్రదుకలో ఎవరు ఎక్కువ వృష్టుదురో భగవంతుని యెవరిగై! స్వత్రములో ముఖ కలయిక ఒకటి రెండు రోజులు ఇంటిలో కుటుంబ సభ్యుల కలయిక ఒకటి రెండు దశాబ్దములు. ఇంతయే భేదము.

శుక్రమలో కలిగిపోయినవాడు ఎంత యన్నిహితులై
అగ్రము వారియందు మునుస్వము వ్రోగయెందును కావ
దు అది సేయదువలసిన వారు ఒకరినొకరు విడిపోవు
దర్శమున పరికావమును వ్యక్తము చేయకుండును ఇంటి
ని వ్యవహారము అట్లుకాదు వారు తన్న కొనికాలము
మత్స్యహాశముచే పరస్పరము బంధించుకొని తత్పరితముగ
బ్రహ్మకాలమున పరమ మఖమును బసయించుండును శుక్ర
లో ఎంతకాలమున్నను ఒకరినొకరు విడిపోవుట భావము
నీ గృహములందు బాధ్యములన్ను కాలక్రమమున
కాలు నొందుట తత్కరుని యెఱిగిన విజ్ఞుడు వారితో
పహరించునపుడు రాగముచే బంధించబడక మునుస్వమునకు
వీయక ఇది చూడ్డాకొని ముచ్చట యిది ముసస్వమునకు
యెందుకొని వారితో కలిసి యెఱిగి తిరుగుచుండును లోక
పహార మావరించినను గృహస్థ భవ్యములను నరదేవు
ండినను పరస్పర శ్రేయోనురాగములు గలిగియున్నప్పుటి
వీరు నను ఎల్లకాలము శుభాకాంక్షతో సంబంధము
గియుండువారు అని మునమున నిర్ణయించుకొని కాదు
అపై వీరియందుప్రవేశ నిర్లేపముగ, తటస్థముగ నిర్మలగ
గ వర్తించుచుండుట

మరుక్షేత్రమున నంగ్రానుము ప్రారంభము కాదున్న
వీయమున అర్జునుడు ప్రతిపక్ష పైనికులను ఒక్కసారి
కొని వీరవరము నా మటుంగ నభ్యులే వీరవరము వా

వాలే అని దీనంబున భావించుకొని స్వజనం స్వజనం
 కలవలెనుడు యుద్ధమునకు వ్యస్తీయ్య దలచుకొనినవ
 గురువర్మకును శ్రీకృష్ణచరమాత్మి లోధించిన దివ్యత్మి క్షుద్ర
 మునుముఖులు క్షుద్రీయంచుచుకొనవలయున్నది -
 అర్జునా! ఎవరు నావాదు ఎవరు నీవాదు! ఎంతకా
 వీరితో సంబంధము! నాకరహితమును అత్యుదే ప్రతి
 నిబద్ధురూపమైయుండు యుద్ధ భూమి నేమియులే కా
 యెందుట వెట్టికదా! అర్జునా! వ్యవహారము చేయువచు
 కాని కనుక్కొనరాదు బంధుత్వంతో పరిజనుముతో
 లతో సంబంధమును కాని మనుజుత్వము కలిగియుండు

(Not renunciation of action
 But renunciation in action)

కర్మ త్యాగముకాదు కావలసినది కర్మయ్యంబు /
 త్యాగము కర్మ యందలి కర్తృత్వ త్యాగము కర్మయ
 మంగత్యాగము కర్మలను నిర్మంగముగ లభించుటయే క
 త్తని కర్తవ్యము అని గీతాచార్యులు ఉద్ఘోషించెను

కాబట్టి వారి వారి గృహశ్మశ్మశ్మయలను ఆపంగ
 నొకటొకటయిన జనులు కర్తృత్వభావన వీరితోమందున
 సుకమింటి యాత్రికులవలె మునుక్ష్మసహితంబై శివర
 గదపుట ఉత్తమము.

యాత్రా సమాపతగ సమా సరాజాం

కేత్ర మిత్ర వ్యవహారమాయా

మనఃకలయెక్క- ఈ భాష్యా బంధు నిష్కల పద్ధతి
యొక్క యాత్రాచర్యములను కలయిక పంటికి యగును అని
నామముల దిన వైశాఖ్యానుభూతిని గురువర్ణనలగు పద్ధి
విష్కలములకు తెలియజేయు గురువర్ణముల పరికియించును

కాబట్టి గృహము స్మరణముతో లోలిగదేయనియు
సామానుల కలయిక యొక్కతలు మనక నమోదానములను
లిగదేయనియు నిశ్చయించుకొని భౌతికదేహములను వదులు
క నేహములన్నిటియందును ఆనందముతోను వెలుగుచున్న
స్వత ఆత్మజ్యోతిని అభ్యసించి అదియే కానని అదియే
బంధునిష్కలముల యిక్కడ నున్నచేయు తెన్నుగ భావించు
చును జీవితమును ఆనందముయందుగ నొనర్చుకొనవలయును.

యోగిప్రభులుగాని తదితరులుగాని స్మరణములలో దీర్ఘ
యును తీంద్రులగు వెండు యోగు దిగములైన విష్ణుల
కులకు సాగవంతులను సొంత ఇంటిలో తిండులాగున
కములలో తిండుటకు వీలుపడదు ఈ ప్రపంచ యుగ
ముల పంటిది ప్రాణులు వచ్చుచున్నవి పోవుచున్నవి
యొక్క పుట్టుచున్నాడు మరణించుచున్నాడు ఎల్లకాలము
ప్రపంచమును అంటిపెట్టుకొని యుండుతా నెవరునులేదు

యేషాం విశాళవతి నాపీత్
యైర్మృత్తం భువనత్రయమ్
తేషాం తేషాం చిరేక్షా వ
నమం తవ్యవదం గతా

అని యోగశాస్త్రమున విశాఖ విశ్వాధరుడు పలికిన వాక్యములు ఈ సందర్భమున స్మృత్యనుగతముననుగుణముగా నున్నవి. తమకు నొకప్పుడు కలుగకుండునట్లుగా నెవరు ఏరములను కొరకొనినా మూలలోకములను ఎవరు నిరాటంకముగా పరిపాలించినా ఆర్థి మునుమునుగూడ కాలచక్రమున బడి నలిగిపోయి యాదీదలకలిసిపోయిరి — అని ఆ విశ్వాధరుడు పలికిన వాక్యములు ఈ ప్రపంచములో స్థిరమైన సత్యములగునామెలకు లెరుగఁజూపెను.

ప్రయాణ, పాంశువద్భూమి

కా దృశ్యము నీవీధి

నా కాకులు ముత్రాకులు ముతకరాళిలై భూమిని ముచ్చాదించి యున్నప్పుటికిని గాలిచే భూమిపై కారంబున కలదును దృశ్యభూమిగలదును స్పృశ్యభూమిగలదునని నా నీతియు సత్యము. — అని బుద్ధిమంతురైనా తన కాకు విరక్తినినుకొనదు మందభూతములగు వృద్ధులెల్ల బాధురాకాశముల యొక్క సమ్యక్మముచే నీర్పడిన ఈ మన దేహము నీనాటికి నును తిరిగి ఆ మనుమనభూతంబునకు విలీనమై పోవలెనని కార్యమును భుజియు కాలగై మృత్తికయును ఎప్పటికి నును విలయము కావలెనని కొందఱు దృశ్యభూమియును కలిసియుండును మఱి కొందఱు నీర్పణము చేయించును కాని వృద్ధుల ప్రాణి నీనాటికి స్థిరమైనది కాకనను గొందఱు నీ మృత్యుః — అని గీ

చాతుర్ముఖ శక్తినియే యున్నాడు. కాబట్టి ఈ ప్రపంచము ఒక కాత్మాలిక వివాహమును కాని కావ్యిక వివాహము కాదు. స్వప్నమగుచున్నది. వాస్తవముగ ఇది యొక భక్తి స్థలమే యగును.

మోక్షార్థిని అయివరిమితి మారు వత్సరములని కాస్త్రములందు తెలుపబడి యున్నప్పటికిని అశంకకాలమునందు అనియొక రెప్పపాటు కాలమే యగును. అశంకకాలవాసీని యందు సౌజన్యము ఒక్క మణులయ్యమే కాగలదు. కనుకనే భక్తి స్థలమిది తన మహిమనునందు ఈ ప్రకారముగ చెప్పిని యుండెను.

క్షణం బాలో భూత్యా క్షణమపి యువా కామరసితః

క్షణం విత్తైరీశః క్షణమపి త సంపూర్ణవిభవః

బిరాజీరైరేకైర్నృప ఇవ పరీనుజ్జిత తనుః

పరః సంసారా నై వికతి యదుధానీ యవనికాన్

అతగా కలహమునకు నాటకమునందు యనుభవ్యతనము కలుగు మణికాలము బాలుకుగను క్షణికాలము భోగమునకు పయమగుగను క్షణికాలము దర్శియగుగను, క్షణికాలము ముఖ్యభాగమునకును క్షణికాలము వృద్ధుడుగను పరించి యెవడు యువలోకమను తెరచియుండును పోవుచున్నాడు.

జీవితము బుద్ధులము (నీటి బుడగ) వంటిదనియ
తనెల్ల తానదృశ్యము (విజ్ఞానపు వంటిది) అనియు చెప్పలు కా
ములందు వర్ణాశీరితులగునాడు రైలులో ప్రయాణ
చేయువాడు ఎల్లకాలము రైలుపైబెట్టెడు శీఘ్రవహినుడును ఏ
లేడు వారివారి స్వప్నము రాగానే దిగిపోవలసిగానే అ
వప్రచారము ఈ ప్రపంచమున దీర్ఘకాలము కొనసాగుట
వీలులేదు కాబట్టి మౌనపుడు అతి స్వల్పమును తన అయు
యునును పాతమూర్తిక లక్ష్మ్యునిని వినియోగించుట శ్రీ
స్థానము ప్రాణ శరీర విమోక్షగాత్ అని శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ
నును గీతయందు వచించిన చందమున అధ్యాత్మికపాథము
శరీర విమోక్షమునకు పూర్వమే పూర్తిచేయవలయు
అయితే దేహవిమోక్ష మెప్పుడు సంభవించునో ఎవరిని 1
యందు కాబట్టి పాథ్యమింకను త్వరలోనే అనగా మౌ
యోచనకాలములందీ పాథవలదు పూర్తి చేసికొన
తీరవలదు

ఈ ప్రపంచ యొక భక్త్య క్రతువు వంటిదనియు ఎప్పు
కాల మింకను దిండులకు అపకారము చేయియు విధానమున
రాదుగ నిశ్చయించుకొని భగవంతుని చేతులకు వలసిన సా
మవత్తిని ఇయ్యనే అతి శీఘ్రముగ సంపాదించుకొని 2
కృత్యము కావలయును.

ఇందు గీతగ నున్నపుడే దానిని వచిచేయవలె
(Strike the iron when it is hot) చల్లబడిన :

పండుటకు సాధ్యమైనది అట్లే మానవజీవితము అంతముగాక పూర్వమే అర్థమైనది వై పాశ్చాత్యరమునకు వినియోగించ వలెను. ఇవరోగమును బాధ్యకౌనవలయును ఇద్విధముగ న పర వ్యాధికి చికిత్స ఎ త శీఘ్రముగ గామయకొనవల అంత శ్రమమును ఇది యొక దీర్ఘవ్యాధి దీనిని త్వరలో అంతమొందించవలెను

ఒక డివిజన్ లోకానాళ వ్యక్తికి జలయ నేయగా అరకు నమోదమున గల ఒక అనుమతికి నల్లి కాళ్ళకుగారితో తన రోగమునుబోర్చి విన్నవించి కొంతమునకై ఆశ్చర్యము చెబు కాళ్ళకుగారు ఏమంటే! ఈ రోగము మిశ్ర సువర్ణమునకు ఎన్ని వర్షాయములు వచ్చును! అది అతనిని ప్రశ్నింప రెండే రె మసార్లు అది అతడు జవాబిచ్చెను ఆపైన కాళ్ళకు గారు నరేశ్వరి ఆ రోగము వచ్చినపుడు ఎంతోమృతము! అని తిరిగి ప్రశ్నింపగా అతడు వెల యందున అతడు ప్రత్యక్షమై మిచ్చెను దీని అర్థము సువర్ణము పొదుగునా అరకు జలయ తిండుననియే.

ఆ ప్రకారమే మానవునకు ఒక దీర్ఘరోగము వల్ల వినిపినది అది పై న తెలిపిన జలయవారి వలె సువర్ణము పొదుగుననే కాళ్ళకుగారివ్యాధి వంటిదనునది యాయును, అంతేదేగాదు. అజాగ్రత్తగా మనచో జన్మ జన్మాంతరము జీవించి బాధించుచుండును. నా శ్రమయ న్యాధిలేదు. చక్కటి

అశోగ్యమున్నది బాళ్ళగుగాన మాత్రం అశోగ్యమునుగూరి
 నన్నిటెవ్ ఇచ్చినారు అని యెవరైన అనినచో మోహము
 బారు పుట్టుటయే లోగము దేహమును భరించుట
 లోగము బహవ మరణ రూపమైన ఈ సంసార చక్రములో
 ఈ కాలతక్రములో ఈ కర్మచక్రములో తగుల్కొనుట
 లోగము అని బానిస సమాధానము చెప్పవలసియుండు
 ఈ బ్యాధి నేలే భవలోగము భవ అవగా ఉండుట
 పుట్టుట, కేరీరముతో ఉండుట, లేక కేరీరమును భరి
 పుట్టుట భవలోగము లేక సంసార లోగము అవతరము.

కోట్లకొలది జన్మలనుండియు రూపపునకు దేహధారి
 కొనసాగుచు వచ్చుచున్నందున దీని దీర్ఘలోగమని చెప్ప
 నుచున్నది.

కో దీర్ఘలోగో భవ ఏవ పాథో

కి మోషరం తస్య విధాన ఏవ

అన్నిటికీ ఏ దీర్ఘమైన లోగ మేది? అను ప్రశ్నకు నంది
 లోగము, భవలోగము అనియు బానిస మందు ఏది? e
 ప్రశ్నకు తత్త్వవిధానమే — అనియు శ్రీ శంకర
 వ్యాసులు ప్రత్యుక్తర మొన గియున్నాడు అనాదికాల
 నుండియు ఈ జన్మచరణం ఈ కర్మచరణం కొనసాగ
 వచ్చుచున్నందువలన దీని దీర్ఘలోగ మని నేను వచ్చి
 సామాన్యముగ కేరీరమునకు వచ్చు లోగము కొద్దిగంట

గాని కొదిరోజులు గాని కొద్ది మూలములుగాని ఉడుకు తదితర అది లోలోపొలింపున కేక ఇకను పెద్ది రోగములతో శరీరము తుడిచును ఉడుకు కేరకంబులతో రోగములగునున్న గభవీరము అనగా ఏ రోగమును ఈ దేహమునుండి తీయుదును ఇది యున్నయినా కాకాదిక మైన రోగములు గాని ఈ భవరోగములతో కేరము ఉడుగాక పోవుగాక నీది లెక్కని నభా పెట్టుమనునీ యుండును. ఎంతకాలము వేరు? అత్యల్పము పొందవలెనక న్యాయమే పాక్షాత్కారము తయారవలెనక కాదు దేహము కాదు అయి యది తెలియినది కలకల అత్యల్పమును బోధించుచున్నది భవరోగము అంతకు ఉత్తమము కాళ్ళకివలయు పరమానంద ప్రాప్తి బంధ నిముక్తి చేయగలదు.

రోగము వచ్చినవా యెవడును కొవడకును సేవించే మూలము ఏండువగా ముఖము ఎవడును అక్కనింపకు వచ్చినతో లోలోపలకు ఉండును అట్లే కాదు బంధమున తీసికొని యున్నాదియు అనక మరణ రోగ న సాళ వ్యాధిచే కావలెనున్నదియు దేహ మనోబుద్ధియాభావము మాయమయిపోయి తెలియని ప్రతిమానప్రయత్నం అయినదిగిరి దిక్కు చూచుచున్నది స్వీపరయిన్న మూలం చ వలెయిండును ఇంతవరకు ఎంతటి తల్లుల గొప్పమునందో బుద్ధియిండున్నదియు ఎంత తల్లుల పాలు క్రాగి

మనము అనులు గురైరిం మనల గర్భవరకమునందు చద
 వలమలగున ప్రయత్నించుట విజ్ఞానగు మావపుని ప్రధాన
 కర్తవ్యము బంధవిమోచనము ఇతర అవ్యులందు సాధించుట
 యా కష్టతరము అన్ని హంగులతోను గూడిన మానవజన్మ
 యంతే సంసారవ్యాధికి భేదమును అన్వేషించవలయున్నది

ఇహైవ సరకవ్యాధేర్నికీర్తనం న కరోతి యః

గత్యా నిరౌషధం దేశం వ్యాధిన్యః కిం కరిష్యతి

ఈ భాలోకమంతే ఈ మానవజన్మయే జరకమును మన
 వ్యాధికి చికిత్సను యియవలయును అట్లుగాక తరించుటకు
 అనుహాయము లేని ఇతర లోకములకు గాని ఇతర జన్మలను
 గాని పోలి సంసార వ్యాధి వీడితగును మావపు దేమి చేయ
 గలదు! అయి లోకములందు అయి జన్మలందు కాత్మ
 సద్గుణతోని చూచుచికిత్సలెవ్వయు నించవు పైగా ఇట్టి
 ప్రశ్నయి అయి జన్మల దుష్టతరము కాట్టి సంసార
 వ్యాధికి ఇవ్వలే ఇవటనే వీధుయగు చికిత్స ప్రారంభించవలసి
 యున్నది వాయువా దేయటకు ఇది సమయము కాదు ఒక్క
 యము దైవదీనసరే వ్యర్థముగ గడిచినచో పారదినము
 పొగతెచ్చుకొనుటే కాగలదు

లోకమును ముదిరిగొట్టట విజ్ఞానకు భావ్యము కాదు
 లోక మున్నదని తెలిసికొనుట లోగనివారలై కృషి చేయుట
 ప్రతివాని యొక్కయు కౌముభర్తమై యున్నది అందును

జనన మరణ రూపమైన ఈ దీర్ఘకాలమును ఏమాత్రము
ఉపేక్షింపరాదు కాస్త్ర కణ్డవ పాగిగతులముచే వెంటనే తత్వ
విచారణ ప్రారంభించి రాను వంచనాకాత్మకమైన జీవితము
కాదని నిశ్చయించి జడమునకు సాక్షియైన చైతన్యమే కావని
సంభావించి పుట్టుక చావులేని కాశ్వత అత్యంత తప యితార్థ
స్వరూపమని రాగుగ నిశ్చయించి అట్టి అత్యుత్సాహము లే
నదా నిలకడ కలిగి నీనాతో తగులకొనకు ఈ దీర్ఘకాలమును
శీఘ్రముగ మూలకరించవలయును అను కావమునుండి రూప
మణియున్న అల్పమ మను చీకటిని పారబ్రోలవలెను నిర్మల
హృదయముతో భగవంతుని ఈ ప్రకారముగ ప్రార్థించ
వలయును.

సంసార పాగిగమునుండి కనుదొరికి కంఠక్షీరితు
ట జీవా! అంధకారబంధులనుండి అశ్లాఘమును నాయొక్క
హృదయమునుండి తొలగించి పూర్వ ప్రకాశమును గణగ
తేయము నీ దివ్యనామములను నదా నుత్పరించు నద్భుత
దయచేయము ఋణవ్యాంకితము నీ దివ్య పాదారవిందము
లను నొలువకుండునట్టి సుఖానందమును ప్రసాదించువు ప్రభూ!
నాకు ఇతరములగు ప్రాపంచిక వాంఛ లెన్నియొన రేవు
నీ అప్రాకృత దివ్యస్వరూపము నీ మధురనామము నా
హృదయ శ్రేణులందు ప్రతి జన్మయందును మళ్ళీరకుగ పుణి
తమయింతుగాక! ఇది యొక్కటే నా కోరిక అనుగ్ర
హించువు!

జగదీశా! అంత్యకాయము కథవారి విశ్రమములు అను
వది నా కంఠధ్వని అవశోభ వదివచో నీ గామయమ చేన్ని
వ్యరింపగలను! కాబట్టి లోకగృహమున్న ఈ సమయము
నిజే నామా జగదీశవా ను నీచదవ శ్రేయమును స్థాపిత
యొక్కానన్నను కష్టరంబుచేలు పోయి పరిశీల
యన్న నామిప్పుడు నీగృహులదిగా మను అక్కానలో
పామనకు రి పామింపుక్కిరి ఇదయదున్నను ఈ
ప్రమాదమున నీ దివ్యతగృహము ౩ - అష్టమవ
తెద్దియు గామి పుష్టమయి పోవగలగా-ద

ఓ వరాహరా! యమకాథను నూర్చి నాకుంవ్వంతై
మన భయము లేదు మనగా నీవు గా వ్రాసెయింద
ఈ యము పేరు చేయగల! కామిని విశేష మైనను
వ్యర్థము చేయి! ఇన్నే భాగ్యంను వదల్యము గావించె
దను లోకమందలి మద్రతలయొక్క అమరును తొల
గించు నీవు నీ కామంబును నన్ని మీంతుండు! దేవా!
ఈ జనన మంగనూప మహానయ్యదయతో తగ్గొని ముఖ
భావముచే త్రివి కృపించుచున్న శత్రుకు నీవు చక్కని నావ
వంటివాడవు నీ నొక్కడనే లోకమునకు శంకయు నిన్ను
నూర్చిన భక్తయే జనులకు శ్రీరామకు

లోకైకప్రభా! భక్తిశీలవం సంగత్యము నాకు
కలగకుండునట్లు ఆశీర్వదించు నా భాగ్యములయ్యె
నీ లైంకర్యమునందే నకా నంబగ్నములై యుండునట్లు దీపిం

అయి న్యక్షిప్తం మృత్యుమంతరణం చ శక్తిః స్వయా
 వయసం దెలుగుచుండు నీయొక్క- శ్రవణసామాన్యం నేవ
 మిదే శ్రవణగమం దయ్యాలనై ఆశ్చర్యంకే మఖయం అనునకు
 తప్పక కలగగలదు నంపార బంధమిచ్చి చేరవగలదు
 నీ అనంత మహాదాహుతియందు ఈ భూలోకమంతయు అవ
 గలంబు నీ అఖంక భూమాన్వయోపయ ముందు అశక్తింక
 మంతయు అణవంత అట్టి సుదీర్ఘం విరాట్స్వరూపుడవగు
 నీకు నాయొక్క- సదనము శక్తిక సమన్వయము ప్రభా!
 నీ సాధారణంక యొక్క భ్యానామృతమును అనంతము
 గ్రోలుచు నీరీతమును సమీక్షవంతముగా చేక్షానుభూత
 అనుగ్రహించును నీయొక్క- కాసానుభూతంనై యెంత
 చిన్న ఆశీర్వాద ప్రయో భుజియే నా దేవ

2 బ్రహ్మనందానుభూతికి గైకొన వలసిన జాగ్రత్తలు

1 హృదయ పవిత్రత

ఇక బ్రహ్మనందానుభూతికి గైకొనవలసిన జాగ్రత్త గూర్చి విచారించెదము. సాధ్యమగు మొట్టమొదట ఈ హృదయము పరిశుద్ధముగనున్నదా యని పరీక్షించుకొనవలెను. ఇది చాలా సీంద్రముగ క్షీరసాగరముగ తిరిగివలసిన మానవుల హృదయము లోచాలా సీంద్రముగ దోహద నిలయునుగ మా పోవుట చాలా శోభనీయము. చాలా సీంద్రమైన క్షీరసాగరం పంట విస్తృతంగానుటకు శాస్త్రవేదములును శాస్త్రవేదానుబంధమును చాలా సీంద్రముగ క్షీరసముద్రముగ నొనర్చుకొను మానవుని ధర్మము చాలు తెలుపుగ మండును. తెలుపు కత్తి గుణ చిహ్నము కాబట్టి మనస్సును సత్త్వగుణయుక్తము గావించుకొనుటతో మనస్సు పంటలి రక గుణ తమోగుణవలకు బంతుకు గంటివేసినచో కామ్యోధాది వికారములను చాలాద్రోలి విశుద్ధ సత్త్వముగ నొనర్చుకొనుటతో అత్త అట్టి శుద్ధమాననకుండు భగవానుడు తెన్నగ ప్రకాశించును (క్షీరసాగరమందు విష్ణువువలె)

అట్లుగాక మనస్సును విశుద్ధముగ రక గుణ తమోగుణయుక్తముగ గావించుకొనుటతో శాస్త్రవేదముద్రమందు

మరల తిరుంగలాయలు నివసించువల్ల అంగం అశాంతి కావ
త్రయము చెందలేనది కావునముప్పైయని అట్టి మిషన్
పరిమర్శించునకు ఆలవాదము యుంచును

కావున విజ్ఞానమునకు ఆహ్వానితులు తన మనస్సును
వశీకరించికొనుచు దోషములకు లోపములకు హానియక
అహంకారగ్రతగ జెలగు మనవలెను నర్హణములను ఆహ్వా
నించుచు, నిర్వహణమును పెంపొందించికొనుచు, మనస్సును
క్షీరమువలె తెల్లగ, శుద్ధియుగ, మన్నిత్యమును పొందుకొని
వలెను.

ఆగమారంజు దేవానాం

గమనార్హంతు రక్షసాం

'ఓ దైవరిలాళా! రంజు. ఓ రాక్షసులాళా! పొంజు' అను
పూజామంత్రములలో సాధకు ప్రవహించు నర్హణకావని ఆహ్వా
నించి దుర్బలతలమును మాత్రేకరించవలెను. కమతనే గీతా
కావ్యము పొంగవలెను గుణములను, పదలపలలను గుణము
లను రెండింటిని ఒకే ఆధ్యాత్మమువలెను (1 వ ఆధ్యా
త్మము) కేంద్రీయమువలెను

శరీరము అహింసయుగి మంపరతనము, రంజు కార్య
ములు తప్పక జరుగవలెను లోపముల మిలిన పవారము
జయలకు పోవలెను జయలకుల మంది పవారము లోని
రావలెను. ఈ రంజు కార్యములు చక్కగ జరుగుచున్నప్పుడే

దేహముయొక్క స్వార్థము యొక్కరై కిందును అట్లే
మనస్సుయొక్క ఆరోగ్యమున్న కాఁగ నుండవలెనన్న,
మర్దనములు మర్చనములు ముగ్ధులప్పుడు ముగ్ధులు
అయినను పోవలెను నర్దనములు నర్చన లు నర్చన పా-
రములు నర్చనములు లోనికావలెను ముగ్ధుల పాలవలె
తెల్లగ తుదముగ ముండవలెను అట్లుండినపుడే క్షీరపాగర
మున విష్ణుదేవునివలె మనస్సునందు పరమాత్మ ప్రత్యక్షము
కాగలను దైవపాతాళారమున కిదియే రాజబాట

కావున విష్ణులగువాని సంకత సావధానములై కను కను
చిత్తములు లోపాలకుండ్రములుగానున్నవా లేక పాలకుండ్ర
ములుగా (కర్మగుణయు క్తములుగా) నున్నవా యని నర్చన
చక్షురించుకొనును లోపములేదై న యు దీన మునుటగానే
వాటిని తొలగించుకొనును క్షీరపాగర నర్చనములుగ వాటిని
గాదించుకొనునచో ఇక పిలవకుండుగానే విష్ణుభగవాను దవటికి
నచ్చి ప్రదేశించును ఎచుం భగవంతుడునునునో అచట శీవున
కీ పరిచయము ఆ క్షరి అప్పు ధవ్యమైపోవును.

శీవుని లక్ష్మమును నిర్ణయించునది అతని కర్మయే
అయియున్నది పాప కర్మచేత నరకము పుణ్య కర్మచేత
చిత్తకుద్ధి భూముచేత మోక్షము లభించుచున్నది

కనుకనే ఒక యిహోనియును తస్మైవయః కర్మనే —
నా కర్మకు నమిస్కారము అని వలెను. ఆ పాత్య
మంతయో నమఃకారముగనున్నది మానవుని తీర్థరించునది

మందే భట్టి నియమములు పనిచేయుదుండు ఇక నూత్న ప్రపంచ నియమములనుగూర్చి పేజుగ చెప్పనేం! అది లుచ తత్వమంత పనిచేయుదున్నది అ నియమముల ప్రకారము పాదుముచేసివారవల్ల నమ దుఃఖ మిదుభవించవలసిందే

ఎవరికైన అవర్తలు సంభవించినచో దేవుడా! మా ! దువర్తలును వీల కలుగజేసింది! అని ప్రశ్నించుచుండును కాన వాస్తవముగ భగవంతునికి జీవుల ముఖముఖములతో ఏలాటి సంబంధమున్ను లేదు విశ్వవర్ధత్య కాననముల ప్రకారము అ యా సుఖమి ఖములు ప్రాణులకు కలుగుచుండును కాబట్టి కష్టములు నే ప్రాప్తిందినపుడు దాని బాధ్యత దాని కారణము మఱియొకరికి అ ఒగ్గట్టు అని తన పాపకర్మయొక్క ఫలితమేయని గుర్తించి ఇక మించు పాపములో ఏలువల్ల సంకపడెను

దుశ్కారమును బ్రావణి నియమభలో అవమానజ చేయవలందనపుడు బ్రావణి అర్తరక్షకుడైన శ్రీకృష్ణు కేరణబేదను అపుడు మెలగే శ్రీకృష్ణుడు విశ్వవర్ధత్యా కాదులతో న ప్రజించి బ్రావణి పూర్వకస్యలో ఏదైన భేద కార్య మానవించినదాయని వారిని ప్రశ్నించ ఒక పాథు గారికి చిన్న గుప్తపేజిక దానమొసంగివని వారు సమాధి నము చెప్పగా ఆ ప్రణ్యకార్యమును అధారముగా తీసికొనడే శ్రీకృష్ణుడు బ్రావణి! నవాయ మొనర్చెను కాబట్టి వా వారు చేసికొన వుద్యకార్యములయిట్టియే సత్ఫలితము.

నాటకము దుష్కార్యములనుబట్టియే దుష్కార్యములు
భవించుటయు అనుగుణమును

ఈ చంద్రావళమును గు నైతికినవాడు దురల ఎచ్చైన
చముచేయ నొడిగట్టువా ! ఓక ప్రాణిని బాధించుచునా !
న్నడును అట్లు చేయుడు భూమిలో ఏ విత్తినమును పెట్టిన
ఫలితమును అనుభవి చును నుండును వి త్తనము నాటికతో
నుఫలమును బడయును మూడువి వి త్తనము పెట్టినతో
ఫలమును అనుభవించును కావున నాటకపుడే కాకుగ
కొనించి నాటవలెను పుణ్యకార్యములను చేయవలెకేగూ
వము నాచరింపరాదు

సత్వము సత్వము సావకార్యములను చేయువాడు
స్వీయ వీడుచు పరమదుఃఖ మనుభవించవలసివచ్చునని
స్త్రములు హెచ్చరించుచున్నవి—

పాపకాత్రియతే కర్మ మదకా పరిభ్రష్టతే కాత్రివ
ంత తెలివికలవాడు చేపులకు దుష్టము పెట్టుకట్టుగా తర
కుకూడా పడుచునుండి, అది కుళకర్మగా నుండుటాగుత
వరకును ప్రయత్నించవలెను. దుష్కర్మ సావకర్మ లవలెక
నకు లేకుంక చూడవలెను ఇదియే విజ్ఞత ఇదియే మానవత
యే కాంతి ముఖమునకు ఏ కైక మార్గము

శత్రుకు కలుగు ముఖమునకుగాని దుష్టమునకుగాని
కలము అతని పురాకృత కర్మయే సత్కర్మ పరమ ముఖము

దుష్కర్మవలన దేశము జీవులనుభవింపఁ దును కాని
 గుణమును వాంఛించు ప్రాణి త క్కర్మవలననే జనుల
 రూకత గలిగి యుండుననెను ఇది చిన్నివిషయమని తలచు
 తున్న వేయరాదు తీరితిమనందు ముఖ దుష్కర్మ ౨
 కానిగాని అకానిగాని అపదముగాని శ్లేషముగాని పూ
 కర్మచేతనే ప్రధానత మగునలన తీరితి గమన ౩౪
 అర్థింత లీతస్థాన మాక్రమించుచున్నది కావున కా
 చరించు కర్మ పద్ధతిముగా నున్నచా తోపరహితము
 నున్నచా మోక్షకార యుక్తముగా నున్నచాయని ము
 కాదు పదే పదే యోచించుచుండునలయును సరకముగాని
 స్వర్గముగాని మోక్షముగాని వాడువాడు చేయు కర్మము
 నైతనే అధారపడియుండును సావకార్యములచే నీయై
 జవ్వలు సరకకార్యము లొనగుచుండును పుణ్యకార్యముల
 ముప్రదమైన వాతావరణము, దీర్ఘమధ్య అర్థి ముచుండున
 భావనిదారణచేతను స్వస్వరూపమునూతి పండును మోక్షక
 నంప్రసాదముగుండును.

కాబట్టి సమస్తమునకును కాల ము వారివారి కర్మయే
 ఆ కర్మయే అనునదియే విశ్వవర్ణము ఆయాధము
 లను వారి కొనగుండును విశ్వమంతయు కొన్ని భా
 ములను అనుగుణ్యముగ ననుచున్నదియు ఆ కాలనను
 లను భిక్షురించి చరించువారికి తీరిత కాస్త తవ్వదనియు జనుల
 ఎంత శ్రమముగ తెలిసికొనద అంత మంది

ఎన్ని కోట్ల జన్మలో గడచిన వెనుక మళ్ళీ పరమేశ్వరుడు
 ఈ మానవజన్మ లభించితి మోక్షరూప మధిరోహిణిమంటకు
 నిచ్చెనంటి ఈ అమూల్య పాదపమును ఈ మానవరేహమును
 ప్రాచురిక శోగవిలాపములందు మృత ఇంద్రియములందు
 వినియోగి చి అంతే పరమార్థములని తలంచి తృప్తిపడుట
 విజ్ఞాన పాదీకాదు తెలివొనలసిన విషయములెన్నియో
 యున్నది అచరించవలసిన పాదపలు లెక్కలేనన్నియున్నవి
 అయ్యాయమా అత్యంత మృతమైయున్నది విష్ణుమూలా
 తంబోవలెనుములుగ నెరిగ వచ్చిననుచున్నది ఇట్టి పరి
 స్థితిలో దివాకమములు లెక్కచెప్పుచు కాలయాచన చేయుట
 తగదు.

అయిష్ట శీత ఏకోఽపి
 పవ్య రత్నైర్న లభ్యతే
 వీయతే తదప్యథాయేన
 ప్రమాదః సుమహానవశో

అయిష్టమొక్క ఒక్క ముత్యమును వృథాగ గడచి
 పోయినచో, ఎన్ని రత్నములు తెచ్చింది అయిష్టను అ ముత్య
 మును తిరిగి తెచ్చుకొనలేక కాబట్టి నీవితమును వ్యర్థముగ
 గడిపినేయుట మహాప్రమాదమని పరిష్కలనాదు అవతరిచ్చిరి

కనుక సర్వస్వ లాచరించవలెను శ్రగవచ్చునీ అం
 వరచుకొనవలెను. కానవో రత నిష్కర్మరూపమేమియో

మొదలుగా విచారించవలెను. జేతముపై న జేసా సంబంధమున అభ్యుదయమైన నభరణ భృత్యపదార్థములపైన మమత్వమును నిమిషానవలయును

ప్రతినిత్యము ఉదయము నువలెరిగినది యెదలు మరల రాత్రి పరుగు నటమున కాంతు నీ విధముగ గతయిదున్నది కాగత్య గమనించుచు పాపకార్యములందు ఇరవీసమున పాపము కలుగలేదు కార్యములందు వివక్షను ప్రసేసిందనియేక, పుణ్యకార్యములందు దైవకార్యములందు పరహిత కార్యములందు మాత్రమే ప్రపత్తింజుచుండునలెను ఏక దైవ భక్తియును ఏకాత్మ చైతన్యము తన లోకాన్నికానికానిలో ప్రాసాదము, పుణ్యభూమియు కాని పరిపాలించు కొనుటకు యత్నశీలునగుట ఉత్తమము. ఈ ప్రకారముగ మనస్సునందలి కల్మషమునంతను ఎన్నటికైనను కడిగివేయుచు మరల జాగ్రత్తందు మురికి చేరకుండులాగున బహు జాగరూకుడై యుండువలెను

దర్శన దర్శనమున (అర్థమందు) ముఖము చక్కగ ప్రతిబింబించునట్లు శుద్ధ చిత్తమున అభిమానమును అత్యంతముగ ప్రతిబింబించగ ముహూర్తము పరమానందము జీవితమున వ్యక్తమగుచుండును. విశుద్ధ సర్వగుణముతో నూతన దర్శన మున్న అత్యుత్తమంబు లయిన అమరభక్తిని సంతకించుచు అదియే మోక్షము అట్టి మహోన్నతస్థితి నక్కర్హా తనచేతనే సిద్ధించును కాబట్టి ప్రతిజాగ్రత్త వారివారి

కర్మలను ముగించుకొనవలెను ఇది 'ప్రజాపత్య' జీవనము తరవాత
పాయము వేళ్ళ కంటిలేదు. చిత్తమునందు ఏ ధమ్మైన కర్మలము
ఉండరాదు

కర్మలముగగా మురికి, మూర్ఖము ౧ రికిని ఎవరును
సహించరు దానిని ఎవరెంచుటకు ఎవరు నిష్ప్రయత్నము బయట
గాని, ఎవరగాని మురికి ఉన్నదని తెలిసినవో వెంటనే దానిని
తొలగించినీయుదురు. ప్రోదివము ప్రతివారు ఉదయము నిద్ర
లేవగనే వారివారి ఇంట్లను ఊహ్యుకొని చెల్లచెదారమును
పారవేసి శుభ్రపరచుకొందురు గదా! అట్లే ఎంతోకొంత
మురికిని నిత్యకృత్యములు ద్వారా పంటపైగలు మురికిని
న్నానామలద్వారా తొలగించిపెయ్యుచుందురు గదా! ఆ
ప్రకారము ఎందుకు చేయవలెను? మురికి అవారోగ్యమని
వారికి తెలియును కాబట్టి మురికి దేహమునకు అవరూపము
కలుగజేయునను సత్యము సర్వలకును విదితమైయున్నది
కాబట్టి దాని నెవరుకు దరిక జేర్చుచు చేర్చుకొను ఇష్టపడదు
అట్లే మనస్సునందును కర్మలము కలదు. అది ఇప్పటికికాదు.
ఎన్ని జన్మలనుండియో జీవుని వెంటాడుచు వచ్చుచున్నది
బహుకాలము నుండియు అది చిత్తమున రూఢిపడి వేళ్ళను
పాటుకొనియున్నది గీతాచార్యుడు చెప్పియున్నది 'సువిరూఢ
ముగ' వర్తించుచున్నది. ఆ కర్మలమును ఆ లగించుటయే
జీవుడు చేయవలసిన పని ఆమురికిని శ్రీమూర్తిశ్రీమముగ దూర
కరించుటయే జీవుని కర్తవ్యము

ప్రతివానికి నీ ను చేతములు కలవు మాట? మాత్మజేహము అని మాంజేహముయొక్క- అశోగ్యమి- అంపమును బాగరూక్షైయగ్నము మురికి అంటివలె పలుకుటగాని శోగముపచ్చిసవో చిత్త్య చేయటగా జారుదు ఆచరించుచునేయున్నది శుభకర్మకమునీ పని పూర్తికావేదు మాత్మజేహముయొక్క . విషయమై కూడ బాగరూక్షే పూర్వవంతులు యొక్క శ్రుత్యసమకూడ బాహ్యజ్ఞానమంతవలెను యందు కర్మలముచేయున్నది బానిది ఉపేక్ష చేయ పెద్దలవలన నవ్వకపు వలన శాస్త్రములవలన బాని తెలుజ్ఞాని బాని వివారణ పద్ధతులను వివరించి బాని దీర్ఘకాలము కర్మించునదిను కళాలమునకు శో కనిపెట్టి చిత్త్య కానించునో శ్రమకమునుగ అది మహతర తెలు అపారమగు బాని కలగజేయునో అట్లే పంపలి కర్మలమును సూక్ష్మము నకాలమున యోచించి నిండును యన్నించునో శ్రుత్యను భోజనము : కలగజేయుగలను కనుకనే శ్రీకృష్ణమహాత్మ గీత ఉపక్రమించిన ఇందుకునే ఈ కర్మలమునుగూర్చి నిండును

మరిస్తూ కర్మలనుచు విషయ నమస్కరిం
 1 అక్షరము ఈ మహాత్మమహాత్మమయినది ఈ 1
 (మోహము) నికగలదుండి బాధించుచు 1 — అని

రాజ్యము అర్జునుని ప్రసించెను మనస్సువంటి కళ్ళలము
మహాప్రమాదవేరమైనది కాబట్టియే సర్వజ్ఞుడైన పరమాత్మ
దానినిగూర్చి తొలచి ప్రాణే ప్రేక్షించుటయు దాని
నివారణకై తపాయములను పెరిచుటయు జరిగినది.

శత్రుడు వా న్నవముగ నిత్యుత్సవరూపుడు నిత్య శుద్ధ జన్మ
చిహ్నమై అతడు అరణ్యముందు కళ్ళలము అగంతకమైనతే
కాని స్వతస్సిద్ధయైనాడు మహాత్ముల దివ్యజ్ఞానముచే
అర్హుని తొలగించి నది అతడు తన సహజ నిత్యుల స్వభావ
మును తిరిగి పొందవలెను కాబట్టి సాధనము అనేక బ్రహ్మర్షి
మైన వానవాక్యమును బోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించు
చేయుట కాను సర్విదానందస్వరూపమును అత్యుదేశాని
చేసాచి దృక్పథవార్తము కాదని వచింపజే చింతనశేయుట—
అను ఈ రెండు సాధనలను గానించుచుండవలెను మొదటి
సాధన వానవాక్యమును రెండవ సాధన తత్త్వజ్ఞానమునియు
పెండ్రివలకుచుండును తత్త్వజ్ఞానముయొక్క సహాయముచే
అనగా దృక్పథమైత్రులు సత్త్వములనియు అన్ని కాశ్యత
మినియు కాను అత్యుదేశాని చేసాచి దృక్పథవార్తము
కాదనియు నిరంతరము చింతనశేయుటచేత మనస్సు శాంతి
కావలయు బ్రహ్మంతర కళ్ళలము క్షయించి అనగా వాన
వాక్యములుగా మనోవాక్యము కావలసివచ్చియే సర్వించుచు
పెత్తుడు మనస్సు బంబుంచునో ఆపుడు శత్రుడు స్వరూప అత్య
స్థితియందు నిలువజగిగియుండును అదియే మోక్షము

అవశ్యపంథ పై భవము

కాబట్టి విచారణవ్యాసా మొట్టమొదట జీవితము తప
ము అనుకూలముమంది జరిపించియున్న శక్త్యలమును
పమును మురికిని తెరిసికొని దానిని ప్రయత్న వ్యవస్థకముగ
బలించుకొని తెరిసి దానిని దరికి చేర్చునవ చూడవలయును
ప్రకారముగ భవరోగమును తాత్రికొని పూర్ణారోగ్య
మను కావలెను ఆరోగ్యము మహాభాగ్యమని మఱియరాదు
ఆరోగ్యము మామూలారోగ్యము కంటెను బడసినపుడే
దు రోగరహితమై నిత్యనిరంతర ఆత్మస్వరూపులై వెలయు
ను అట్టి ఆత్మరూప పరమానందానుభూతియే జీవితము
కొ- పకమలమృతము!

చిత్తశుద్ధి కొఱవై పాపములు ముక్తి కార్యములనే
నిజమును లేకపురోభివృద్ధికొఱవై కొన్నిత క్కని నిజమును
వీర్యాలుచుకొని దానిని బాగ్రత్తగ పరపాలించుచుండు
ను ఆధ్యాత్మిక నిజముపాలనము మునుముపునకు చాల
సరమైయున్నది

2 నియమపాటనము

మూర్ఖుడు నిజమును తప్పక సరిగా జీడయిండు
న్నాడు నిజమును ప్రకారము తిన్నవించుచున్నాడు
ద్రుడు, కష్టతమలు తను తమ నిజమునుల ప్రకారము
గా గడువము నెల్పుచున్నది. మహారథము కాగానే
ని చిగిరించుచున్నది. గ్రీష్మతృప్తమందు రావ ముదికరించు

చున్నది ప్రతి సంవత్సరము ఆ యా యుద్ధింతులందు నియమి
త్రకారము ఆ యా కార్యముల జరుగుచున్నది ప్రకృతి
యంతయు నియమింపబడునట్లు వర్తించుచున్నది విశ్వమును
జీవజ వశిష్టించి యాచివతో ఈ నియమిచాలబడునట్లు ధర్మము
కొట్టవచ్చునట్లు కనిపించును.

మఱి మానవుడు నడకలిని పొందవలెననిత ఈ నియమి
చాలము అవశరములేదా ? ప్రకృతి జోధించు ఈ ఆత్మార్థ
ధర్మమును మానవుడు ఎన్నటికిని వివర్ధించరాదు తీసికొన
రాదు. న శ్రీయోగియమం దినా — నియమము లేనితో
శ్రీయస్సు కలుగదు—అని పెద్దల బాక్యము వ్యక్తిగారి
సంధుయ్యులు గారి వారికిగారి నియమము లేనిదే అభివృద్ధియే
లేదు.

పశువు పుట్టివచ్చుదు ఎటులందునో చిరబ్రతువచ్చుదు
అటులే యందును నింహయు పుట్టివచ్చుదు హూరముగా
మందును చచ్చువచ్చుదు అట్లే యందును మాత్రు ఉంచదు
స్వభావమునందుగాని సంస్కారమువందుగాని వాటికి అభి
వృద్ధియే కారుచింపదు మానవుడును అట్లుండివతో ఇక
మానవత్వముయొక్క అధిక్యత ఏమి? ఎదుటివారును లక్ష
జీవరాసులలో మాత్రునియొక్క ప్రత్యేకత ఏమి? స్వభావము
మానవతను సంస్కారమువందు అభివృద్ధి గోచరించవలెను.
మానవుడు మాధుత్యముగా మానవతను అట్లుమానుచున్నాచో
లేదు. పైపెద్దదిగతారి బాపపుడుగా పరిగమించుచున్నాడు.

మానవుడు కనక భగవానుడు వ్యక్తిలో అత్యంత
 కమలైత ప్రావీణమును ప్రపంచమున భరించి తీరికమారు
 నియమితముగా గావించుకొని ఇతను కమలైతిని
 బడియట్లై తీవ్రతర ప్రయత్నముచేసి చివరకు అపర
 జ్యోతిరైత ప్రాచీనరైత భాగవత సమగ్రమును మనము
 మన జీవించుచును అనుభవముగ మనమును మనమును
 పరమాత్మ నియమము సమగ్రమును అనుభవముగా గావించి
 బుద్ధిని పరమాత్మయందు స్థాపించుచున్న మానవుడు
 కొన్ని కొన్ని చిహ్నము నియమము లేర్పరచుకొని జాతని
 తీరికమారును అపరజ్యోతిరైత అనుభవము

ప్రతి దినము శిష్యురాయును బ్రహ్మమునొక్కడను
ద్వితీయును స్నానపర్యాయమున ప్రార్థనాచరించు గానిందుట
బ్రహ్మార్పణమునకు మొదలును ౪ బ్రహ్మచరీ దీక్షలకు నుపాయము
వేయటం దెక్కు శిష్యునందును ఏదొకరైన పాపకార్యమున
రెండు కుంకుట మరల రాత్రి పయనబోవునపుడు భగవద్భాగవ
ద్మాధ్యాయము మొదలును నియమములను మూర్ఛి
తవరణమునందును గొనవలెను.

ఈ నియమాలు లబ్ధి పొందునై వరింపక ప్రభుత్వ అతి
మంథ్యము కను నుద్ధరించి కనకు అయిరాలోగ్యమంబున
ప్రసాదించి మొక్షమునకు "రమయోగ్యమై ట్టి మానవ
జన్మము అనుగ్రహించి ఎన్నియో అనుకూలములను గావించు
చున్న మహాశక్తయనకు మా-ప్రభు మహాశక్త్యై నమః

లేవగనే వ, వృధము ప అయ్యిపోయింది దయ్యరించవలెను
 మరల అవకాశమును కలుగజేసికొనుచు దయ్యరించుచు
 ప్రార్థనాదులగు గాని చుచుండివలెను ప్రార్థన చేయినచే, చైతన్య
 దింతన ఒకప్పుడే భోజనముగాని ఆహారముగాని తాళ
 వాడవలెను నియుక్తుమును ఏర్పరచుకొనవలెను ఎన్ని
 ఏమిట్లున్నాటిని భోజనమును ఎవరును వలసగుచో అట్లే
 పాఠమును చైతన్యమును పాత వదలరాదు అన్ని నియమము
 ఎందును ఈ నియమము చాలా ముఖ్యమైనది.

ఇక రెండవది ధర్మపరిపాలన ఒక రెండవ ప్రార్థనాదులను
 చేయుచు చేసాకప్రార్థన ధర్మమునకు విడుదలైన అచరణ
 చేయుచుండినచో పుణ్యము లభించుచుండినచో జన్మాయము
 వినితి అనులు జన్మయించినచో చీకటి మార్గమున
 జన్మించుచుండినచో అది సరికాదు భగవంతుడు ధర్మ
 వ్యూహము ధర్మసంస్థాపనార్థము — అనునట్లు ధర్మార్థము
 పాత యాచిడు అవశించుచుండును కాబట్టి భగవంతునకు
 తిప్పియైన ధర్మమును చూచికరించి భక్తినించి చేపుది
 మరల జేయుచుండినచో ఆ చైతన్యదీపము అర్థమిచ్చును కాని
 లుజేయుచుండు కాబట్టి చైతన్య దీపము కాదు ధర్మార్థము
 గాని జీవుడు భగవంతుని కరిగియుండువలెను

అ ప్రకారముగ మోక్షమును జీవితమును నియుక్తుల
 మగ గానించుకొని బ్రహ్మలో తపస్వినిగనడిచి మహాత్ముల
 గనమును పార్థివముచేసిరి తన్ను తాను సంస్కరించుకొని

భగవత్కరుణకు పాత్రుడై తరించవలెడ అభగత్కరుణ సోమరితనమును పూర్తిగ విడిచిపెట్టి అశ్వమేధమును పాటించవలెను.

సోమరితనము ఏ రంగమందును పనికిరాదు అభ్యాస రంగమందు ఆటలు పనికిరాదు బద్ధకము అభగత్కరుణ తమ మున్నగు వానికి పాశమార్థికక్షేత్రముందు కావలెదను విద్యార్థి పరీక్షయందు క్రిష్ణుడుగుటకు రాత్రింబగళ్లు ఎంతరే శ్రమించుచున్నాడు సామాన్యమగు లౌకిక విద్యయందేఁ బట్టుదుల అభ్యసనము కాశ్యపక్షర అవసరమైనపుడు పాశలౌకిక విద్యయందెంతటి శ్రీవ పయస్వినువనకః జూచిం బొసవచ్చును

ఇక అయ్యుచ్చు చూడమా మహాక్షణికమైంది ఎ తెచ్చి యొక్క కొమ్మలవరగల ఆకుపై నీ/లాడు మంచున వలె అది మనభ గురమైయున్నది కనుకనే విష్ణుభగవా గనుక్కుంటునకు ఉపదేశి సునపుడు దేవు చేయవలసిన ప్ర కాశ్యమును ఈరే నే చేయవలెననియు పాపంకీము " వలసిన కాశ్యమును పొందెదననే చేసిచేయవలెనని ముఖ్యువు ఎవరికొకటను నేనియంపదనియు హితుము కావ కావున మోక్ష ప్రియత్వమందు విరాజింపదులు లెక్క భోజన ఏ మాత్రము భాగ్యముకాదు అద్వైతి క్షుద్ధి కష్టము సాధకుంగమందు దుముకవలెను

ఎ కార్యమైనను తక్షణమే చేయక జాగ్రత్తముగాను
 దీర్ఘమాత్రీ యుచును. ఇట్లునే వీరిలోందఱి నిజానముగా
 చూచుకొనవచ్చును. అది కలంది కార్యమును వాయిదా
 వేయువాడు దీర్ఘమాత్రీ అతడు పదిని తెచ్చును. తిరువారి
 తరువాత అనుచుండును తమోగొప్పిధానము చే బద్ధము
 లవహించ కార్యమును నావేర్చుకొలు గవత్తమంతును
 దీర్ఘమాత్రీ అనుచుండును అతడు తెలియక ఒకరు వుండి
 యొకరిని చాచి నూర్చి చక్కనిగా అతడు తెచ్చిన నూతనా
 ది విధముగ నున్నది. One that has a long rope to
 tie himself కన్నకాను బంధించుకొనుటకై ఒక పెద్దతొడు
 తెచ్చుకొను వాడే దీర్ఘమాత్రీ. దీర్ఘమనగా పొడుగు నూత
 నునగా తొడు పొడవైన తొడు కలవాడు దీర్ఘమాత్రీ. ఈ
 నిర్వచనము చాల చక్కగయున్నది. ఇందుకంటే ఒకటివ్యుద
 గురుత్వగారిని ఈ విధముగ వర్ణించెనట. పాపము ఏకాత్మము
 చూచినా ఏ ప్రమాదము చూచినా ఒక విషయము వ్యక్తమగు
 చున్నది. ఏమనగా తీవ్రని అకార్యకాలమున యుద్ధముగా
 ఒక తొడు పొడమును తీసుకొనివచ్చి అక్కని ముడుచుట
 ఈమహానిరోధమున అయితే గురుత్వగారు! తొలు
 వేరవంతులు యెత్తరు మీద కొన్ని నేలకుండి చుట
 చుండురుగదా! మేలే అన్ని నేలతొట్లు యుండునాను ఎక్క
 నుండి తెచ్చుకుంటే వారిలోకములో తొట్లు తయారుచేయ
 పొట్టే నీవైవయ్యునా!

శిష్యుని వాక్యములను విధి గురువునన్ని నాయనా :
 తాగ్నమగుచున్న జెడవయమున శీలమును లేదు బ్రతికియుం
 గనేపిరికివారు రకుజెడవట్టు తాగ్నమట్టుకొనుచున్నది
 అనంతమును ఒకతాగ్నము మునుకాతమును ఒకతాగ్నము శుద్ధ
 ఒకతాగ్నము శోషమును ఒకతాగ్నము. ఈ ప్రకారముగ వాయువత
 రయాలలేవని రకురకు జెడవలకు ముందుగానే చుట్టుకొ
 యున్న ఆ తాగ్నమే యయితు చుట్టుకొని లాగుకొని పోవును
 అంతయు అని మహాధాన్యమునంగనవి కాబట్టి జీవితకా
 మలో వాయువత రయాలలేవని ఈ కామిశ్రీధానులను
 తాగ్నమిది వివేకముచే విజ్ఞానముచే బైరాగ్యముచే
 భగవద్భక్తిచే చేరిందియవలెనేగాని దృఢపరమహింసరాకు
 పీర్ణమూరి అనగా పోయిరి అతడు ఈ త్రాగ్నమే అనవన
 రముగ ఆ యునునునును ననుకనే అతడు జీవితములో
 జర్మలితములకు పొంతకాలక అధోగతి చెందునునును

కాబట్టి పదులది ఎప్పటికప్పుడు తెలుర్పియునుండు
 పరమబలస్వము చేడురాకు అధ్యాత్మిక సాధనవిషయములో
 అక్షర పరికిరాదు మోక్షమలక్ష్మ ములను ములను వచ్చునదు
 గ్యుంబోలేదు ఇప్పుడున్న నవపాతములు కిరిగి పిర్పడునదు
 హుంబోలేదు కావున అయితాత్మమగు ఈ మానవజీవితమునందు
 అచరింపదగిన దోష్టప్రయత్నములను లాగుచేయక ఇప్పుడే
 అచరింపదగిన శమయమాదులు యమనియమాదులు శ శి
 భ్దపై రాగ్యములు మున్నగు వానిని యిప్పుడే ఒక్కొక్కటిగ

చేసి గాఢాభ్యాసముచేయుచు రావలెను. దీని ద్వారా నివారణ వాతకు వాయుకాశేయ హాని.

రావణాసురుడు తన అంత్యకాలమున సహిష్ణుత్వముననున్న వారితో ఈ ప్రకారముగ చెప్పినది. ఇది నాశనితకాలములో ముఖ్యమైన మూడు పనులు. సాధించవలసివచ్చిన మొదటిది స్వస్థమనకు నిచ్చుకొనుట. రెండవది రాజకీయము నున్న చోట ప్రముఖతలమునకును మధురజలముగ మార్చుకొనుట. మూడవది భోగలోకములో పాత్రలు బాధ ఎదుర్కొనియు వీరకటి పొరిగము లివ్వించిని పూడ్చివేయుట. రుక్మిణిచేయమమలే అని కాలయాపన చేయుచు వచ్చినందులకలన జ పనులను చేసి నాశనితకాలములో నిగ్రహించలేకపోయినది కాబట్టి ఎప్పుడు చేయవలసిన పనిని ఆచ్యుతే చేయవలసి ఉత్తము చేసి నాశనితకాలములో చేయుకొనక నొప్పి పడవలసి.

అభ్యాసకర్మచంగమున ఈ దీని ద్వారా తత్త్వము (సామరితకము) మనోవ్రమాదకరము కాబట్టియు శ్రీకృష్ణభక్తమూర్త్యు బాధి తమోగుణములో చేర్చివైచి బాధి నవల వింతువాడు కాదున కర్తవ్యమేమిట.

విమోచనీ స్వస్థాశ్రమ చ కర్తా కామన ఉచ్యతే (12.12) వీరు ప్రకృష్టవాదులు పనులను ఇప్పుడే చేయక రుక్మిణిచేయమమలే అనుచు వారు కామనక కర్తవ్యమను.

ఈరీతి సాధనమువారు తమోగ్రములో చేరిన ఆ
 దీర్ఘమూర్త్యములు ఏ కాల మందును అమలించక భా-
 ముగ గంభీరముగ తన సాధనము కొనసాగి చుకొనుట
 పోవుచుండునట్లును అలభ్యమునకు ఏ కాలమందును చోరిం-
 గరాదు అపుడు మూర్తమే జీవుడు తన లక్ష్మ్యమును సాధిం-
 గల్గును తన భవిష్యత్తును చక్కగ చూపించునగల్గును

దూరదృష్టి

వస్త్రమానకాలము మూర్తమునైష్ఠియందుండుకొనున
 వశువు భవిష్యత్కాలమును కూడ యోచించువాఁ
 మానవుడు భవికాలమునాగతి యేమగునో చురణానం-
 రము నా వరిపీఠి యెట్లు యును! నరకమా స్వర్గమా
 మోక్షమా! నానాలిటి! వీనిలో ఏది సంభవించునో భవికా-
 లుగ్గతిని తప్పించుకొనుట ఎట్లు! మరల నిల్లిగర్భము నెట్లు
 కుండుట! ఆవలించునవలన ఉపాయ మెద్ది! గర్భవశయ-
 తప్పించుకొని కాలచక్రమున శత్రుత్వమున తగల్గొ-
 నుండ విజయపొందు మార్గమెట్లు! — అని ఈ ప్రశ్నలము
 వస్త్రమానకాలమున యోచించి భవికాలశ్రేయస్సును తీరి
 దిద్దగలవాడు మానవుడు మానవుడు ఈ అపూర్వ
 సామర్థ్యములను భగవాను యొనంగియున్నాడు వశువశ్యుఁ
 లనుగొని, బ్రహ్మకాండ లక్షగాని వయ్యెల మానవతరము

ఏప్రాణికిగాని ఇట్టి అలోచనా శక్తిని విధి శ ప్రసాదించి యుండుటకు ఇట్టి యీహిసాయము కలవాడే మునుష్యుడు

అయితే మానవుడై జన్మించి ఏప్రాణిని తీవ్ర జపార్యమర్థింపజును సంపాదించి దానిని వర్జిదియై గోచర మన్నాకా అనునది ప్రశ్న భావికాలమునందు దృష్టి ప్రసరించి ఇతడు కలిగియున్న ఆత్మ జరామృత్యుల అంధకము తిరిగి కలుగకుండులాగును ప్రయత్నము నలున నన్నాకా అనునది యోచింపదగియున్నది కాని మానవుని ప్రయత్నము ఆరని దృష్టి దూరమగు ప్రవరించుటలేక ఇతఁ డ్రాము పరి వర్తమామింతే నిమింతుడు శ్రమిష్యుడైన యోచించుటలేదు కనుక నేలంధి మునుండివినుక్తిని బ్రహ్మలోకానికి అలోచన జోర్లాడును శ్రష్టుడు శ్రష్టుడు ప్రవృత్తికాన శృంఖలముచే నిలువజై వానామాతన నంతున్నాడనిచేకవలెను దీప్రకారముచేయరాదు దీనినిశ్చయము చేసి శ్రమిష్యుడైన కలుగజోర్త సమయము ఇతఁడే యోచన సేయ వానివన్నింటిని కాశ్యపముగ వారింపజేసి బద్ధకంకణక కావలయును జరామరణమోక్షము అని భగవానుడు నియమము తెలిపినచోదమును వాళ్ళకర్మమిదిగి దీక్షిమ అను ౧ ౦ ముందుగనే (బాల్యయోగములంద్రే) ౧ ౧ ౧ విచారణుతి దాని యొక్క కాశ్యపవిచారణముకొని ౧ శ్రగవద ప్రశ్నలు (మామాశ్రిత్య) అను సాధనోపాయమును చక్కగ అలది చవలెను తరించుట దీని యొకటియే మిగయు ౧౧

వృద్ధి విజనాదీ దీర్ఘదర్శయై యెన్నెందవలయును పరమాన
కాలమేకాఁ భవిష్యత్కాలమునాఁ అతని వృద్ధియందు
మొలగుచుండునని.

లోక్మగమై ముఖలిజాని మిగిలించినవానిని ముగ్ధుని
చూచి బుద్ధునకు సంసారముపై లోతబనియై ప్రతిపాదించి
భయంకరమగు ఆచారవర్ణము వీనాదొక్క నను బాత్తురించగలవు
కాత్తన వాని చాటివేసి వానిని బంజుచి కాశ్యపమధుము
అనిచ్చిన్న ఆచందము అమృతాపీత్యము ఏ ప్రకారము లభించ
గలవని యితడు తీవ్రముగ ఆలోచించి దీర్ఘముగ పర్యాలో
చించి, నిర్వాణపథుని మాన్గమును కనిగొనదు మనస్సు
నందలి మూలికమును బోగొట్టి ముక్తాచరణగల బాలై
ఇంద్రియమును అనుభవోపసంఘాని వానవా వ్యయము
నవలంబించి నిష్కల్మషమగు ఆ మనస్సును అభిమానమగు
ఆత్మయందు లయింపజేయుటయే నిర్వాణరూపమొక్కమునకు
వీరైకమాన్గము, కాబట్టి ముఖరాపీత్యమును కాశ్యకానంద
రూపకైవల్యమును బయవగోరువారితమి యంతఃకరణమును
శుద్ధ మొనర్చుకొని దీర్ఘదర్శులై తమభవిష్య చేర్చియమును
నూర్చి ఇతర యోజనచేయుచు తీవ్రసాధన పయలై మొలగ
వలసియుండును. సాధనలు గావించుటకు తాత్పర్యయోపసములే
సరైనవై ననుయములు వాక్యకృతులందు అనేక ప్రతిబంధ
నములు ఎదురగుచుండును. కాబట్టి సాధన చక్కగా జరుగుటకు
వీలందను కాబట్టి విజ్ఞానగువాడు తనవేరుత విసంకయందై

అర్థాత్మిక పాదసలను ఉపక్రిమించి అర్థాత్మిక
పాదకర్మము వలకు వానిని వాయిదా వేయరాదు.

ముఖలిరసము వికారపద్ధతిలో పరిగణించి అది మూలముగా
అది బాధించుటకు నివారణగా నుండును అని విశ్వాసముగా
రాకపూర్వమే కాదు పరిణామమును ముఖ్యముగా
మునుపకు త్వరితముగా వ్రాస్తే ముందు ముందు అర్థాత్మికముగా
రిక్తిమందుకొనుటకు ఎవరికిని ఏలరాదు. దేహము కలగించిన
ప్రతివాడును బాల్య, యౌవన, పాదకర్మ ముగించినా సామె
తలించియే తీరవలెను. ఇది గోపాధ్యక్షము ౧౦/౧౧ తిట్ట
కొనుటకు ఏలుకాని ఆచార ఎదురుగా నున్నపుడు ౧౦/౧౨
పూర్వమే విజ్ఞాన అత్యంతమువలన పాదకర్మమును ఉపసంహరించు

వృద్ధాప్యము పాపురించినపుడు శరీరము ౧౦/౧౩ అనుభవ
మును గోల్పోవును ఇది నివారణ ౧౦/౧౪ తిట్ట ౧౦/౧౫
శక్తి మందిగించును. యిదికు సంబంధించుటకు ౧౦/౧౬
గాని శక్తి యుండదు. ఏకాంతము గూర్చును ౧౦/౧౭
వచ్చినను మూడవ కాల (కట్ట) గుండ్లకు ౧౦/౧౮ తిట్ట ౧౦/౧౯
వలనవచ్చును. తత్త్వహారి పాదకర్మముగా సంబంధము కలిగి
విధముగ చిత్తుగ చిత్రణ చేసెను—

గాత్రం నందుచితం గతిర్వినిభూతం భ్రష్టం ౧౦/౨౦
స్తవ్యస్తవ్యశక్తి పర్వతే బుధుణా పక్షిణం ౧౦/౨౧
పాశ్చిమవాదియనే ఉద్ధరించుటకు ౧౦/౨౨ తిట్ట ౧౦/౨౩
దోషస్థితి పునర్మయ శక్తిమయం ౧౦/౨౪ తిట్ట ౧౦/౨౫

పాఠ్యము చాచుటచేతను కేరము ముడుకలు పడిపాత్రను పడక తొలుముడును చక్క తొడిగివును చూపు ముంజగించుక చావును అభివృద్ధిగనును నోటిమండి చొంగ కాదును ఇంటివాడు బంధువులు చెప్పిన మాట వినుట భార్య పరివర్త్య చేయును స్వంత కుమారుడున్న తిరుగబడును ఆతని ముఖలిహాస మన్నితి ఎ క కష్టము.

కాబట్టి మునుగిరినకు శత్రువును ఆ కారణమున
అపహరించునను అ కార్యమునకును అనుకూలము నేర్పించి
పొమ్మిని కార్యము నుజ్జ్వలము చేయున కార్యమునకు
పొమ్మను భగవద్గీత తిరుమొలకలు భారతభాగవత రామాయణ
ములు చదువుననుకూలమున కొంటి చక్కానము వచ్చుచే
చూపులను, పాఠశాలలు నేరాలతో పన్నుములు విడుదల
యనిన శత్రువు వలన అది సాధ్యమునను గీతా శ్లోకములు
తిరుమొలకలు కొంటుము చేయుచుననుకూలము క్షాపక
శత్రువును విడుదలచే నిలువనను ఇట్టి పరిస్థితిలో భగ
వద్గీతమున కార్యమున శత్రువును చేయుటకు కార్యము
మొనకొంటి కాబట్టి యావనములందే పరమాత్మ సాధనము
పరిపూర్ణ గానించుకొనుట తీరుననుకూలము

జరాదర్శిణ వస్త్రాశం | వశంబహ్మార్థిపై గుర్తం

మృత్యుశ్రవణధర్మము కారకం నీ సమక్షము

పృథ్విపృథ్వి మను యోధుడు ముందు కారికాశ్రయం
 శయితశక్తిధులను పై విమలతో గూడి మృత్యువను

శత్రువు నీచి చంపెనుటకు వస్తుచున్నాడు. తమముగ
భగవంతుని వీల ఆశ్రయించునన్నాత్రి! అని మేవ నీయులు
పాశ్చరిక చేయుచున్నాడు ఒక వృద్ధుని ఒక శివమును
చూచుటయే తక్షణగా స్థానము (బుద్ధుభవ) వరకు
వైరాగ్య ముదయించినది వార్యము, మృత్యువు అను మేమి
భూతియులు మిత్ర పక్షముడగా ఈ ప్రపంచమును మానవుడు
పూర్ణకాంతిని ఎట్లు నోచుకొనగ ఇది అమృతానీయం ' తనలో
తనగా విరక్తిచుకొని వాటిని అధిగమించుటకు ' స్వామి
వచ్చేసింది శృతశృత్యుడయ్యెను.

జరామరణ మోక్షము మామూలీశ్వరులైనచే
అని నీతయందు భగవానుడు తెలిపిన విధముగ ఆ శ్వశముల
చరమాత్మ నాశ్రయి చివరకు వార్యమును మృత్యువును
అవలీలగ జయించినట్లుగలదు భగవద్వాశయమును ఈ వర్ణిత
వార్యమును మానవుడు తన జీవితమునందు ఎంత శీఘ్రముగ
జానేర్చుకొనక అంతమందిరి ముతతీకములు రాశ్వార్యము
భగవద్వాశయము పొందినవేమనలయును

దంతంబులో పడవవృద్ధి తనవృత్త చారూఢి యున్నవృద్ధి
కాలకానంబులు లోయనవృద్ధి జరాక్రాంతం గానవృద్ధి
వింతలృప్త జయించవృద్ధి ముతతీకలైన గానవృద్ధి
చింతించవృద్ధి నీ వదాంబుజమున శ్రీకాళహస్తీశ్వరా

అని భూర్బటి మానవ కర్తవ్యమునుకూర్చి చక్కగ ప్రబోధింపబడుచున్నది. బ్రహ్మసంపదమును జీవితవిధానమున ఆచరింపజేయుటకు తగువాత? అని వాఱునా నేయను విభజనములను తెల్పించుచుపోవువాడు. అనివర్తనమునకు అవకాశమున్నవారు ఇట్లు కాలిపోవునుండ బాధిత్రవృత్తవంటివాని యగుదురు. మితియొక్క యావనకాలం జపనర్తనమును కర్తవ్యములను కాలాదిరాక్షసులకు భావజాలి ముని తపమున పరమార్థసాధనలకు గడింగువాడు. అత్యంత కారణములే ఆ యావనలను పరిపూర్ణముగ నెరవేర్చుటకుండును. కావున కాల్యయోగములే అధ్యాత్మ సాధనలకు సరైన సమయములు వానిని పృథాచేయరాదు మునుక్కువగువాడు శృద్ధావ్యమున జీవునకు సంభవించునన్ని ప్రతిబంధకములను ముందుగానే చక్కగ యోచించి ఆ ప్రమాదము కావురీతితో పూర్వమే జప తాభ్యాస విధానగాది సాధనలను క్షురతముగ సాధించివైచి శరణవక్తృవకు పోయెనై ఈ జీవితమునే అల్పసాక్షాత్కారమును ఆ యవలయును.

కొందరు కొంతయు యవకులు ముగిలివారిని ఎగతాళి చేయుచుందురు. వారినికూర్చి పరివేశముగా నలుకుదుందుకు ఆ ముగిలి తపము తపికు తప్ప తిక్కినవారి కందజీవిని ప్రేమించునని వారి భావన అయినను దివచ్చును. ఈనాటి కొందు ఎల్లప్పుడు కొందుగనే యుండును. ఈనాటి యవకుడు ఎల్లప్పుడు యవకుడుకనేయుండదు. నేనామును

మారుతుండును. చిత్తములు పరివర్తన చెందుదుండును. మనుషుడు కొంతకాలమునకు కండ్రియగును కండ్రి కొంత కాలమునకు కాతగా మారిపోవును. కావున వాక్యమునది ఏ ఒకానొకని గ్రహారమోకాదు. నిష్పలమిచ్చి నీడిచు మనుజులతోఁబడి జేసాడును భరించిన యెవడును కానిని తప్పించుకొనిపోలేడు పృథ్వులను అవహించుటకు సాహసించు యోవాలు తనతత్వమును గుర్తించిరి తమ అపృథ్వమునుండి యెంత శీఘ్రముగ నిరణించు కొనిన అంత శ్రేయస్కునిము

యోగవాప్య ప్రసంగ నందర్థమున పోకభుని ఆస్థాన మెందు వందలకొలది మునుముఖులు భక్తకర్మములు తపస్సంపన్నులు పరిమిది బోధామృతమును ఏకాగ్రదిత్తులై తనిదితీర గ్రోలుచుండ బోధయంతియు సమాప్తమై తదుపరి విశ్వామిత్ర నారదారి శ్రోతలెల్లరు తమ యభ్యుదయము కొని యాడును అట్టి మహాత్ముల తత్త్వబోధ ఇదివఱకెన్నడును కాదు వినియొందేదని సభాముఖముగ తెలుపుచు పరమా కందరుగన్నలై యుండ ఎవరి నిమిత్తమై పరిమలజ్జి దివ్య బోధను గాదింపెనో అట్టి శ్రీరామక ద్రుతి మూర్తము కొక్కలు యుండుట గమనించి గురుదేవుడగు ముఖ్యుని అందుకు కారమును తెలిసికొనగోరగా ఆ మహాభక్తభంధు రామచంద్రుడిట్లుపలి చెను— మహాత్మా గురుదేవా ! తమ కథన బోధామృత వృక్షిత నామస్మ భావమునని నాకు పను సంకల్పి బలించినది కాని ఒక్క- విషయమును కలంచు

కొనుచు నాపొదయము ౧౩ లే
 కొద్దిగా! నాకిప్పుడు ఎదునా నుండునుల వయసు
 జూరమున ఇంతకాలము గడచిపోయినా గానీ ఇంకా
 వికగర్భిణి! ఆయా భంగ కొంతకాలము ఎదు
 వికసన నాజును ఎంత భయత తెలియు వెదికి! అయిన
 మైన కలికములో వసునాను నుండునులకలగా వృథా
 గడచి పోయిన! అను వ్యక్త మున్న! దీ చుచు న్నిది

రాజుచంద్రుని ఆ భావగర్భిత వాక్యములు ౧౪
 విన్నాడు పరమ నుండునీది ఇత ను బాల్య గూఢకా
 ములు భావనానులు నలుపుటకు పరమార్థసాధన లాభించి
 టను జేసింది నమోదుములు వాటిని మృతగా గది నేను
 విజ్ఞాన పాడికాదు

అయినా మన నీలోపలి ముప్పైన్న శ్లోకే
 గీయలే తప్పకా మేన ప్రమాదమునుచేసా
 అయ్యాయములో గడచిపోయినా గానీ మనమును ఎదు
 మును చెప్పించినను తిరిగి మునునీను అట్టి అయ్యాయము
 మును ఎదు వ్యక్తముగ గదికి వీయదులో అయ్యాయము
 వికగర్భిణి! ప్రావచిక విషయ విలాసములందే భరి
 పెట్టినలో అట్టివారు మహాప్రమాదమును బడలుగల
 పెట్టిన! పొచ్చుచునున్నది

అట్లేవ మును చెప్పేయో వ్యక్తముగ గదియు
 ముగా అయ్యాయ భారము శపథ్తి హి వివరము

‘శ్రీ గాంధీజీ’ శీర్షికమీద ఆత్మచరిత్ర ఇప్పుడే
(జూలై 1947) ప్రచురించబడుతున్నది. దీనివల్లనే
తమిళ దేశము ప్రజలకు ఆత్మపరిచయం కలిగింది. దీనిని
భారతీయ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునుండి శ్రీరామ
శంకరుల నాథులచేత గ్రంథ రూపములందు పరిశీలి
తమిళమున ప్రచురించినందుకు గురి శక్తులుగాని
‘మేమెందు’ లేక, ‘నిన్నెందు’ అనాధానముగ ఎక్కడలూ
ముఖ్యముగా అట్లు చెప్పగలగదని బలపరచింది. తన
శీర్షికను తన ‘నిన్నెందు’ గా గ్రహించును.

ప్రపంచములో మొట్టమొదట స్థాపిత ప్రజాస్వామ్య
విప్లవం బ్రిటన్, అమెరికా, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, కొంత
కాలము మొదలగు స్వేచ్ఛా దేశములు. మిగిలిన కొంతకాలము
వరకు మూల స్వేచ్ఛా దేశములు ఆ ప్రపంచమే మానవుడు
పుట్టిన కొంతకాలము అతడు అతడు స్వేచ్ఛా నేలపై
జీవించి తమిళం దేశం స్వేచ్ఛా దేశం వాళ్ళకు
జాత్యంతరముగా 1947 లో తమిళం స్వేచ్ఛా దేశం
వరకును మూలదేశం అయిపోయింది. అప్పుడు తన
జీవితాశయములు ఏమిటి? అను అర్థములు
ఉత్తమము జీవించుకొనుట. 1947 లో సాధించ
గలగువాడే స్వేచ్ఛా దేశం.

ఇట్లు శాంతిప్రపంచం అయిపోయింది. సేద్యము
తనకి అది చేసేందుచే గాంధీజీ రంగులచేత విశాసముగా

అదియంత జోహ్యవృద్ధుడైన కృత్తిమో అట్లే మృత్యుదేవత
 శరీరమును శరణించివేయుటకు సిద్ధము గనుటకు రోగములు
 జేరవచ్చును నాశయింపవచ్చుటకు కాదుకొనియుండు ధృతియు
 ములు స్వస్థతను గోరుచున్నట్లు కాదును లెక్కించుచుండి
 నైవార్యమును ఇతరులే అవరింపక విరాజింపవచ్చును
 లెక్కించుచు లేరువారి రతువారి అని వాయుదానీయుడు
 నుండువాని భవ్యయు జోహ్యవృద్ధుడైనదేకాగలదు.

రోగా భుజన్తి పతతం ప్రలలాశ్చర్యం
 కామానయోన్మనఃకం ప్రవహన్తి చిత్తం
 మృత్యుశ్చ మృత్యుశ్చ సదా కలయన్తి నిద్రా
 తస్మా త్త్విమత్య శరణం మమ దీనభ్యో

ఓ దీనబంధూ ! వరాశ్చరా ! శ్రీవరకములగు వ్యాధులు
 శరీరమును నిరంతరము బాధించుచున్నవి కామాది వికార
 ములు జేరించుచున్నవి మృత్యువు రోగాలు లెక్కపెట్టు
 చున్నది కాబట్టి నీవే నాశివుడు శరణ్యుడు నన్ను రక్షించు
 వాడు నేతోడదలము ! అని ఒక భక్తుడు శరణంతుని హృదయ
 పూర్వకముగ ప్రార్థించెను

దీన యున్నచునే ఇటు చక్కపెట్టుకొనుట విధిని
 లక్షణము శక్తివరిములగు బాధకాలమును యోచన
 కాలమును మృణాదేయరాను పరిస్థితులు చేయుచు
 పూర్వమే వివేకవంతుడు కాదు పచ్చిక పథిని నరకేత్తుకొని

వలెను. ఈ స పర్యాయం పయస్య చాటివడో ఇత
నానవుడు ప్రమాదస్థాయిని (Danger zone) చేరుకొనకు
చింతవలెను గవ్వను పువారు అట్టివారిని అట్టడుగు
రయింది ఆ పయస్య కొ చేయు చాటుగనే వారిని
దోగ్గమునుండి విడువ వలెయున్నది.

ఇప్పుడు స్మృత్యు అరాచకాధి కుఱి దోషానుబంధము
నిగతాచార్యులగు శ్రీకృష్ణవరకూర్మ పార్థకృష్ణమునున్నగు
నిత్యుండు గల కుఱియును దోషములను ముందుగనే
భక్తగ డిటించి అది సంభవించకపుచ్చునే అర్థవిచారణ
గ్నారా జీవితమును కవచేసికొనుటకు యిన్ని పవిత్రపద్యగా
హచ్చరి చేను కాఅట్టి స్మృత్యుయు ఇ కిను కాత్రునింబి
గాను ఆధ్యాత్మిక పాథ ను విష్కటముగ ఆచరించుచు
కాత్రునింబివారు కమళ క్తి పనుననించి ఎ వివేక పాథ్యమ
నిరవేకము అపభ్రాంతిచూడనిది పాథ్యము గానించుచు ఈ
మూల్య మావవశినించుచును ఇగవత్సాక్షరమును
వలెను అర్థమును వీరియెనించుగ పొందికే ప్రత్యేక పత్ర
వినుభవించవలెను వీరు పాఠ్యతేక ఆధ్యాత్మిక పాథ్యము
మరల మరల గానించుచువలెను పాథ్యము తెన్నుగ
తత్వించుచు చివరకు

గురువు లోధి చివరనుండేయును కిన్మొను మరల
మరల చింతవలెని అవలో విశ్వము చేసికొనవలెను చక్కపారి
ప్రవణముచేసి చానిది అనేక పర్యాయములు చివరము

చేయుటయు తల్లు మనము చేసినదాని నిదిధ్యానము
యొప్పు తపతో తిష్ఠగ్గ నీ రింపజొమటయు జరుపవలెను
శేవలయ శ్రవణమాత్రముచే సంపత్తి నందరాదు కనుకనే
శాస్త్రములు గురుతోధమ లప్పరిచేయవలెనని అనగా మరల
మరల చింతనచేయవలెనని నొక్కి చెప్పుచున్నది

అప్పుర్తి రథ కృచుపదేశాత్

అర్చి దేవవ్యూరమహర్తి బ్రహ్మగూర్తిమునందు ఈ
యర్థమునే విశేషయొనర్చుచున్నది అనేక బ్రహ్మలనుండి
రూపిరదీయన్న అజ్ఞానము తోలగుటక జ్ఞానమందంబునై
విచార యొక్క అప్పుర్తి (మరల మరల చింతనచేయుట
అత్యవశ్యకమైనందునది ఒకటి రెండుపాళ్లు రిలండు
దగ్గరముచే బహుకాలరూప ప్రాచంద్రిక సంస్కారము
తొంగలేకవు)

కనుకనే గురువు త ను శిష్యులకు జోధింపవలండు
విషయమును వచేదనే అర్థమిది సూరిపోయకుండు
ఇంద్రోగ్యోపదేశమిది అందు యనునదియు శ్లోకశీర్ష
వక ర త్యయం యను మహావాక్యమును ఒకసారికాక రె
సార్లుకాక తొమ్మిదివర్తాయములు చివరటి చియంక
గను గ్రహించు నది భగవద్గీతయందు క్రిష్ణవ్రతమాన్య
భావము అను పదమును అనుటచుట ప్రయోగించుచు
అర్జునా! ను చెప్పిన దానినే తిరిగి చెప్పుచున్నాడు
మనదియిది ౧౩ అర్జునుని హృదయధంకమున

చెప్పించి బాగుగ వాడుకొనిపోవుటకై శ్రీకృష్ణమూ
చెప్పవచ్చుననే మరల మరల చెప్పించును ఇది వద్దును
యొక్క అక్షరము తివ్రబోధ శిష్యులకు జేర్చునైవచ్చునా లే
యని తీర్మానుచున్నపు పరీక్షించి అట్లు బాగుగా ఆ బోధ
మరల మరల అప్పుత్తి చేయుచుండును

ప్రయోగించిన పదమును మరల ప్రయోగింప
సాహిత్యాదులందు జోషముగా వరుగనే పునరుండు
చానినే పునరుత్పాదించుచు వాని అధ్యాత్మిక య
మందు చెప్పవచ్చును మరలచెప్పుట ఒక గుణముగా
బహుముఖము అదియొక బోధగా కలిగి రానిచును
బహుకాలకాలములు బహువిధములు సహజములు బ్ర
హ్మచర్యమొనరించుచుండును నిరూపించు అరణ
యము మనము వానిని పెకలించివేయుటకు జ్ఞానశంఖంధ విరా
గిర్విరామముగ జరుగుతున్న యుండుననియు ఇది
పూటతో గాని ఒక్కో అలోగాని పూర్తియగుచు కా
న తుం దీర్ఘకాల నైరస్త్య సత్కారముతో వృథాగా

అని పరంబలిషుపొంది మనవిజ్ఞులైన అయా
రహస్యములను బ్రాత్రుసంజేతములను గురుబోధ ముక్తి
విశ్వాసముతో దీర్ఘకాలము నిరంతరము హృద్యుర్వ
మనము చేయుచుండుననియు

జననమృత్యు ఇంద్రజిహ్వతో ఏర్పడినది సాధము
జనమౌల తనకొని తన ఇంద్రజిహ్వతోత్రమము మరల

జరించుచుండును చెప్పిపయత్రమునే మరల చెప్పుచుండును
 ఉచ్చరి చినదానినే మరల ఉచ్చరించుచుండును, అష్టోత్తరము
 పూర్తి అయినచో కొంచు అదే షుత్రమును ఇంకొక
 అష్టోత్తరముగూడ ఉత్తితో జరించుట వలన అది మహంబున
 తెచ్చుగా రూఢివలె ఉగ్రవలెనై అచంపలయిన ఉత్తి
 యేర్పడుగలదు

కాబట్టి అహమ్మోషానంతరమును ఈ అగ్రాధ కంపార
 దుష్టాపాగరమును శీఘ్రముగ రరించికొనుటలంచు ప్రతి
 మానవుడును నిత్యమిద్ద బుద్ధము క్రూరమును తన ఆత్మ
 స్వరూపమునుగూర్చి ధరంతరము చింతన చేయుచు జీవించి
 మరల భావించేయుచు అర్ధానియందునిలక కలిగియుంట్లై
 శీఘ్రతరయిత్తు మూరించుచు బుద్ధపూర్తి చేయవలెనని పాధకను
 ఏమాత్రము విరమింపక కొనిపోయియునే యుండువలెను
 అట్లు పాధక కొంతకాలము క్రేదతో చేయుచురాగా
 హృదయము నిర్మలమైనవైచి శీఘ్రము సాక్షాత్ పరమాత్మ
 స్వరూపుడే అయియెలుగొందును.

పరిశుద్ధుడైన నారాయణుడు కాగల్గువా ! మానవుడు
 ఎన్నడైన మానవుడుగా పరిణతి కెందగలవా ! శీఘ్రము
 ఏనాడైన శీఘ్రము కాగలవా ! యని కొంచు ప్రశ్నించు
 చుండును తప్పక కాగలవని మహాత్ములు వలయుచున్నాది
 కాస్త్రములున్న ఆ ప్రకారమే ఉద్ధృష్టించుచున్నది అటు
 శీఘ్రము శీఘ్రము కావలెనన్నది ఎవరు ! అని అన్వేషించు

నిలదీ ప్రశ్నించుచున్నాడు అట్లానకాలము నకు 3 శీత్రము
శీత్రముననే యున్నాడనియు ఆ విషయము తెలియక శీత్రము
అవస్థకముగ నానాకాధ గొందుచున్నాడనియు దీక్షణము
కాకము నిక యత్యయాగమును ఆత్మను తెలియించునో ఆ
క్షణములే బంధము క్షుద్ర తన శివ స్వరూపముతో గలు
గొందుననియు పెద్దలు పఠించుచున్నాడు

శివశివ శివో శివః

నశివః శివః శివః

పాశ్చర్య ప్రభా శివో

పాశ్చర్య ప్రభా శివః

అని ఉపనిషత్తులు ముక్తకంఠముగో పలుకుచున్నవి శీత్రము
అట్లును గాననియు పాశ్చర్య శివస్వరూపుడేయనియు అని
శివోపనిషత్తు వి పాశ్చర్యులే కల్పబడినవో శీత్రమనియు పాశ్చ
ర్య క్షుద్ర సచో శీత్రమనియు అతడు చెప్పబడుచున్నాడు

కృష్ణాక్ష విశ్వే అమృతస్య త్మకా

అమృతస్వరూపమును పరమాత్మయొక్క సంతోషము
లారా! నినుము! ఆస్తిశుశిరస్సులు మానవుని దేవునిగ
వర్ణించినవి కాబట్టి శీత్రము యదార్థముగ శివస్వరూపుడే
యనియు ఆ సత్యమును తెలియని అట్లానకాలమున
గొంచులోపడి తిరమిగిలుచున్నాడనియు స్పష్టమగుచున్నది

ఇత్రుడు శీత్రము నిది తన స్వస్వరూపముని బడియ
పలెననిన ఒకే ఉపాయము కలదు తన ఆత్మస్వరూపమున

గూర్చి సగ లక్షమే దిగింప చేయటమే ఆ ఉపాయము
మరియు దానిని సరియైన ప్రయోగముచేసి ఆ ఉపాయము
తాను అపరిచ్ఛిన్నముగా ఆర్మయే కాని పరిచ్ఛిన్నముగా
చేయముగ దేయము తాను వచ్చిపోవడ కివ్వవలసినదాని
జులైన ఉపాధిగా నిలు ఆహర్మ్యములు శీత్రము చింతింప
చేయమనిపించెను ఆ ప్రకారము చింతింప చేయమనిపించినచో
అదితానమిలో భేదములు ఆ పరమాత్మరూపమే తాను
కాగలడు

ఇందులోని చక్కని వ్యవస్థానికము కాస్త్రములలో
కప్పబడినది అదిదే శ్రమలీలవ్యాసము శ్రమలక్షణగా
తొమ్మిదవ లీలకడగా వ్రాసిన అయ్యది ఒకపురుగును తెచ్చి
గూటిలోపలబట్టి బయటకు ఎగిరిపోవును తొమ్మిదవవచ్చి రమ్మ
చదివేయనేమాయను ధీమతే పురుగు నివంతకము తొమ్మిదను
గూర్చిదే భావన చేయకు మను తర్కలికినుగ ఆ పురుగు
తొమ్మిదిగనే మూరిపోవునున్నది ఇది ప్రకృతి యందలి
మోక్షానంద విద్మతై నన్ని నేకము శివబ్రహ్మైకమును
గూర్చి చెప్పుటకు ఆ వ్యవస్థానికమును మౌనమున
శీత్రము ఆహర్మ్యములు శ్రద్ధతో శ్రమింప వలగలరే పర
బ్రహ్మమును గూర్చి చింతింపమనిపించినచో భాగ్యవంతుడనీ
వచో ఆ పరబ్రహ్మరూపమునే యితడు పొందుచున్నాడు నీ
కము శ్రమలీలమును పొందుకొనవలయుచే వ్యవస్థానిక
మంద వ్రాసిన తొమ్మిదవ లీలకడగున్నట్లు శీత్రము బ్రహ్మ

తేలుతేలుగ ఏకాలగుచునులేని అభ్యవచయందును శీత్రుడు
బ్రహ్మముగనే యుండియున్నాడు అట్టి పరిష్కాపము లేనందు
వలననే దుఃఖమితపాలయకుడున్నాడు సద్గురూపజీవము
చేరును సద్బ్రాహ్మత్రవణముచేరును. తన దీక్షితం అనుపానము
చేరును సాధకుడు తన అభ్యసాచియగు పరమాత్మ నెఱిగి
తద్రూపుడే యగును పరమానందమును పొందుచున్నాడు
అదియే మోక్షము

అయితే ప్రభుగు తానేకమక' తుమ్మిడును నింతన
చేయుచున్న సాధకుడు తన నిజస్వరూపమును అత్యనుభూతి
ఏకాగ్రతతో పట్టుకొనితో భ్యానింపవలెను.

నకు దీర్ఘకాల సైకస్తయ్య సత్కారగీతితో వృథభూమి

అని పఠంబలినుపొంది నుడినింట్లు దీర్ఘకాలము
నిరంతరము శ్రద్ధతో అత్యనింతనచేసవును మోక్షము
శీత్రుడు స్వస్వరూపాత్మ సాక్షాత్కారమును ఇతడు శివుని
తెన్నొందగలడు గీతయందును నరసిం (విల్లవపుడు) అను
పదము చాలసార్లు వాడబడియుండుట గమనించదగియున్నది
కాబట్టి నిరంతర సాధన అత్యవసరము 'నాటి యందుంచబడిన
ఓము (ప్రభుగు) ఇనుబడు చేర్చిన పాక విడిచి అయితే
ఓమునకు లక్ష్యము శ్రమరము శీత్రునికు లక్ష్యము బ్రహ్మము
ఓము శ్రమరముగా మారినపుడు శీత్రుడు బ్రహ్మముగా
ఎందుకు మారడు ? తప్పక మారును అయితే నిరంతర
సాధన నిరంతర బ్రహ్మచింతన ఆపణము ఈ ప్రకారముగ

నిరంతరము ఈ గంతుల వర్తింప చేయు జీవుడు తన దీప్తియు సోపాన ఉపాధిని పరిశుభ్రమునకును అ ఉపాధియందు ప్రకాశించు పరబ్రహ్మయను సాక్షాత్కరించు కొనుచున్నాడు ఉపాధి మలిపముగా ముప్పుతో వైవానుభూతి కలుగనేరదు

సామాన్యముగ గ్రామములందును కుటుంబములందును కష్టోక్తవ నమయము యింకను కొద్దిరోజులున్నదనగా రథము పను బాగా మరిచి రంగులుచేయించి అల కా ములు చేయుచుండును ఎ చులకు ? అది జేర్చుని కూర్చుండితెట్టు స్థలము కాబట్టి ఒక ఊరునకు గవర్నరుగాను రానున్నారనగా కొద్ది రోజులు ముందునుండియే దీక్షలకు పరిశుభ్రముతో అర్చన ఏ కార్యవర్గముకట్టి రంగుర గు కాగితములతో ఊరంతయు అలంకరించి కనులవంచువుగ చేయుచుండును ఎందులకు ? ఒక గొప్పవారు వచ్చుచున్నాడు కాబట్టి మహానీయుల రాక సంతకమున ఏ ప్రదీక్షమునై నను తుదముగా ముంశవలెనను భావము బదులకు నహుముగనే కలుగుచుండును

అట్టివో మహానీయులకు మహానీయుడై రాజు ను రాజై జేర్చులకు జేర్చునై విశ్వప్రభునై విలులు పరమాత్మ నివసించు స్థానమును ఎంత మమ్రముగా ను భవలెను అతడు ఊలేగు రథమును ఎంత పరిశుభ్రముగా నిర్మలముగా ముంశ వలెను ఆ రథమే కరీరము దేహమును దివ్యరథము పధిరో నీలంశ పరబ్రహ్మయను సాక్షాత్తు విశ్వయందు నుంచరించు

చున్నాడు ఈ దేహము సాక్షాత్ బ్రహ్మరథమేయగును
అర్థాన్ని అతి మృత్యుముగా కోరిక రహితముగా సంపదలను
ప్రభు నివాసమునకు తగిలించుగా దానిని చూపించింపవలెను
దేహముయొక్క బాహ్యభ్యంతరములు తెలుసును పరిశుద్ధ
ముగా నుండు లాగున చూడవలెను బాహ్యకృతము—
అంతఃకృతము తెలిసి విషయము కలుగగదాతనో
గమనింపవలెను

బాహ్యకృత కృతమునగా దేహమును ప్రతిరక్తము
స్నానాదులచే శుభ్రముగా నుండుట అంతఃకృతమును జాగ్రత్తగా
కాపాడుకొనుచుండుట అంతఃరవిహారాదులందు శ్రమశిక్షణను
జూచుట యెట్లై నది మోక్షమునకు ముఖ్య ప్రభావమైవలె
తిని శరీర భర్తృములు శరీరాంతఃకృతమును పక్షింపకవివాద
శరీరము అంతఃకృతముగ దేనిచో మిగిల్చుచే భ్యాసయెట్లు సాధ్య
మగుదు ! కడుపునొప్పి కలనొప్పి కలవాడు భ్యాసమునకు
కూర్చున్నచో ఆ నొప్పియే మృరింపచుండును గాని
వైచముపై ఏకాగ్రత కడకనడదు కనుకనే పెద్దలు శరీర
మాద్యంధులు భర్తృసాధనయే అని వక్కానించియున్నారు
(శ్రీ) కృష్ణవేదమూర్త్యుకూట గీతయందు యాత్రాచరవిధానము
యను గూర్చి చెప్పించి బాహ్యకృతమునుగూడ నొక్క
వక్కానించియుండుట ఈ సంపదమున గమనింపదగియున్నది

శరీరము ఎంతెంత అంతఃకృతముగ కుదిగ నిర్మలముగ
నుండునో మిగిల్చుకూడ అంతంత అంతఃకృతముగ ఉల్లాసముగా

ని దును అన్యోని కి కరుణతో శ్రేష్ఠముగా నుండు
తానను మా వలెను తాను భ్యాపముచేయు గదికాని తాను
నివ్వించు ఇల్లుగాని మురికిగా ను వరాద ప్రతిపదము వాటిని
కలుగును భూమిపాచులచే లంఘించును చక్ర వాతా
వరగాను కలుగ జేయొనవలెను. అర్చిత పూజామందిర
ములో ప్రవేశించగనే సాధకు ను తిదాత్తభావములు తిన్న
తాళములు ముగిచును నును

శరీరముయొక్క స్వర్ణకొమ్మలై ఆరోగ్యనూత్రములను
అమానాగిరూకతతో పాటి చుచుండవలెను, విశిష్టాది
శివరాజు నుచులను వా ఫిలవరాను పాట్లయొక్క అలీకము
లను విధవలెనగాని నాలుకయొక్క అర్చ్యములను నిరసేర్ప
రాదు పాట్ల అమానుకమైనది నాలుక మహా ప్రమాదకర
మైనది అధికముగ శివవర్ణని పాట్ల చర్మచుండును నుదిగా
నున్నది కాబట్టి విశిష్టాంత తిరుమని నాలుక కానిందు
చుండును కాబట్టి ముముక్షువులు సాధకులు నాలుకయొక్క
అలీకములను సరకు గొనక దాని చెప్పుచేతలలో నిలగక
అది అడిచిపట్లు ఆహార, కుదులు కొరక ఆరోగ్యకరమైన
సా ద్వికాశమునే శేవించుచుండవలెను వికాశాలము
సా ద్వికాశములై చార్మికాశము న్యాయాద్యికాశము
అనువానినే శేవించును శరీరశుద్ధి కలుగుజేయొనవలెను

అశవశుద్ధా సత్త్వశుద్ధిః క్షత్వశుద్ధా
[అనా పృష్ఠి పృష్ఠిలలో సర్వగ్రహాని విప్రయోగః]

అని ఉపనిషత్తులు పేర్కొనినట్లు అహోశుద్ధిచే ర
శుద్ధి కలుగును రక్షశుద్ధిచే నైష్యశుద్ధి కలుగవ
నైష్యశుద్ధిచే బధవిముక్తి ద్వియను కాబట్టి అహారా
నియమములను కాగ్రతగ పాటించుచు ఆరోగ్య హృత్తి
లను చక్కగ అమలులో నుంచుచు మనసును శుద్ధముగ
ను యోగును సాధకుడు కావ్యశోచయును తెచ్చగ ఆపి
బించి పరబ్రహ్మముయొక్క నివాసమై శరీరమును రథమున
పరిశుభ్రముగా నుండఁజూప ఆవరతిము యశ్చింతయ
వలెను

వ్యవహారము శ్లోకము అని ఉపనిషత్తులు ర 1-1
నట్లు ఈ శరీరమును వ్యయ శ్లోకమున పరమార్థ నిబంధ
మన్నాడు ఆ పరమార్థములే యిది ఈ దేహము ఉపా
య రథముగ ఉపయోగించుచున్నది యోగులకు ను దిగ
రథమును శుభ్రపఱచి ఆలంకరించి నర్కాంగసంహితు
తయారుచేయునట్లు జీవుడు ఈ ఉపాయముకొని కావ్యశుద్ధి
తరమును అత్యంత చురుకైనదిగ నొనర్చి పరబ్రహ్మముయొక్క
నివాసమునకు సాగ్యమై పరాధిగ చేయవలెను శరీరరథము
యొక్క కావ్యశుద్ధినిగూటి ది విధారించియున్నాము ఇప్పుడ
అంతఃశుద్ధినిగూటింది విధారించెదము. —

పాత్రయొక్క బయటపాత్రము లోని లోపల ముదిరి
అట్లే యుంచుటయే ఆ పాత్ర పంటచేయుటకు ఉపయోగి

చు 1 అట్టి శరీరమునకు 33 వ్యాసద్రోణము అంశముల్లి
కు 1 తిన్నగ కలిగియుండును అంశముల్లియు 3 ముగియు
లన్ని వృద్ధియ పన్నితి అనేక వ్యాసక రావనములు
మొదలు ముగియి వారి వాగు కాదు లే కలుగిస్తా
భగవత్ సామము క మోగ్యులై యున్నది మురికివోలు
లయి పడదలవరి యున్నదియైతే అగమార్థం
దేవానా — అని శరీరము అభ్యసించుట మునుగా
గమార్థము నక్షరం — అని రాక్షసులకు శిష్యాలు
పెచ్చుచుండును నుక అట్టి వ్యాసయందుగ్రమునంద
పరమార్థము నెల్ల కల్పించవలెనని అనేక కల్పయంతియు
అశకు తిట్ట శిష్యాని యుండిన కానాది రాక్షసులకు
మునుగా శరీరమునందున్నది అని ముగియి
శరీరము భగవద్గ్రమున గ మోయటకు అవకాశము దొందదు

నజా తోగ్ ఖానా ముదూరీ వన శం

సదా స గీత జా మేదూరే నిభాన్తుః

అది శ్రీరామ కంఠ నగారూప శక్తిరమ సమయ కలమ అనగా
భాగం లోనగుతే ప్రాచీనదిక నివేదనలు అయిన వెంట పరిగిసి
న రియండి ప్రాచీనము అతిహారముగ నెవరివోవును
భగవద్వక్త కలిగి యోగవైభవమును ప్రకాశింపజేయుటక
అగ్రముగా ముగ వచ్చి వేదము శాస్త్ర వేదామయి ముదిరిన
గాన గ్రంథ నివాస యోగముగ నుండుటగాను అయ్యది
అతివ గురిత ప్రాచీనమునైన వెన్నెండువలయును

ప్రతిది మ గాంతకముననుపై పర్యాయమునకు
 తక్కువ పరిధియందును నేరమునది, చిత్తమున ది మే అనున
 దిగాను ప్రవేశించుచున్నచో అను వాగ్దేవత పరికించు
 మంతనము వీరై న విప్లవావసరము కాదుమీరినచో నెందున
 గాంతకమునకును ప్రవేశమునకు వాటిని తరిమివేయవలెను
 న ప్రకారముగ ప్రతిరోజు తక్కువ పరిధియందు (Intraprosec
 100) కాంచినచో అదివకాసులలోనే చిత్తము కుద్రు
 గగవాదము నివారించుట అమరై న విప్లవమునకు
 మిచ్చును. ప్రత్యక్షమునకు విప్లవమునకు అనుచు
 గాంతక మునుపులగువాడు తమి నేరమునకును
 గాంతకమునకును అతిదూరముగా నుండుచోని ప్రత్యక్ష
 మునకును అదేమి కుద్రుమముగ నొనర్చుచోని ప్రత్యక్షము
 తామి నే ముఖ్యములను పరిధిని చలయము. వివర్ణము
 నివర్ణము నుచునొని, అనుచునునునునై న పరిధి
 అంత్యమునకును వివర్ణమునకును నై న పరిధి
 వివర్ణము నై న పరిధి నై న పరిధి

3 బ్రహ్మసంధిపాపికి

సాధనోపాయములు

1 ఇంద్రియవిగ్రహము

పక్షిపక్షిగా శరీర చక్రలందుకొని బ్రహ్మసంధిమీద భవించుటలందుచుండి ఇంద్రియ విగ్రహము సంయమములు కాని అసంసరము సంయమములుగా విగ్రహము మనస్సు ఇష్టముచేర్చి కట్టు పడుకొనిచేత్రమన్నపుడు వర్ణముతో గజ్జమును లోని వర్ణిగట్టు విచేతము చేతను వైరాగ్యముచేతను వానిని లోని వర్ణి యాభ్యాసమందుంచుటయే సంయమము మహాశక్తినియు సంయమముతోనే ప్రారంభించును సంయమములే శరీరము పశుశరీరము కాగలదు సంయమమును తెచ్చగా అభ్యసించి మనస్సును కృత్యవిషయములపైకి ఇష్టము వర్చి కట్టు విచేతముక అత్యయము స్థాపించుచో చేత్రమను పరమేశ్వరిని అభించి మానస్త్రమ మూఢప్రదానగా శోధింతును పశుప్ర పశులని (శిశ్వులు)గా మారిపోవును ఇదియే శరీర పరమావధి

జలీనప్రసవగాని, పక్షిపక్ష్యాదులనుగాని తదితర ప్రాణిజోల్లసగాని వృట్టుతో వర్చిప బుద్ధి ప్రతీకలకలకు అట్లగుచును మూర్ఖు ఏమియు తిలపదు నీ హము క్రూరముగా వుట్టి క్రూరముగా చూచోవును ఎలకలనుదంపు నీ లిగులము అంత్యకాలమునకును నీ మూర్ఖున్న జీవించుచును కాని

రాజపుష్పకాసు పుష్పకతో వచ్చిన మునివంశస్థులకును
 వలవాట్లను పెద్దల నవావాసులు చేరిన మహానీయలగు
 ద్దనువులయొక్క సాగ్య సాహచర్యముల చేరిన
 నయొక్క దీవకుల ఆనుమానముచేరిన మౌనమౌనసన్మార్గ
 యన ప్రవర్తించగ దు జంతువులకును మానవులకును
 జే మించునీకలదు మానవుని ముందులో బ్రహ్మచంద్రాక
 ముత్తమును అపూర్వ శక్తిని భగవానుడు దీక్షాచేతన
 దిని నడిపియొగవలదు కొనుటలోనే మానవుని మాన
 వ్యుడు ఇదిగోయ్యును

కాని అందు మానవులు ఆ ప్రకారము చేయు
 న్నారా! లేకు మాయాప్రకారమున ఇంకొకటి
 ట్టుకొని పోవుచున్నారే కాని ఎదురీది ఒక్కచేతనాదు యా
 దిదు మాయను ప్రకృతిని బయలుపడుకొందరు అట్లు
 యున్నాడు నలువది వీరు అభిముఖ వీరు మగ్గతిగ
 ఎదురుకు కొందరు ప్రయత్నము ప్రారంభించి మధ్యలో
 విడిచుచుకు వీరు మధ్యములు వీరికి ప్రయత్నమును పాకము
 వ్రై స నగ్గతి కలుగవచ్చును ముఖించు ఎన్ని అటంక
 లు నలసా వించి ను తమ ప్రయత్నమును విడనాడకు వీరు
 కములు వీరికి నగ్గతియే లభించును

కాబట్టి దీక్షములచేరి మానవుడు తన జన్మలక్ష్య
 గు అత్య పాక్షాత్కారమును పరమావధిని గు చేరిన
 దులకు అత్యవశ్యకమైనట్టి ముగ్ధులయినందున అంపాలు

తే కొంచెము సామాన్యముగా ౫౦ ను ౭౦ ము మిక్కిలి
 ఇష్టమున ప్రవహించుచున్నచో చాలవలయును నందును
 మును ఆభ్యంతరముగోచించుచు జాగ్రత్తగా ఉండ వలయును
 ప్రత్యాహార మొనర్చవలెను జాగ్రత్తగా మింగిన వస్తువు
 అర్జియనియు విషయముభయముకంటె ఎక్కువైన మింగిన
 వుభయ అర్జియందు కలభయము మువ్వనకు సర్వ తక్కి
 జాగ్రత్త గెనుకను మరలించి అర్జియంద స్థాపించెను

యతో యతో విశ్వరతి మవశ్చందరి మస్థిరమ్

తత స్తో వియమ్యైతదాత్మన్యేవ వశం వయే

అను స్థానమునందు గీతాచార్యు విశ్వేశ్వరునే ప్రస్తుత
మొనర్చెను పశ్చిమోత్తరాద్రియ శ్రీరామచంద్రుని తన
ప్రకాశమొనర్చుచు గురువారూర్ని విభులయగ శోధించి
యుండునని

యత్రాభిలాష స్తస్మానం వంశ్యజ్ఞః ప్రీయతే యది

ప్రా. వ్యా. తనోక్తి: కిమేకావతి దుష్కరమ్

ఓ రామదండ్రా! మమస్మృతక కీ ప్రాసందిక వహ్యమ
మైతి మత్సరవ అధిలావకలదో అవహ్యమందు అయితదిం
మన వదలి నేననిదో ఆశ్రమం ను స్వీకర్యమమిగా స్థితి
పడి నిశ్చలమందు పాపకలమ అట్టి నిశ్చలమిదిగిత
మోక్షము కాఅట్టి ఇంతమాత్రపు కార్యమిహందేమి ప్రయా
గంబి

మనస్సు యుష్మదుపగూర్చి మహర్షులు మానిందిన ఈ వ్యత్యయ కనుసన్మయముగ నుప పూర్వీకులు కొన్ని ఆచారముల నేర్పరచిరి గదా? తే తమము కెవరై యా ఆచారము లెవరి నప్రతిపాది పట్టికై వచార్యమును అచట వదిలి వేసి మరల దానిని జీవితమునరక్షింపుము అనుభవించకయే యుండును. కొందఱు తమి నేర్పఁజేసిన కారము అచట వదిలిపెట్టి యావత్త వికము దానిని తాళకయేయుందురు మఱి కొందఱు కను నేర్పఁజేసిన పండును పదలిశమునగా ఈ యాచారము లన్నిటి యొక్క తద్దేశ్యము మనోద్రవహము మనస్సంశయమును వీడియో విధముగ మనస్సును వివరములపైకి పోనియక అదుపు లభ్య లో నుండు యే పెద్ద యొక్క అభిప్రాయము

సంయమములేని జీవితము జీవితమేకాదు రాశిని సంయమన క క్తిలేదు వశిష్టము సంయమన క క్తిలేదు అన్ని పాఠాలలో నూడీ : మానవుడుకూడ ఆ ప్రకారము సంయమనకీర్తింపై వ్యవహరించినతో ఇత్యు నిరర్థకమై పోగలదు కాబట్టి యోగకాంక్షియును ప్రతిమానవుడును తిథు భగవంతుడు ప్రహరిందిన క్తిసామర్థ్యములను నడువ యోగవలదుకొని సంయమమును తెన్నగ జీవి చి మనో విలయముచే వరమాన క ముఖ్యమింపవలెను.

సంయమము జీవితమునకు శోభ సంయమములేని జీవితము కుంజీవితమే కాగలదు మానవుని మానవత్వము న్సంయమముచే తక్కుగా ప్రకాశించగలదు పక్షిల మాన

వర్ణన నకు కొలదివలె సంయమితుడై నొకఁ డెప్పు
వచ్చును వలయునగా ఇంద్రియములు మృత్యు అనునది
చతుర్రు పుట్టుకతో వినస్కారములు అది కలిగి యందుతో
నైనఁ జూచి అదియే కొనసాగుచుండును ఏమాత్రము
మార్పుకుండున మాన్యుకలుగఁ జొనును అని జోధించెను
అర్థము చేసికొంగలుగు కాపాడు వాటికిరీదు కనుకనే పశు
శరీరము చా ఘోరమైనచో బాధాకరమైనదని జ్ఞానశాస్త్ర
మైనదని పెద్దలు చెప్పెను దృష్టాంతమునకు ఒక చిల్లిని
ఠీసికొనవచ్చి కూర్చొనబట్టి ఓ చిల్లిగారూ ! ఎరుకను
చ నవద్దు అటా సా పునరాధర్మః అని సావకాశముగ
జోధించినచో అది వినువా ? ఒక సంవత్సరము పరిసర
జోధించెను ఆ వెనుక మరల అది పాతన స్కారమునకు
అనుగుణ్యముగనే అవరించుచుండును మోక్షదు మాన్పు
కలుగ లేనికొనవలెనను నీవాయే దానిఁ జూచెనను పశు
స్వభావముగా ఇదియే

కాని ఈసమ్రాజు అట్లుకాదు జ్ఞానోపార్జిత మైన
సంస్కారములను తివ్ర ప్రయత్నిములచేతను పెద్దల సా గత్య
జోధించేతను మార్పుచేసికొంగలను పశువుగా జన్మించిన
కాకు పశువతిగా మారగలడు అట్లు మూరినవారు చరిత్రలో
కొలుగునున్నార శత్రుడు శివుడై మానవుడు మాధవుడై
పరిశుద్ధులైన సంపర్కముల నన్నియో చరిత్ర మాత్రమన్నది
జీవి కంటికిఁబెఱుకారము న యనుకొను నుపన్యాస ఇంద్రియము

అను శ్లోక వర్ణి ట్లు పోయిన కళ్యణము పట్టి గుఱ్ఱమును
లాగినవండును న అనుభవలో ను చిగ్గలుటయే మానవుని
గొప్పతనమునకు నిర్దుష్టము మహాలావతి ఈ శ్లోది జోధ
ఎంత మహా భ్రమముగ నున్నదో చూచుడు

మహాగతి విదారేణ చేతనః స్వశక్య నిగ్రహః

మహాగతి కృత్ రేణ తేనాప్తం యు ॥ ౧౪౫

ఎవడు ఒకంత తత్త్వనిరారణచే మనస్సును కొ నెము
నిగ్రహించివృత్తిని అతడు మనస్సుజన్మ ఎత్తివం బలు
గొప్పఫలితమున బొందిపట్టి కాగలదు అని మా నువ్వ
నభలమైన పైకాగలదు అహా! నువ్వనువ్వు నయమమి న
తెంతటి ప్రాణావ్యంత నొక గెనో చూచుడు కనుకనే
జీవనమర్థము భగవద్గీత భావని భాగవత రామాయణాది
శాస్త్రములు నయమమి అతిముఖ్యమైనదనియు అది లేని
జీవితము వర్ణనీయము కాగలదనియు వేదోక్త భూమి, ను
చున్నది

యోగస్య ప్రథమవిద్యారం బాత్మనో భా

అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు హేమోనినట్లు బాత్మనో మొదలైన
ఇంద్రియములను నిగ్రహించుటయే యోగమని భవమునకు
ముఖద్వారమని అనగా లోన ప్రవేశించుటకు ప్రథమద్వార
మని స్పష్టముగచున్నది యోగమనగా కలయిక లేద
బ్రహ్మశక్యము అట్టివానికి మొదటిమట్టు నయమమియని భగ
వత్పాదులు తేట తెల్లముగ తెలియిస్తారు.

ఇంద్రియగ్రామ సంగ్రామోత్థవా భవసాగరః

తీర్థతే నేతరేణేహ శేషద్విపాక కర్మణా

అని బ్రహ్మవిష్ణుశక్తి వేదావహిత తెలియజేయు తులనకు ప్రక
మైన ఈ సంసారసాగరము ఇంద్రియముతో ఈ స్త్రీపుష్టి
యుద్ధముచేసి జయించుట అను శేషువు (వంశ) చేతనే
చాటుబడిగలదుకాని భవరములగు ఏ కర్మలచేతనగుదు ఏ
క్షణమునీ డీ సంయమము ప్రారంభమైనచో ఆ క్షణము
నుండియే నైవేదికయు ప్రార భము కాగలదు ప్రభములు
నోయియు నియమములు ఇందుకొకటి యేకమిదివి తివరగ
వ్రతమునూన వ్రతము బ్రహ్మచర్యవ్రతము పెనువ్రతైక
వన్నియు మానవ్రతము సంయమమును కలిపించుటకు చక్కని
అవకాశములను కల్పించుచున్నవి

కాబట్టి వనశనిరముచాటి, మానవశనిరముచాటి వైవ
శనిరము (Divine Life) గడువలయు ప్రతివ్యక్తియు తన
కాళ్ళకును నిరతికయ ఆత్మసంపదమును ఆధారముగా మొగిల్పి
కొనవలయు ప్రతి వ్యక్తియు మోక్షసాధమునకు ప్రవేశము
సాధకమును సంయమమును పట్టుకలతో కీలించి మనస్సును
ఇంద్రియములను లాగిపెట్టి తన వశమునందుంచుకొని యహం
కాగతానందై హేతునందవలెను నివయములకు చారుడు
కావలెను

చాకర్యము Slavery అట్లుగ ఉన్నదను. మానము
కల వాడెవడును చాకర్యమునకు అంగీకరింపకు కాని అలాది

కాలము మండియు ఇం దితుడు లను విషయములకు ప్రకృతికి
మావత్తుడు దాసానుదానుడై వాటి దెవ్వుచేతలలో నెలుగుచు
లేశ్వరితముగ || పాఠ మహాకావమున ఎది తొల్లాడు
యన్నాడు సంపాఠ వాటక గనున లెక్కనమించి వేషము
లను వేయుచు బొక్క-క-వేషము ౨ కంగులపై కొద్దిసేపు
వాట్యుమాది తిరిగి తేరదెలకకు పోవుచున్నాడు ఇది
యింతయు విషయ దానర్థముయొక్క దానిని ఫలితము

వాస్తవముగ జీవుడు ప్రభుజీవాని కాదుడు కాదు
కంగుడే కాని కంగుడు కాదు అర్థావపకమున కింగరత్నము
వలె బానిసత్వమునకు పా ఎది ఇంద్రియములు ఆదేందునట్లు
అడుచు అల్పమైన జడ వదార్థములకు ముగిసములగు శబ్ద
స్వర్యాది విషయములకు లోబడి పోవుచున్నాడు పూ న్నము
ద్రువో పరిపాలకులకు లోబడి ఆస్వతంత్రులై భారతీయులు
ఎన్ని ఇక్కట్లు అనుభవించినది కర్మలకు విదితమే కదా ! కాని
కాల్మకమునకు జనులు నిష్కలకలవారి తేచ్చరించుకొని
జోయున తమ స్వాతంత్ర్యము కొంటై వత్సరముల తరచుచి
దీర్ఘపాఠమును నదిచి ఎన్నియో త్యాగములుచేసి గుఱుకు
దెబ్బలు తిని తైళ్ళగీరి ఎట్టగీయ వ్యరాజ్యమును సంపాదించి
మౌళికాంతలను బడయుగర్హి ఇవుడు అట్లగా చేయుట
మీరకు అట్లై తెల్లవారి గొరతముమండి తప్పించుకొని
స్వతంత్రుల వాయువులు పీల్చుకొనవలయున్నాడు

అయితే అధికారమునుండి శత్రుడు అనుభవించు
మన్న ౫ ఇంద్రియ దానర్థి స్థితి ఒక రిద్విపదికారు
విజ్ఞానమునకు శత్రుడు తనకు తాను గొరిగెత్తుకొనినదే
పట్టుతును తన మట్టును జారము అట్లుగొని ద్వంద్వరీతి అంధ
దుర తిగులుగొని నానామాతకలను అనుభవించుటకు శత్రుడు
మాత తన నిజస్వరూపమును సద్విచారణ జాత్యను విత్పరించి
మామూమోహము బడి అట్లుచేసే చాటికెన్నిటిని గ్రహించి
సృష్టనిషేధములను లోబడిపోయి ప్రతి దయనీయునికి
విగ్రహారోపణగా

భగవాంతుల అట్టి స్థితి కలుగనియ్యకుండు మాత్రవలెను
దేవదత్త బాధితులైన వగలిన ప్రయోజనములేదు శత్రుడు
చేయవలసిన పని అట్టి స్థితియుగ అజ్ఞానానికి భవిష్యత్తును
విజ్ఞానముగ గాని చూడవలెను నిషేధజానులు కాకుండా
హరిదాసులు రావలెను రామదాసులు క వలెను ఇంద్రి
యములకు ప్రాచందిక నిషేధభోగములకు తలపడక భగ
వంతునకు తలవంచవలెను బోయిన తన వ్యక్తిత్వమును తిరిగి
పొందించవలెను నేను దేహము ను ఇంద్రియములు
గాను మనస్సుకాదు వీని యన్నిటికి పాక్షియై ప్రత్య
గాత్యయే యను అనుభూతిని బడలువలెను చిదానందరూప
హోమహమ్ శివోహమ్ అని ఎలుగైతి చాడవలెను
నేను బాధకాదుప్రభువును అని పరిపూర్ణముగ నిశ్చయించి
స్థయించి అనుభవించి తనకునుజ్యముగ వ్యవహరించవలెను

ఇంద్రియములు కోరిక వహ్యములను వాటికి ఇవ్వ రాదు. ఒకే త సంయమమును ఆత్మను ఏ కొన్ని ప్రకములను నియమములను నీలి చుచు తాను చెప్పిపట్టు ఇంద్రియములు ప్రవర్తించు స్థితికి రావలెను. తన ఆదుపాజ్ఞలలో అవి మెలగు పట్టు చూపవలెను. ప్రాచీనవిక వహ్యములయొక్క- మనోవత్స మును గుటి ఏ వదేవతే మోచి ఏ వాటి చెవల విరక్తిని కలిగియుండువలెను. ఈ ప్రకారముగ దృశ్యవిషయములపై మోక్ష ఎవ్వడు తగ్గిపోయినచో ఆవుడిక ముప్పు బయటకు పరుగిడక అంతరంగమున ఆత్మోన్ముఖమై వర్తించును.

ఇందుల తెలియొ పట్టుదల ఆవసరము పదిగ్రం సహజము మ్ముడల (Purity patience perseverance) అను ధర్మగ్రంథమును తెలిస్తే ఈ జీవితమునే లక్ష్యమును సాధించుటకు శ్రీవ్రతమున్న మాచరించవలెను. మానవజన్మ మరల మరల జన్మపడితాను.

శ్రవణాగ్రము శ్రవణేత్ర శ్రవణేత్ర శ్రవణేత్ర
శ్రవణేత్రాశ్రయ శ్రవణ శ్రవణ శ్రవణ శ్రవణ

గ్రామము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును. పోలము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును. అట్లే భవము గాని ఇతర వస్తువులుగాని పోయినచో తిరిగి ఎట్లాన రాబట్టు కొనవచ్చును. కాని అన్ని పొంగులతో గూడిన ఈ మానవ జీవితము రాలిపోయినచో తిరిగి అట్టి అనుభూతి జన్మనదొందుట కష్టతరము. కాబట్టి వాద్యమును దాపురింపక భూర్యమే

మానవుడు ఈ క్షయపాథకై ప్రయత్నించి విషయ
కావశ్యకమును తీరాలిది యెవరికి కాను ప్రభువగు అయ్యయే
యని పదేపదే దింకవలెయును అట్టి అత్యుత్తమమును నిరదగల్గి
బ్రహ్మవదన వైభవమునుభవించెను బుద్ధి పీడన
గను పరిశుద్ధులుగను నుంచుకొని అద్వైత అనన్త అక్షర
మనస్సు ప్రవర్తించు ఘోర హావ యను

మానవుని ఉపాధి ఒక పెద్ద ప్రభుత్వము వలెది
ప్రభుత్వ యంత్రాంగమును ప్రభువు యెవఁబోని చిన్న
ఉద్యోగివలెను ఎంతో వ్యక్తులు పాల్గొనుచు తమ తమ
నిర్ణీత విధులను నిర్వహింపగా "నేర్పడు ఉండదు" నై
అధికారియొక్క ఆదేశమును తిండి అధికారి విషయ విధేయత
తో స్వీకరించి కార్యాన్నిత యెవఁబడుచుండును అట్లే ఈ
ఉపాధియందును బుద్ధి మనస్సు భృతియనునవి శరీరము
యెవఁదై కది ఒకదానిమండి మఱియొకటి క్రమముగ అభివృద్ధి
స్వీకరించుచు నైవాటి ఆదేశమును శరణావహించుచు కలిసి
కొట్టుకొనుచు వ్యవహరింపదు ఈ బుద్ధ్యానుభవము ప్రకాశ
మును అందవలెనునది అత్యుత్తమమునై క ఈ బుద్ధ్యానుభవము
అత్యున్నతస్థమునై ప్రకాశవత్వమునై సైతస్థయై క్రమమునై
యలరారుచున్నది ఉపాధిమనునాన్ని భక్తి మంద స్ఫుటిక
మణివలె

ఈ దేహేంద్రియాదిరూప ఉపాధియందు అత్యుత్త
మత్యంత సమీపమున ఉన్నది బుద్ధి బుద్ధికి ఈవల ఉన్నది

మనస్సు మనస్సుకు ఈశ్వరీశ్వరి ఇంద్రియములు ఇంద్రియములు
మీలకు ఈశ్వరీశ్వరి జీవాత్ములు బుద్ధి అశ్వుకు అభిజ్ఞాన
మీలకు అంతులవలకు మనశ్శక్తి వంతై యెందుచుండును
అది నిశ్చయార్థకమైవది. మనస్సు సంకల్పార్థకమైవది.
అనగా మనస్సుయొక్క స్వభావము సంకల్పించుట బుద్ధి
యొక్క స్వభావము నిశ్చయించుట కాబట్టి ఈ అపార్థ
యందు బుద్ధియే కార్యకార్యవిశేషణ యొనర్చును ఏది చేయ
వలెనో ఎట్లు చేయవలెనో నిర్ణయించుచుండును భృష్టార
మునకు—

ఒక గ్రామమున ఒక ఆధ్యాత్మిక మతభిక్షువు యున్నాడు. పాశురతము కి గంటలు మొదలుకొని రెండు గంటల వరకు వాని నిర్ణీత ప్రయోగము అందు చేసికొని ప్రజలు ఆసీనులై వక్రలయొక్క ప్రవచనములను సదుపయోగములను నిర్వచించిరి. తరువాత కి గంటలు అయినది శ్రోతలలో ఒకరికి ఆకలి ప్రారంభమైంది. అప్పుడు ఆతని మనస్సు మెల్లగా బుద్ధిలో ఇట్లునను ఇంటికి వెళ్లుదమా భోజనమునకునైనది ఆకలిగా తిప్పిది. వెంటనే బుద్ధి చానిది తీవ్రతావముగ మందలించెను— ఓ మనస్సా ! ఇంకొక ఆరగంటవేపు కిచ్చుకొని నీళ్లు తుము! నభ పూర్తియగును ఇటువంటి అమానము ఎల్లప్పుడు లభించునా ! ఇట్టి మనఃభ్రాంతిలు ఎప్పుడైతే మత గ్రామమునకు విచ్చేయుచురా ! ఎవ్వడున్న ఆకలితో, ఎవ్వడున్న తిండితో ఎవ్వడున్న శంసారము

కాబట్టి ఇంకొక్క ఆరగంట మొదలకు కూర్చొనియుండుము
ఇప్పుడు సంకల్పించినది మిమ్ము నిశ్చయించినది బుద్ధి
బుద్ధియొక్క లక్షణము లేకు ప ఉపాధియందు ఏదియు
కనలకుగాని మొదలుగాని చదువు ప్రథమమైయున్న
అట్లే లేనిదే ప్రభుత్వముయే కార్యక్రమమును అమలుజరుగుట
ఇట్లు ఏలులేదో అట్లే ఈ ఉపాధియందు మిమ్ముగాని
ఇంద్రియములుగాని చేయుగాని బుద్ధియొక్క పర్మిషన్
లేనిదే ఏదనియు చేయుటలేదు

కాబట్టి బుద్ధి ఉత్కృష్టముగ లేకపోవలయుగ ప్రజ్ఞా
యంతయుగ పరిశ్రమగ మున్నపుడు ఉపాధిచే నొనర్చుటకు
కార్యములన్నియు అత్యంత శుభప్రయోజనముగ నుండునపు
కొంతటిలో ఈ బుద్ధి వివేకరహితమై పక్షమై అమర్చునై
దబ్బుంపూనయు తనయందును అట్టివాని చర్యలన్నియు
నిష్ఫలములై హేయములై లోకావదాన న జనకములై
యందును కనుకనే శిష్టవర్ణమంతయు బుద్ధిని అత్యంత పరి
శుద్ధముగ నుంచుకొనవలెనని అర్జునుడు బోధించి యుండెను
(బ్రహ్మసిద్ధిసూత్రము)

ఒక ఇంటి పోవునప్పుడు లోకమైనప్పుడే మోచునది
సారథియే కాని లోకమూర్ఖునియన్న యజమానిగాని
ఇంటిని లాగునన్న గుర్రములకాని కారు సారథి తెలివి
లేకునవాడు అయినచో ఇంటి గుర్రములు యజమాని

అందఱును గోరిలో పడిపోవుదురు అట్లే ఈ ఉపాధియందు జేహము రథమువంటిది ఇంద్రియములు గుర్రము వంటిది మనస్సు పగ్గమువంటిది బుద్ధి సాధివంటిది ఇది మరక్షితముగ గమ్యస్థానము చేరవలెనన్న సారథి బుద్ధిగతులై యెట్లుండుననెనో అట్లే జీవుడు మరక్షితముగా మోక్షస్థానము చేరవలెనన్న బుద్ధి ప్రభావములేమై కీలక రైతు సుశిరైతు యుండుననెను. మనస్సును అదుపులో నుంచునదిగ యుండుననెను. మనస్సు యెప్పుడైనా తపశ్శుభ్రముల నడచించుట కుద్యోగమైనచో ధర్మదూరముగ ప్రవర్తించినచో బుద్ధి దానిని మందలించి నరయైన మార్గముకూచి అభ్యుజ్జ్వలించి ప్రవేశింపకుండుటకాదు చేయవలెను బుద్ధిచేయవలసిన పని యిదియే

అట్లుకాక బుద్ధి మనస్సుకు లోబడినచో మనస్సు ఎటు లానా అటు ప్రవృత్తమౌచినచో మనస్సుకు బాధన అయినచో అది జీవుని అధోగతికి తీసికొని పోగలదు అట్టి పరతత్వైక బుద్ధిగల జీవులకు యుగళాంకులు కరువైపోవును అట్లాని యొక్క బుద్ధి మనస్సు చెప్పిన దానిని తటాకమున అమోచించు చుండును మనన దోషగతము చేయవలెనని సంకల్పించి నచో అట్లే చేయునని అదేశించును జ్ఞానయొక్క బుద్ధి అట్లు కాదు దోషగతము మోహపాపము కాలట్టి ఎన్నియును చేయరాదు అని హెచ్చరించి ఆ మనస్సును అట్టి మార్గా-

కృష్ణునినుండి దిగివచ్చినట్లును జ్ఞానిని అజ్ఞానిని ఇదియే
 భేదము అజ్ఞానియై మిమ్మును లోకమును జ్ఞానియై
 మిమ్మును అజ్ఞులలో నుండి కప ఆదేశానుసారము భక్తమూర్త్య
 మున నడిపించుచుండును

కావున సాధకుడు పద్మరూపరేఖముచేరిన సద్బ్రహ్మ
 పరమము చేరిన మహాత్ముల సాంగత్యము చేరిన కథ అను
 పాదముచేరిన బుద్ధిని అత్యంతసద్గుణముగ నొనర్చుకొని
 మిమ్ముయొక్క వెదుగులతోలరు పోలించక చానిని మూర్ఖ
 మున జరుపక చేయుచు శ్రమశ్రమముగ మోక్షభామమును
 శీఘ్రమునకు నింకాను తుల్యము మోషణమోషములందును
 శీతోష్ణములందును సమిష్టమై అత్యంతసదైవము నుపయోగ
 మొనరించుచు అట్టి సమభావము మోగియున్న
 కెప్పుడును

2 సమత్వము

అర్జునుడొక పర్యాయము శ్రీకృష్ణపరమాత్మ నిట్లు
 ప్రశ్నించెను

యే! ప్రపంచములో కపకృష్ణమయమైన మహానీ
 యులు, మోగియున్న పక్షులకు భ్రాతృత్వము ఎందుతో కలదు
 కదా! ఏలలో పరిపూర్ణమిది బహు శమయ్యుత్తులకు మహాత్ము
 లులో ఎట్లు తెలిసికొనగలము? ఒకడు బ్రహ్మకాశ్మీర
 మును లొకడో బెడో తెలిసికొనుటకు గలదు లేదు? ఇగద్గురువగు

ప్రపంచమంతటా ఉన్న అన్ని వస్తువులూ మౌనంగా ఉన్నాయి — అప్పుడా ! ఎవరూ మానావ మానవులు ఉండరు, అలా ప్రపంచమంతటా సమభావము గలిగి యుండునో అట్టి గారిని జీవన్ముక్తులుగా నెఱుగుదుము

శరణాగతుని ఈ సమాధానము మానవుని శాస్త్రజ్ఞులను మోక్షించుటకు చక్కని కొలతబట్టగా ఉపయోగించు స్పృహ ఎవరైనా చూపించినట్లయితే నిందించినట్లయితే అట్లా లక్షించుటైపోవును శ్రోతాధివ్యవస్థలను లోకాల తరచుచేతనే కనుగొనిపోవును. కాని భూనియమవాడు ఆ యా నిత్యతే ఏమాత్రము ప్రభావితమై కాకుండును

Censure and praise are Mere vibrations of the air నిందగాని ముతగాని గాలిలోని తరంగాలు మాత్రమే అని భావించుకొని దినేశవంతరము నిర్భయముగా ఉండును నిజనితరుడు కాకుండును చాస్తవముగ విచారించి తో ఎవరైనా తిట్టినట్లయితే జరిగిన ఉదంతమేమిటి ! ఆ తిట్టును శబ్దము వాయువులో ఒక తరంగము (wave) ను సంగ్రహించు అంతమాత్రమునకు ఎదుటివాడు తనకోసం భావిపోయినదని భావించవలసిన యుండేమిటి ! కాని వలన తనకు అవకాశము జరిగినది ! ఆ తిట్టు అను శబ్ద తరంగము కాను స్వీకరించినతో బాధ కలుగుదుగాని స్వీకరించినా ఇచ్చినవారి యుద్ధానికి అది తిరిగి వెళ్ళును (Return to the sender)

జత్రుడు బుద్ధజేత్రుడు ఎవరితో పాపరానియై పోత్రుడుండెను. మార్గమిత్యమున ఒకడు కనుపించి అదే పనిగా బుద్ధుని దూషింప మొదలిడెను కాని ఆ దూషణలను బుద్ధుడేమాత్రము పుట్ గొనక తన దారిని కాదు పోవుచుండెను అపుడా పాంథుడు బుద్ధుని ఆది ఆయా! మిత్రులకు రాల నేవటించుడి తిట్టుచున్నాడుగదా! మీరేమీ బాధకలగలేదా మేమి? అని ప్రశ్నింప అందులకు తణాగటోడిట్లు సమాధాన మిచ్చెను—

వాణవా! మీ యంటికి ఎవరైన అతిథి వచ్చినచో అతనిని అతిథిని యిర్పాద చేసినపుడు మాత్రమే అతిథి మీ అతిథ్యమును స్వీకరించి మీ యంటిలో తిష్టనేయును అట్లు కాక అతని విషయమై ఏమి ను వట్టింపుకొనక ఉచిక్షాభావము కలిగియున్నచో అతడు కూచి కూచి యుకట యులిపోవునుగదా! అట్లే నీవు నన్ను దూషించుచున్నావు. ఆ మామగను నేను స్వీకరించినచో మాత్రమే నాకు బాధ కలుగును. కాని ఇ ప్రకారము నేనుచేయలేదు ఆ మామగ యెంత ఉచిక్షాభావమును పెంచితిని అందుచే అత్యుక్తి మరల నీయెత్తకే నచ్చి చేరినది బుద్ధుని ఆ వాక్యములచే ఎవరికి కాని కనువిప్పుకలిగినది.

అహోబిందులైనవాడు ఎన్నుకొని యుక్తులచేతను ఉపాయముల చేతను అహోబిందులను అయింపుచుంటును

కా వాక్యములచే ప్రభావములు కావించుట కొఱకై ఒక
శాసనము వ్రాసెనును సర్వము చూడఁజూచు—

మన్నిందయా యదీ జనః పరితోషమేతి
వన్నప్రయత్న సులతోఽయమనుగ్రహోమే
ప్రయోగినో హి పురుషాః పరపౌఖ్యహేతోః
దుఃఖార్థితావ్యపి భవాని పరిత్యజన్తి

సర్వము తిట్టి ఎవరైనా సంతోషపనులతో అది నా
శుభము ఎందుకనగా ఇతరులకు సంతోష మొనఁగింపు
పత్తము ఎంతయో పట్టుకొని పట్టి కొందఱు సక్రములను
స్థించుచును కొందఱు కౌశలము క్రమించుచును కొందఱు
స్థుతావము చేయుచునును కొందఱు వస్త్రాదులను
విప్పించుచును కాని నేనో, ఒక్కఁడేనా ఖర్చుచేయక
గదికి సంతోషము కలుగుటకు కారణబోయితిమనుచున్నాను
న్న తిట్టి ఒకడు సంతోషపనులన్నాడనగా అతని
సంతోషమునకు నేనే కారణుడను గదా నా పలుకే కదా
కదికి అంత ఆనందము కలిగివది అనఁ| ఇరుతల ఆనందము
జూత జరులు చేసకు చేలు చూపుములు ఖర్చుచెట్టుచుండ,
మాత్రము ఖర్చుచేయకయే నేనొకనికి సంతోషమును కలుగ
యొనఁగింపగదా | — అని ఒక మహానాయకు తనలో
చెందుకొని నిండలకు అతఁడై నిలచెను.

పాపాన్యపరిస్థితులలో అందఱును ప్రకాంక్షముగనే
నిలించుచును కాని తీవ్రములలో కొన్ని విడిచుకొనుటలు

సంభవి దివప్రభు బసలు కమపై పలుమోచి ప్రభు
 అభావిముఖ వివరివపుడు సామాన్యులు కిల్కింకులై
 దోపుతురు వారి పరిపీడి దాదాపు పెద్దిపట్టి నట్లుగనుక కా
 విదేశవంతుడు పీఠప్రజ్ఞుడై మేలు తి గంభీరుడై దూష
 భూషణములకు రవ్యంత్రై నను చలింపక యు డును గాలిపిడ
 పపుడు ను దురాణు ఎందుటాకు శంకుని పిశేదట సత్వ
 ముగముడును పెనుగాలి వీధివదో అట ఎని ఆమది దూళవ
 వడును గుఱురాయి యథావశాశము కదలక మేలు
 మండును ఇది మే జ్ఞానికి అజ్ఞానికి గల భేదము జ్ఞాని నింపట
 అతడు అజ్ఞాని నింపటకు శతపది పరిపోవును తి
 వికలశ్రమము జూచును

ఒకరి విదేశమును ఉపయోగిం చి దూరికదో ప్రమా
 ముక ముదోదిశారములకు అస్సారమే యుండదు విగ
 ర్హితుడనే చి త్తవైకల్యము సంభవించునుగాని వి
 యుక్తుడు జ్ఞానికి కాదు

దొగవలసదాదు మఱియును దొగడువాడు
 తిట్టుదువాడు మఱియును తిట్టువాడు
 విక్రమై యుండ ముగిందలుగ్ని తెత్తిను
 స్వాంతమున న్విధిభంబున కాంతిసొంది
 ఎత్తిపాడుము కంఠము ఎత్తిపాడు
 యశివరాధీర ఓం తత్సదమను పాడు.

విశేషములపై వాక్యము లీ సంకల్పమున క్లుప్తమున
 ఉపసంహరించగలిగి అంతయు ఒకే అర్థస్వరూపముగా
 నిరూపించి లోకములో విస్తృతమునందును అత్యంత
 స్థిరములైన వైషమ్యమును సమత్వము చేయుకొని
 గలను అత్యంత స్వయం తెలియుచు అవిచ్ఛేదమున ప్రపంచమున
 మగడుగున అపర్యయము నభివృద్ధిచేయుచును ముఖము
 క్షుణ్ణమును మనుజుని నిత్యానిత్యవిచ్ఛేదమున కలవాడై
 త్యయమును సరిగలిగి నిత్యరమ్యము ప్రపంచము విషయము
 ననుభవించుచు నిర్వికారుడై సజనితమునై అమృతము అత్యంత
 క్రమ శీఘ్రమున నిత్యమును మనావమానాది భ్రమభ్రమము
 లను కలుపుచును (విజయము) సాధించగలిగియుండును
 క్షాంతమునై ప్రతివాది అట్టి నిర్వికారుని కేవలము ఉపయోగము

పూర్వకాలమున ఒకానొక గురువు తన శిష్యుని
 విశారదుని బోధించెను నాయనా ! నిత్యాత్మలు సేవకులు
 విద్యార్థులు విశారదులు మాత్రము యిది తెలిసికొనుము
 విషయము తునాడు నిన్ను స్మృతము చేయువాడు తన శిష్యుడు
 గానై న నీ తండ్రి లోకము నుండినవో లేదు నిన్ను చుట్టు
 చుట్టమున విద్యార్థులుగాగలను అట్టివో అతడు కానిచి న స్మృత
 మున గానై న విలువ యుండునా కావున స్మృతములకు పోని
 సోకాడు పండితులగుట చేయి స్మృతములకు అవిచ్ఛేదము
 రావలె ఉన్నప్పుడును కాని విచ్ఛేదమునకు వాడు కాదు

అట్లే జనులు కామిందు ముతి నివలకు సామాన్యలే
ప్రభావముగలవారు కాని ఒకరి విచారణ జరుపువాడు కాదు

కొందరు ఈ ప్రకారముగ చెప్పుదురు నేనెఱుఁగ
తప్పుచేయలేదు కాదు ఆకారముగ నన్ను తిట్టుచున్నాడు
వాఁడవా! నీ నేమియు తప్పుచేయలేదా ఒక పెద్దతప్పు
చేసియే యున్నావు క్రిందటి జన్మలో అత్త పాక్షాత్కానము
నకై నీవు ప్రయత్నము నుపసేద అనియే గొప్ప తప్పియు
నను ప్రయత్నము చేయలేదని మీ తెల్ల తెలియును అని
అందుకేమో! క్రిందటి జన్మలో నిజముగా నీవు అత్తభ్రాతృమును
జంపాపించి యుండినచో నీకు జన్మరాహిత్యమే సిద్ధించి
యందెవరి ఇతరుల పుట్టెవరొకరు కావు అట్లుగాక నీ విధుడు
జన్మనిరవాపు కాబట్టి పూర్వజన్మమున దొడ్డప్రయత్నము
నీవు చేయలేదనియే అర్థము అది ఎంత పోకపోటు ఎంత తప్పియు
నుచో నేనెఱుఁగ తప్పు చేయలేకే యని నీ పెద్దదగ వు!
నీవు పూర్వజన్మలో బంధరాహిత్యమునకై ప్రయత్నము
చేయక పోవుట బ్రహ్మసంపదన పోకపోటు కదా! కావున
నీవు గొప్ప అపరాధమును చేసియే యున్నావు అని
కామిందుకొని వాడు నన్ను ఆకారముగ తిట్టలేదు కారణ
మున్నందు వలననే తిట్టెరాదు కావున నే నెఱుఁగకు చాచే
తెను పోవలెను అని ఈ ప్రకారముగ నీలో నీవు
కురువ్వయ మునుకొని కాంతి నొందుము

నమోఽవరాధా విమలాశయం పృథా
మదభ్యసూయేత్కది నై న చిత్తయేత్
న యశ్చైతా ప్రాశ్నవంశనిష్కృతి
స్తోత్రోఽవరాధ పరమాని కిం భవేత్

అను ఈ స్తోత్రము గేరు చెప్పిన భావమునే స్పష్టీకరించు
చున్నది కాబట్టి వాయనా | నిత్య వ్యవహారమును బహు
మెలకువతో నుండుము అనిలయింక పొగ పైలకు నూచలు
లకు ఏ మూత్రము ప్రభావితమవు కాదును తృప్త
బాగ్రత | బాగర |

పూర్వకాలము వికాసో గురువు తన శిష్యులకు
గాదించిన ఈ హితబోధ ఎ త అర్థవంతముగ ఉత్తరకరిముగ
నున్నది ముముక్షువు పాథకులకు ఎ త ప్రయోజనవశముగ
నున్నది | శ్రీనివాసందులు తమ యితీకము (The song
of the Sannyasin) నందిట్టి భావములనే స్పష్టీకరించి
యొన్నారు.

Few only know the Truth The rest will
hate and laugh at the great one but pay no
heed.

కొంతతే నత్యమెలుగుదు మందురిలను
గాత తక్కినవారలు భువనవిన్న
దేరి ఎద్దిక లక్ష్యము నేమబోతు

Let one put garlands on another kick
thus frame say naught No Praise nor blame
can be Where praiser praised and blamer
blamed are one Thus be thou calm, sanyasin
told | say

om tat sat Om !

కాయమేమైన లక్ష్యంబు నేయబోకు
కాని కంఠస్థ మింతవరకుననుల
నించు నేనియె నెంచు మేలించునకు
పొగడెలకువాడు మలీయను పొగడువాడు
శిష్టులకువాడు మలీయను శిష్టువాడు
నోకొనె యెంత మురిసిందలు న్నె చెల్లయ
స్వామిరమణ నిద్విధంబుగ కారెనుంచి
ఎత్తిపాడుదు శంకరు ఎత్తిపాడు
అతివరా భీర క్షుర తత్పదమయ పాడు

సంతుష్టతలంబు మనస్సును శాంతిభావము(Equilibrium)
యందుట ఒక గొప్పపాఠక దీనినే యోగమునందు గీతా
సూక్తులు నె విచ్చియున్నాడు (వశుత్వం యోగతత్వం)
భవబొనర్చు యోగమున్న ములం నియ్యది ప్రముఖమైనది
అట్టి శ్రీకృష్ణభగవానులు గీతయందు వణి వణి అట్టి
ధనను గురించి చెప్పినవియున్నాడు.

1) సుఖదుఃఖాదుతిక్కాదీ—

2) మానావమానయోగములలో నిష్కారము.

5) ౧౫వ తా ౧ ముగ్రీత కథామానావతూఃసోః
ఎవరైన నిండిరినపుడు గాని పొగడినప్పుడు గాని దీక్షమునం
కేదిధిమన విశాము కలుగ నీయక ననుభావమునం వంశ
వలెననియే పై వాక్యముల యొక్క సారాంశము

ఎవరైన నిండిరిన నీ కిట్టి పో విమర్శ చేసినో ప్రతి
వాడను లేమనో కాదు లొంగ విలంబించుకొని తమ ఆ తో
కలగములు దీక్షముగ పరిశోధించుకొని ఎవరైన వాని విమర్శకు
పై క్షువైన దోషము నిమిత్తంచేమైన నీ యిదియో వానిని
మెటనే లొంగించుకొనవలెను తన యందలి దోషములు
పొరకాదును ఎరుటికాదు ఎత్తి చూచిన యెడల కర్హ్యరా
తనలొక్క జరిగి నైర్మల్యత్వమునకు దోషము కలుగ
జీరి నుడువంబు అతనికి కృతజ్ఞులై యుండువలెను అట్లుగా
తనయం చేదిధిమన దోషము లేకయే అకారణముగ అతడు
నిద్ర మోచినదో వానిని గుఱించి వీహాత్రము వచ్చి చుకొని
నిందియై కూడ వానినే ప్రశంసించు గాక విని వివక్షముగ
తలపుటకు నుండువలెన

ఇక భయం కి కలకు మామగలకు అతీతుడుగ వ రించు
లక్ష్మి చుట్టయొక విశాయమున్న కలయు అది యేదనగా
ఎవరైన నిండిరిన పురుషు అతడు చేయి నిందించుచున్నాడు
కలమునా ! అత్యనా ! అని ప్రశ్ని చుకొనవలెను

అశ్వామం యది నిష్కన్తి నిష్కన్తి స్వయమేహా
శరీరం యది నిష్కన్తి పశ్యమాన్తేమకా తురు

అత్యును నిందించినచో చిదిండు వాని అత్యును నిందింప
బడిన వాని అత్యును వికలీ కాత్రన నిందించువాడు తన్ను
కాదు నిందించుకొని పట్ల కాగలడు ఇక కేరీరమును నిందించి
నచో అది క ప్రమాంసాదులతో చుల మ్మాకాదులతో నింది
నింపార్పమై యుండుటచే అట్టి నింద న హేతుకము యగుదు
మునుముపుత్ర యొక్క సాధనకు పై పెచ్చు నహాయథాతముగ
కూడ నిండుచున్నది కాబట్టి రెండు విధములకూడ విమర్శకు
చదుల నిందలచే చిత్తవికారము నొందవలసిన అగత్యము
లేకున్నది.

ఈ ప్రకారముగ సాధనకు వివిధరీతుల మోచింది
వలల నూపగ భాషణములకు ఏ మూత్రము అంశక నిందా
ముత్తలందు నను భావమును వహించి అట్టి మహోన్నత
సాధనము ద్వారా నిర్వికార నిశ్చలచిత్తమును సంపాదించి
తత్ఫలితముగ అత్యు పాశ్చాత్యులందును బ్రహ్మచర్యముని
అవయవములను అహంక విహారిములందును సాధనము భూమి
బాగయాటపై మెలగవలెను అశోగ్యమును బాగతగ
కాపాడుకొనుచుండవలెను.

3 అహరినియుముము

బ్రహ్మచందము కొలకై మోక్షముకొలకై ప్రహత్న
ములు నలుపు సాధనము తన అశోగ్య విషయమై అత్యు త
బాగయాట కలిగియుండ వలయున్నది. అశోగ్యమై

మహాగ్యమునుమాత్రీ అన్నిరంగములవారికిని అప్పుడు ను
నుండును అలోగ్యములేనిదీ మనుజుడు సాధక ఎట్లు చేయ
గలడు? ఒక గంటసేపు అనువముపై కూర్చొనవలయున్నచో
అలోగ్యము లేని వానికి అది ఎట్లు సాధ్యమగును? కనుక
వొప్పి గాని, తలవొప్పిగాని పంటవొప్పిగాని యున్నచో
ధ్యానమందు ఏకాగ్రత ఎట్లు వుండును? అర్థత అ
కాత్యయే స్ఫురించుచుండును. ఆ నొప్పియే అనుభవమునకు
వచ్చుచుండును అలోగ్యము ఎట్లున్న పని! మనకు
కావలసినది శక్తికదా వైఖాగ్యము కదా ధ్యానము
కదా విచారణకదా అని చెప్పినచో అది అనుభవరహిత
మను వాక్యమే కాగలదు

శరీరమోద్యం భయ భర్తృసాధనమ్ మొదలు
అలోగ్యము కనుపని భర్తృసాధనము అని పెద్దలు చెప్పిన
వాని అంతర్యమిదియే అయియున్నది కాబట్టి ప్రతివారును
ఏ క్షేత్రము నున్నను నరయే కను అలోగ్యమునుకూర్చు
పెక్కు-కాగ్రతలను పటించవలయుండును మొట్టమొదట
అహారవిషయమున తగిన కట్టుబాటు కలిగియుండువలెను
అహారవిషయము మునుపటి తిప్పింతకేగ అంగముకాదు అచో
రములేకనే రక్తము ఏర్పడును రక్తము క్రమశ్రమగ పరిణా
మించి మేధస్సుగ మారును అహారము రజోగుణసంబంధ
మైనది అయినచో మువ్వమ్మన్న రజోగుణాత్మకముగ
మారును తస్మాదన్నముయః మనః (కాబట్టి మనస్సు

అర్చకులును) అది శివుడును ౧ నరకమునే తీర్చినచ
 యన్నది ఒకచోట ఎవరైనా ఆశాముసు చిన్నవిషయము
 భావించినను ఒక్కొక్కప్పుడు చిన్న విషయములందఱి
 అజాగ్రత్తయే పెద్ద పెద్ద ప్రమాదములను తెచ్చిపెట్టచుండును
 రైలుపట్టణము విడిచియొడలకు దిగి చీలగాని ట్టుగాని
 వదులుగా నున్నచో దానివలన పట్టణము కదలి రైలురైలు
 వదిలిపోవు ప్రమాదముకలదు కనుకనే కొంతయు రైల్వే వది
 వారణ గంటగంటకు ఆ చీలవని తపతి చేయుచు ఆవరణ
 మేల పోట సుక్తిరో కొట్టచుండును కావున ఆరోగ్యమునకు
 ప్రధాన హేతురైలు ఆశాముసును త్రోవపుచ్చుచున్నది
 కాదు దానిని నూర్చి ఎంతయో శ్రద్ధ వహించవలసియున్నది

ఆశాముసు అత్యంత ముక్తియుగా ముంపవలెననిత అది
 (1) సాక్షి కాశాము (2) మితాశాము (3) వైపార్శి కా
 శాము (4) వ్యావర్తకాశాము అయియుండవలెను ఈ
 నాలుగు విధముల శీర్షముగా నున్నపుడు మాత్రమే అయ్యది
 శీర్షమును అర గ్యముగ శీర్షముగ బలపరముగ
 నొనర్చుటయే కాక ముహూర్త నిర్ణయముగ నిర్ణయముగ
 ఆధ్యాత్మ భూత సంపన్నముగ నొనర్చును ఆశాము విషయ
 మున పై నియములు పాటించి అజాగ్రత్తకు ది ష్యము
 వచ్చినట్లు తినిదీయుచు, అపారాధములకు లోనై
 ఇంద్రియములకు లాభమైన ముందుకుండుట వలననే బలమ
 ఆరోగ్యము చెడిపోయి వైపర్యనాదులందు ముహూర్త

ప్రపత్తింజక ఒక వేళ ప్రపత్తింజకను వరిగా నియంజనానా
కాథలను పొందుచున్నాడు

అశ్వమేధములలో మొట్టమొదటిది సాత్వికా
శత్రువు ప్రకృష్టపరమాత్మ గీతలో 17 వ అధ్యాయమున మూడు
విధములగు అశ్వమేధము గూర్చి (అనగా సాత్విక రాజసిక
కామసికాశత్రువుల గూర్చి) ప్రస్తావించి సాత్వికాశత్రు
శేషములను ప్రకృష్టించెను. అయిదును, మువ్వలను
శేషములను అశ్వమేధమును పాశ్చాత్యమును సీతని పాశుగ
మృత్తి సోపించుననియు, రసముగలదియు చతురంగలదియు
శేషములను కాశమును తినునదియు మువ్వలను
లైబి యునగు అశ్వమేధము సాత్వికముననియు శేషముగాను
శ్రుతిగాను తిప్పగాను విశ్చిరి చేడిగాను కాశముగాను
శుభములేనిదిగాను మిగుల బాహుళ్యము గలగతముననిగాను
తినునదియు శరీరమునకు ముఖమును మువ్వలను
పాశులను తిప్పమును గలగతమునది రాజసికాశత్రువులనియు
పాశులను తిప్పమున దుర్గంధములను లైబి అశ్వమేధమున
కామసికాశత్రువులనియు సీతాశత్రువులనియు శేషముగ శేషించి
కాశున అశ్వమేధము నిమిత్తము పాశులను చక్కగ
కొనసాగు నిమిత్తము మువ్వలను రాజసిక కామసిక అశ్వమే
ధము వదలి వైచి సాత్వికాశత్రువునే శేషించుచుండవలెను

మంత్రములలో అప్ర శేష మొదలై పరాటి సాత్విక
వశ్యతను పులి నింజాము మొదలై పరాటి రాజసిక గ్రూ

ప్రవర్తనకు గల భేదము సర్వము ఎఱింగితి కదా అని
 గ్రాహ్యము అతఃపర భేదముల వలననే జాతిని గుణభేదము ఏర్పడి
 పది కార్తవ్య భ్యాపము యోగము అతిగవలెననిన మనస్సు
 నిష్క్రమముగ ర్మలముగ మంతవలెననిన సాక్షికాశోకము
 తప్పక సమ్యక్మయింపబడి ఆరోగ్యసూత్రములలో ఇది
 ప్రధానమైనది

ఇక ఆశోక నియమములలో కలది పది ముఖ్యములు
 ఆశోకము సాక్షికమైపవలసిని అమితముగ తిసరాదు
 పితమైత ఆశోకమును మితముగ స్వీకరించవలెను. వాక్యశ్చ
 రిద్ధి యోగోఽస్తి అతిగా తినువారికి యోగమునందు
 నిలకడ సంభవించదు అని సీతాచార్యుడు చెప్పనే
 చెప్పెను యోగము మాట అటుంది ఆరోగ్య వృద్ధి
 యుచినను అమితముగ సమ్యక్ముఖులు దానివలన
 ఆరోగ్యము చెడుటయేకాక ఒక నీడదాని పిల్లలై
 మిగులు ఆశోకమును తక్కువించిపట్టు కాగలదు మితాశోక
 మును నేలించి విలీన ఆ ముద్దను నీడదాని పిల్లలలో కాని
 వలన ఆరోగ్యము వృద్ధియు అది లేకుండు లాభములు
 చేకూరినట్లు కాగలదు.

ప్రపంచములో బాధవడువారు ఇట్లను అతిగా
 భవించి జీర్ణము కాక క్రిందపడి జొర్రులు వానాకాథలు పడు
 వారు ఒకడు ఆరోగ్య అలక్షణమువారు మితియొకడు
 ఆరోగ్య బాధవంతు అజీర్ణ బాధ చాల భోజనము అదుపు తప్పి

తననీల ! తమవలె అపర్యవదనీల ! కావున నాలుకపై ఒకటి
 నందుమము గలిగి ఒకముద్ద తక్కువగానే తిని ఆరోగ్యమును
 కాపాడుకొని. ఆ శ్రేయస్కరము ఆచారమునకు సంబంధించి
 , రెండు ఇంద్రియములు కలదు ఒకటి నాలుక రెండవది
 పొట్ట పొట్ట అమాయకమైతే నాలుక ప్రమాదకరమైతే
 శ్రమించువారు కడుపు నింక బోవుచుండగా అది నాలుకను
 హెచ్చరించును ఓనాలుకగారూ ! ఇక దయచేసి అందు
 జోగులేదు. కాని నాలుక కాని మాటను భావించుచు
 ఈ ప్రకారముగ జవాబిచ్చును ఓ పొట్టగారూ ! మంచి
 మంచి భోజనములు ఎదముగా నున్నవి. ఇప్పుడేవచ్చే అవును
 ఈ ప్రకారముగ పొట్టయొక్క హితబోధను తిప్పరించి అదిగా
 తిని తీర్చుము చేజొనలేక మునుజును నానాకాధ ను పొందు
 చుండును కాని మిది పొట్ట చేయి హితబోధను నాలుక
 పాటించిపో వ్యక్తియొక్క ఆరోగ్యము చక్కగా నుండి
 ఆధ్యాత్మికం గ ధ్యానం అప నైవేదింపి యో భృగము
 అను బోక పెద్ద భార కార్య నిర్వహణకు అనుకూల్యమిప్పివ
 గలదు కాని అవ్యాధావల్యములే మునుజులు ఇంద్రియములకు
 బాగునై ఉత్పలీతముగ ఆరోగ్యమును చేకూర్చుకొని నైవ
 భ్యానము మీ కాంతికి మారుదగుచున్నాడు

శరీరము ఒక బస్సు బస్సులో శబ్దించు బస్సును
 కూర్చుండి ౩౩ కదలింపో మార్గచిద్యమన ప్రమాదము

పాల్గొనవచ్చును కావుననే బహులోగాని కాదులోగా
చరియిత జపమునే ధీశోఽపొవు లాగున ప్రభుత్వము కావనను
చేసివది ఎక్కువగా తీసికొని దాగ్ధివతో ఏవత్ లోకే తేన
క్రింద వారిని అరెవ్వు చేయుదును అట్లే శరీరమును బండిలో
అమిత బయలును చేయక బాగ్రతగా పడికించుకొని పోవలెను
అలోగ్యత మహాభాగ్యమును నూర్చిని విస్మరించరాదు

ఒక గ్రామములో ఒక వైద్యుడు గ్రామాంతరము
నుండి వచ్చి ఒక థాటిని అద్దెకు తీసికొని జోర్జ్ వట్టి అడవి
తన వైద్య వృత్తిని ప్రారంభించెను కాని నందవ్యసము గడచి
నను ఒక రోగి మాత్ర ముండు కొంత అతని వద్దకు రావేను
అతడు ఆశ్చర్యచకితుడై గ్రామివానిని అ విషయము
అడుగగా వానిట్లు చెప్పిరి మహాశయో! వాడావు రెండు
నందవ్యసముల క్రిందకు మా గ్రామమున కొక పాశువుగాడు
వచ్చి గ్రామముల దానిని పిలిపించి ఆహారమును సూక్ష్మ
రెండు సూక్రములను వదించి వాటిని తప్పకవిధంగా తీరిక
ములో అచరణయిం దుండవలెననియు అట్లు కాదనిచినచో
అయ్యురాలోగ్య నందవ్యుడై విరాజిల్లగలననియు జోధించి
మెదిలిపోయెను ఆ సూక్రము లేనియధిక — (1) భుజించు
వస్తువు ఇక ఒక ముద్దకొనినచో కడుపు పూర్తిగ నిండుకని
తోలివచ్చును ఆ ముద్దను తినరాదు అంతటితో భోజనమును
అనిరేయవలెను అనగా ఒక ముద్ద క్షుద్రవగనే తీసుటనుండిది
(2) భోజనమునకు భోజనమునకు మధ్య ఏమియు తినరాదు.

చిరుతిండి మానివేయవలెను - ఈ ప్రకారముగ ఆ పాదపు గాన చోదము బుద్ధిచో జోధించిన ఆచార పరిబంధమైన రెండు స్మారకములు చేయు కడు శ్రద్ధతో పాఠించు చున్నాము అప్పుటినుండియు మా ఆరోగ్యము గాలి చక్కగా శుభించుచున్నది! గ్రామముల ఆ వాక్యములను విని యెదురుడు పాదపు గారి ఆరోగ్య స్మారకములను, గ్రామముల పరిపూర్ణ విశ్వాసమును, అగులలు దీక్షా నిర్వహణ బుద్ధిని తలంచుకొని అపరంపరము కాబట్టి ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగా కాపాడుకొనవలయుచువారు, భాగ్యవా ద్యమర్థములను చక్కగ కొనసాగింపవలయుచువారు ఆచార విషయమున సంయమితులై మెలగవలెను

ఆచారవిషయములలో రెండువదియగు మిశ్రాణి మును నూర్చి తెలియకొనవలసిన అంశములు ఇంకను చాల తలపు, కొన్నిటిని ఇతరు విచారించెడియు, బ్రహ్మచేత్రుడు మానవుని శరీరమును పుష్టిచేసేవపుడు అంతటి ప్రధానంగ మగు శరీరములో రెండు కండ్లు, రెండు చెవులు, రెండు ముక్కురంధ్రములు - ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు రెండుగ పెట్టి, నోరుమోత్రిము ఒక్కటిగ వీర్చుకొనెడియు గమనించదగినది పోల్చి కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చుగదా! అట్లు పెట్టలేదేమి? దానికి కారణము కలదు. ఎంతయుగ తినును, ఎంతయుగ మాట్లాడుదును-అని దానిద్వారా భగ ఎందుడు జోధించుచున్నాడు

యోగస్య ప్రథమం చ్యవం వాత్సర్యోధః
 కంఠం యోక్త-వాక్యము వాగింద్రియమైన నోడి
 నయమి ప్రాణావ్యక్తమ వ్యక్తము చేయుచున్నది
 చూచుట అనుచున్నది. పోయేటందు ఇది నినుట అ
 పుష్కరాగ్రమే కలదు. కాని నోటికి మాట్లాడకుండు
 మాటలు అనుకొనుచు పలుకుట కంటే కాబట్టి అది
 అయిన ఇంద్రియము, దానిని జయించుట సాధ్యము.
 ముగ ప్రాణులము చేయవలెను, అయితే కన్పి కే
 విలయముకన్పి మాట్లాడరాదు. విలయము విలయ
 అవశయమునకు చాల శ్రమియ్యవలెను ఎక్కువ కే
 యోగము సిద్ధించదు. భ్యాసము కనుకదని శ్రీ.
 వామను శివయందు పెరిగియున్నాడు (నాల్గో
 యోగోద్ధృతి) కాబట్టి అవలంబనమునకు పరిమితిని
 వివరించెను.

ఎక్కువగా గాలి ఉష్ణము ఎవలంబన ఎ.
 గాలిని పిల్చుట తీసుకదా ఎంత అవలంబనా అం-
 ద్రియ శివించినదానిని పదవి చేయుచున్నాడుకదా
 కానిలోగాని కదిలోగాని ఇయ్యలో గాని ఎక్కు-
 ఉష్ణము ఎవలంబన ఎక్కువ ప్రాణులతీసుకదా! ఎన్ని
 అవలంబనా అన్నియే ప్రాణులన్నాడుకదా! అట్లే అ
 కు-క ఈ కేంద్రస్థానమునకు ఎంతఅవలంబనా అం
 శ్రమియ్యవలెను ఒక కుక్క-క అన్నమపట్టివదో

అక్షరమయమయి మాత్రమయిని అక్షరమయిని వదలివేయును. అట్లే ఒకగోళమయిని గడ్డివేరువలో అక్షరమయమయి తిని అక్షరమయిని వదిలి వేళ్ళిపోవును, కాని మాత్రమయి అట్లు చేయదున్నావా? ఎక్కువగాతిని తోగములు కొని తెచ్చు కొనుచున్నాడు.

హితభక్త, విత్తిభక్త

అది పెద్దలు తోగించినాడు. హితభక్తానందమును విత్తిభక్తగ నేదించును దాని అర్థము

ఒక పెద్దలలో ప్రయోగించుచువును నాదితము ఎక్కువ మంది దొంగిలించు దానిపై ఎక్కింపడు. అట్లు ఎక్కించినచో కాదు, మన, మనలోనివాడు అతడు గంగానదీలో పోవుచును అట్లే విహారము మొదలైనవానియందు ప్రయోగించువారికి సామాను (Buddhism) ఎక్కువ ఉండు గానందు ఉన్నాను దేవతానందమును అభిరూపము అను ముత్యము అట్లే అభిరూపముగగన పీఠములో విహరించునందు సాక్షులు అభిరూపముచే తమ దేహములను భారవంతులు అగు చేసికొనరాదు. భాగ్యమునుకు కూర్చుండి కంఠమునాసికొనివుడు దేహము ఏ మాత్రము స్పృహించరాదు. నూది కింజులై, తెండువది అది తోచవలెను. అట్లు మాత్రమే మనము దీర్ఘమయముగ జరుగుట అవకాశముండును. అట్లు కాక అభిరూపముచే కిరీటము జరుపుగ తోచినచో దేహభావన మునుట అసాధ్యము. అట్లే పీఠిలో

భాగము బయగనే బాగము కాబట్టి మితాశల సేవ ము
పాతకలకు అర్హమగుము

మితాశలమునందు రెండు గొప్ప ప్రయోజనములు
సాధింపబడగలవు ఒకటి అశోగ్యము తద్వారా భాగ
విజయము రెండవది చుప్రచారిణి వినియోగించుటకు ఓకింత
ప్రసాదమును మిగిల్చుకొని తద్వారా పరోపకారమును
కొనిపడేసికొనుట క్రియసంపాదనమును గావించుకొనుట
అధికారముచే అనారోగ్యము కలిగియుండుట ద్వారా
శరీరభయము కొంతెప్పుకొనుట కప్రచారిణి సహాయము
చేయుటకు అన్యురాలమును గావించుటకు అపకారము
లేకుండునట్లు పక్కపయిన వ్యక్తియును పోగొట్టుకొనుట సంభ
వించును కాబట్టి రెండువిధముల అరణ్యనిష్ఠము సంభవించును

అతి సర్వత్ర పర్యయేత్

అని పెద్దలు ఏనాచో జోధించుమున్నది ఈ
సూత్రము ఆహారవిషయమున ఇంతకు పక్కగ అన్వయించును
ఒక పీచుమునకు వచ్చి పెంచినచో గ్లాసు ముచ్చటపోవును
తగ్గించినచో ప్రకాశము మందపై పోవును మధ్యరకముగా
తొందరినో రాత్రంతయు ప్రకాశమానముగ వెలుగుచుండును
అట్లే శరీరమునకు ఆహారమును మితిమీరి తీసినచో శోగ్యగ్రస్త
మగును ఆహారము పూర్తిగ తగ్గించినచో కక్షిహీనమై ప
రాశ్యము చేయుటకును చిలువవలకును కనుకనే గీతా
రాయలు యాతాశలవిహారమునకు గూర్చి పెరిచిన్ని మధ్య

హృదయమును అవలంబించువాడు శుభ్రుడని బోధించి కాబట్టి ఆహార విషయమై సాధకుడు అతిశయమునకు, అప్రమత్తుడై మెలకుడు మిగియు తిప్పనీయక చూచుకొనుచు శిష్టాచారమును అనువ్రతలో నుంచుకొనుచు ఆరోగ్యమును, ఆత్మ శాంతిని బహిష్కరించును !

సంసారమును సముద్రమునందు చేరెనును పక్షపాతి చేపుడు ప్రమాదమును పొందుచున్నాడు పాపాన్నియుగ వశమై పడుచువాడు అతిశయమునకు ముని యొక్క శ్రీశివుడు లను అనుక్షణము విచారించుచుండును దాని శేషమే పను లెచ్చినదా, కల్పద్రుమపడినదా, మితిమీరిన బుద్ధి మోయు చున్నదా, అదుపులేని ప్రయాణించుచున్నదా, తేగ మెట్లున్నది మున్నగు విషయములను అవార్జితము అతడు పర్యాయించుచుండును అట్లే మాంసపుడు తన శరీరమును మువ్వపై నుంచుచు సాగరమున ప్రయాణించుచు మోక్షమును ఆపరి కీలములు లేవ నున్నట్లు యున్నాడు, కాబట్టి శరీరమును పడవ యొక్క కాగోగులను సూర్యుడు ఆరోగ్య మును సూర్యుడు పక్షి పక్షి గ్రాతి పహింపవలసియున్నది ఆహారసూత్రములను చక్కగ పాటించవలసియున్నది

ఆహార సూత్రములలో రెండవదియును మిశ్రాహారమును గుఱించి ఇప్పుడు విచారించుచున్నాము ఏకభుక్త సదా రోగ ముక్త ఏకభుక్తమతవాడు రోగరహితుడై యుండునని పెద్దల చెప్పుదురు ఏకవేళ అల్లుపాద్యమునిచో తక్కిన

రెండు పూటలు భోజనము చేయించవచ్చును శరీరము
అశోగ్యవంతుడుగఁగూర్చి ధ్యానాదిసాధనలు నిరాల కముగ
జరిపుకొనుటకు తేలికగను తిండిలాగున చూపవలయును

Eat to live live not to eat

శరీరమునకు తినుము తినుటకు శరీరమునకు అను
నానుడికంటె కొంచెన ప్రార్థనమానము వీరియో తినుచునే
యొకటి మితికొంటుంది అవునవును చిరుతిరుగు తినుచును
దును ఒట్టివారికి డబ్బు పెంపై పోవుట అశోగ్యము ఇట్లు
తినుట అను రెండు అవధులు కాలిల్లుచుండును అనఁ
దినమును అధ్యాత్మిక సాధనలో అతి ముఖ్యమైనది
కాబట్టియే శ్రీకృష్ణమహాత్మ్య కావని గూర్చి సీతయందు
అనుటచు వస్తామినుచుపోయెను తుట్టుతున్న సీతను పరి
సమాప్తము చేయు రుచియునుననఁచ లభ్యాశీ (సాధనము
వికాసమయమునవలెను) అని శ్లోక ఆచార సంబంధ
మైన హెచ్చరికను చేసెను

అతఃశయను మందు రీతి వినివలెను —

ధిక్షామథ భుజ్యతాన్

అని శ్రీ శంకరాచార్యులవారు తమ సాధన చంపకమున చెప్పి
యిచ్చారు కొవధమును ఎవరినను ఎక్కువగ తిను వింత
ముగ శరీరమునకు ఒక కొమ్ముగాని రెండుకొమ్ములుగాని
ఒక చిన్న మాత్రగాని ఒక చిన్న మును పొట్టులు
గాని ఒకటొకటిగాని ఊకొందు? బాధ్యునిగానా! పెద్ద

మూర్తి ఇష్టంబి' - అని యెవరును అనగడు. ఈ ప్రకాశము నందు విషయమై సహజముగనే మానవుడెట్లు మిగిలి కాపాడుచున్నాడో, అట్లే అతఁడవిషయమైకూడ పరిమితిని కాపాడుట తీర్తమమని, సాధనలకేకాశ ఎవరికైనను ఈ నియమము చాల శ్రేయస్కరమనియు అనుభవజ్ఞులైన మహానీయులు చెప్పుదురు.

కాస్త్రములందు మిశ్రహారమును గుఱివించి ఈ ప్రకాశముగ చెప్పుటదెను—

వ్యాభాగా పూరయేదన్నైః తోయేనైకం పృథ్వియేత
మానుష్య పృచారాథం చర్మక మపశేషయేతే
పొట్టయొక్క రెండుభాగములను అన్నము, కూర, పులుసు మట్టిగ ముప్పుగుఱచుకొనుట, ఒక భాగమును మండినీటికొను నింతి మిగిలించుట భాగమును గాలి సంచారమునకై భాగంగా నొకవలంపడి—ఇదియే మిశ్రహార లక్షణము—అని ఈ శ్లోకము యొక్క అర్థము.

అహారమును భుజించుటకై వచ్చి కూర్చొనుచు నున్నను లెనిమిది ముడుపుగా నుంచుకో, అహారసేవనాంతరము కూడ అలాగే ముడుపుగా నుండవలెను. మిశ్రహారమును సేవించి నపుడే ఇట్టి పిత్తి సాధ్యముగను ఎక్కువగ తినినచో అజలు పీటపై మండిలేదుటయే చాల ప్రయాణగ మంతును అట్టి అమితభోజనప్రియులు భుక్తారూపముచే కొద్దవడి కాగా నూతి నది జొందుచుండును. ఎక్కువగ తినినది, ఇట్టి అవధులు

ఎగుల 1 ఈ సంహితమును భాగవతమునకు దుచ్చెబడిన వి
శ్వాక్షుడు చతుర్విధమున వివరించుచున్నది—

యావద్విద్యయేత ఉతరం తావత్స్వత్వంహి దేహిభావే
అధికం యో ౨ భిషగ్నేత ౩ సేవో ద్ద్యుమిర్ద్యుతి

పొట్టుకు ఎంత అవసరమో అంత మోక్షము నేనిం
వలెను అంతమోక్షపు అవసరముపైనే మోక్షపునకు పొట్టు
కంటె అధికముగ నేనించువాడు దొంగయేయగును
అట్టివాడు దండినకు అర్హుడు ఆ ప్రకారము దొంగవాన్ని
మించును శ్రీ వృష్ణమహర్షి అవసరము ప్రాణసంరక్షణకొఱ
గూని భాగవతముల కొఱకు కావని స్పష్టీకరించిరి
ఎట్లనిన—

ఆత్మాహార్య కర్మ కర్మాభిప్రయం
కర్మాహార్యం పాణి సంధారణ్యం
పాణిసంధారణ్యస్తత్త్వ త్త్వకర్మా
తత్త్వకర్మయేన భూయోజనం

ఈ ప్రపంచమున అవసరపాదముకొఱకై పా
దహితముల కార్యములేని దేహిసంహితయే అవసరము ప్రాణ
సంరక్షణ కొఱకు మోక్షము నేనించవలెను అనగా బ్రతుకు
టకు మోక్షము అవసరమునై కొనవలెను ఇత బ్రతుకుట
దేహిసంహితగా భాగవత్త్వమును తెలిసికొనుటకొరకు
భాగవత్త్వమును దేహిసంహిత తెలిసికొనవలెననగా ముక్తి
నొందుటకు అపవర్గమును నొందుటకొఱకు

యెట్లు జూలెడు సమయము లభించుచుండును తదిత
 యలో ప్రభావమైతి పుణ్యసంకరమును నైవరింపనవారిని
 స్మరించి జయము కావ్యములగు ప్రాచీన విషయముల
 లో పరిశీలించుచున్నది కావ్యము శ్రీకృష్ణముగ
 పరమపుణ్యము శ్రీకృష్ణుని ఆత్మ విచారణ మున్నగు
 నికావ్య సమయమును ఎంత విగులుకొనిన అంత
 రింది. పుణ్యము దారిలైదుమందిది దారిలైదుమంది
 జందుగనే జాగ్రత్తపడచుకొనువాని ప్రయోగము వదిలైదు
 తిరుమలలు తేక సమయముగా జరిగిపోవునట్లు పుణ్యము
 ల్లందువా ది ఎల్లెడల సద్గుణులే కలుగుచుండును కావున
 తయో శ్రీయమును కలుగచేయు పుణ్యసంకారస
 మయమై శ్రీయము కలుగకగోతునైయుండి సమయమును
 దాహించుచుండు వృథాగా గడిచినట్లు క్రమశిక్షణతో
 నిది అనుభవించుచుకొని అనుభవమైనంత మాత్రమే
 నందు అనుభవమైనంత కాలమే నిడుచుకును మిగతా
 మయమును తన శ్రీయోధివృద్ధికి వినియోగించుటంత
 నిను తేలిపో అయ్యలమైన మానవశరీరము వ్యర్థమై
 తును.

వికారము వలన నైవధ్యాసమునకు సమయము
 యుగగా మిగులుటయేకాక అలోగ్యమున్న జనులకు
 క్షయగలదు వికారము శరీరముతో సమానమిది
 క్షయ చెప్పుదును అధికారముచే శరీరమునకు తరచు

యగ్గతి ఏర్పడుచుండును. ఈ ఛాక్టరీ నిరంతరము ఎని తేయుచుండినచో ఇదిహోమము గదా! కంకన పాఠమునకు ఒక రోజు దానికి విశ్రాంతి ఇచ్చుచుండును. అది కేరీకమునకున్ను - వచ్చునదిరోజుల కొకపాటి ఉపవాసము ద్వారా విశ్రాంతి నొసరుగుట ఉత్తమము. తక్కిన దివిలందును మితాహారమునే జేహమునకొసరిగ ఎఱచుకొని ఏర్పడు అరుణాగ్నిని పట్టు చేయరాదు. నా ద్వికాహారము చేయ, మితాహారము చేతను కేరీకమేకాకి, మనస్సున్ను ఆరోగ్యవంతముగా నుండునది శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి.

'అ - క శుక్లా న త్పశుద్ధిః, న త్పశుద్ధే ద్రువాత్పశుద్ధిః, ప్శుద్ధి లో భాగో నర్జ్యగంధాం విప్రమాక్షః అని తిషేషిత్వం లు. భావమునే స్పష్టికరించుచున్నది. అక్షుకుద్ధితే ౨ క్రమము శుద్ధమగును. ౨ క్రమమునకు శుద్ధమగును. దానినే తాపములు శుద్ధమగును. భావములున్ను చక్కగ జూగును.

శబ్దములు దొంగునున్నవిని కొంతయు కష్టమై ఎక్కువగాతిని, కర్మించుకొనలేక, వాచాయానినలు చదుచుండు శబ్దాచార్యమే దీనికి కారణము. ప్రాశస్త్యముక రాక జిహ్వంబ్రియమునకు పూర్తిగ ఎక్కువై, ఎక్కువగా తిని, కష్టమొని మతల నినుచుండునాట! జాగరూకత లేనిదా లుక ఒనులకు మత్స్య-కు త్రాడుకట్టి ఎగువనవలె మోడ్చి జేయుచుండును. కాబట్టి సంయమము చాల అవసరము.

ఒకచోట నిందు జరుగుచుండును నాలుకపై అనువు
తప్పిన యొకడు బానిలో పొక్కిని మితిమీరితిని తుపకు పెదవ
నేక తడవకుచుండుగా మితిమీరికను అర్ధనిశోచనీయ పరిస్థితిని
గమనించి అర్ధని శ్రీవశాయముగ హితలోభ గాని చెను
న యవా ! ఒక బండిలోగాని బహులోగాని ఎక్కువమందిని
హుల్వానామకతో అతి నిష్కథము కాత్రున గారిపై ఒవరో
లోడో నేను పెట్టి ప్రభుత్వముపాదు శిక్షి జడుగుగదా !
అట్లే శరీరమును కూడ అభివ్యాజ్యం నేవనను చే అతిచెక్కించి
నలో దోష్టప్రభుత్వముపాదు కూని బారీ శిక్ష విధించుచును
లోగమే ఆ శిక్ష! అకాంతియే ఆ శిక్ష కాబట్టి ఇక మీరట
యైవను బాగయోగపడై శరీరమును బాధించక నాలుకపై
సంజుతుము కలిసి మితముగనే భుజింపుము అర్ధనివాక్యము
అను నిని తిండిపోతు శ్చూరూపణ నేనుకొని ఇకమీరట
సక్రమముగ వ్యవహరించెవనియు నాలుకపై లోబడక యుండు
వనియు పలికి చెబులిపోయెను

కాత్రున ముముక్షువులగువాని ఆహారవిషయమై
సంజుతుమును గలిగియుండి సాక్షికాహార మి కాహారము
లనే నేదించుచు జిహ్వచాపల్యమునకు లోనుగాక
ఇంద్రియములను అదుపాక్షలలో మంచుకొని సమయమును
పై వర్ణాస ఆత్మచింతనాదులందు గడుపుకొనుచు జీవిత
మును పునీతము గావించుకొనవలయును

యగ్మతి ఏర్పడుచుండును. ౬౬ భాక్తరీ నిరంతరము వని తేయుచుండినచో చెడిపోవును గదా! ౬౭ ౬౮ వారిమునుకు ౬౯ లోక దాననీ విశ్రాంతి ఇచ్చుచుండును. అనే శరీరమువలనను-వచ్చునై దురోళల కొకపాఠి తపనానాను ద్వారా విశ్రాంతి నొసంగుట ఉత్తమును తక్కిన దింపించుచును మితాచారమునే జేహమునొనరిగ ఎఱవగని పొట్టును బడుకొట్టునట్లు చేయరాదు. నా ద్వికాచారము చేసెను, మితాచారము చేతను శరీరమేకాః, మనస్సున్ను అలోగ్యవంతునిగా నుండువని భావములు పేర్కొనుచున్నవి.

'౮-౯ శుభ్ర వత్సశుద్ధి, వత్సశుద్ధి ప్రవాప్త్యుతి, పృథ్వి లోకే పుష్కగంధీరాం విప్రమోక్షః అని తివరిపట్టులు. ౯ భావమునే స్పష్టికరించుచున్నది. ఆహారశుద్ధిచే ౧ క్రమ శుద్ధియగును. ౨ క్రమశుద్ధిచే మిదమ శుద్ధియగును. దానినే తాపములు శుద్ధిపగును. భావాచారులున్న చక్కగ జరిగినను,

తపాధిములు దాగుగానున్నవని కొంచులు కష్టమై ఎక్కువగాలిని, దీర్ఘించుకొనలేక, నానాయాతివలు వరుచుండు అశ్వాచార్యమే వీని! కాంక్షలు ప్రారబ్ధముక రాక జిహ్వోద్రియమువకు పుర్తిగ ఎత్తవై, ఎక్కువగాలిని, కష్టమొని మరల నినుచుండువాడు! జాగరూకత లేదో నాలుక ఒనులని ముక్కును త్రాడుకట్టి పశుప్రభవలె మోడ్చి జేయుచుండును. కాబట్టి సంయమము చాల అవసరము.

4 నిర్దుష్టకర్మ

జీవిత నిర్దుష్టకర్మమునకై ఆలోచనము ఆచరణముకావున ఆచార సంపాదనార్థమై వీరైత పని చేయవలయుననియు వీరైత వృత్తిని శీఘ్రపఱచుననియు పెత్తలు చెప్పుచున్నాడు కాస్త్రములున్న అందులకు అనుకూల నిర్దుష్టమి. అయితే ఆ చేయవలని నిర్దుష్టము కానకై యుండవలెనని కానందిరి అధర్మము అన్యాయము అచీరి-ఏమిలో-గూడినవని కాస్త్ర సమ్యక్తముకాదు అది నిర్దుష్టమైపది సాధనాయుక్తమై ది అట్టి యి క ర్మకు చేయలేచ్చెను. పరకమున అక్షర్యోయను కాల్పి అట్టి నిర్దుష్టకర్మకు ఎవరును అవలంబించరాదు ప్రోత్సహించరాదు

అశ్రమముగ సంపాదించిన భవముతో మరళశ్చ పర మాసము లాచరించుడు ఆ యాచారము శీర్షముకాదు శీర్షమునే కలిగించుడు వ్యాధిముగ సర్వముగ సంపాదించిన కొలది భవముతో అట్లుకులు తినినను ఆ యాచారము ము 67మై తిన్నవానికి శ్రీశ్రమమును చేపొచ్చును

పూర్వకాలపునూట అర్జునుని తీర్థశాసనములచే ధీమృదు పడిపోగా అతడు మరణి ద్వికారి కై కొనుటకు గాని అర్జునునిచే అంపకయ్య వీశ్వామితేయనామ స్వేచ్ఛా జిరజయోపకము కలవాడగుటచే ఉత్తరాననముషుకు శీవియంతదలంచి ధీమృదు ఆ అంపకయ్యపై మరణి ద్వికారి

యగ్మతి ఏర్పడుచుండును. అది ఛాక్రరీ నిలింతరము. ఏది తేజము
 చుండెనచో చెడిపోవును గదా! కలకల వారునును అది
 లోక దానిని వికారతి ఇచ్చుచుండును. అది కరీకమునకున్న
 పనులను చూచి అది కొకసారి ఉపవాసము వ్యాధి వికారతి
 నొసంగుట ఉత్తమును తక్కిన దింపించును. మితాచార
 యునే జేహములొసంగ ఎలమిగాని పొట్టును బడునొట్టును
 చేయరాదు. నా స్వీకారము చేయ, మితాచారము చేయ
 కరీకమేకాది, మనస్సున్న అకార్యమరిమిగా నుండునది
 భావములు కరీకమగున్నవి

అకార్య సత్వశుద్ధి, సత్వశుద్ధి ప్రవాప్యతి,
 పృథ్వి లోకే పృథ్విగంధాం విప్రవాప్యతి అని తిమిషప్రలు
 లా భావమునే స్పష్టకరించుచున్నవి. అహోశుద్ధిచే రక్తము
 శుద్ధమగును, రక్తశుద్ధిచే మేదము శుద్ధమగును. దానినే
 తాపమును శుద్ధమగును. భావనలున్న చక్కగ నిగును.

తత్కారములు నొగుగానున్నవని కొందఱు కన్పర్తికి
 ఎక్కువగాలిని, దీర్ఘించుకొనలేక, నానాకారములు పడు
 చుండును. అహోచారము చేసి కారము, ప్రాశస్త్యముక
 రాక విప్రవాప్యియమునకు పూర్తిగ ఎక్కువై, ఎక్కువగా
 లిని, కన్పర్తిని మరల నినుచుండువాడు! జాగరూకత లేనిదో
 నాలుక బయలుపడు చున్నకు త్రాడుకట్టి పశువునువలె మోడ్చి
 జేయుచుండును. కాబట్టి పంచమము చాల అవసరము.

మీది అర్థం ఆహారము భుజించుట ౧౦ రక్తము చెడుట
 రక్తభావముచే నా మెదడు కలిగి నిరేయలేదు జీ
 వావములు స్ఫురింపలేదు అయ్యును పుణ్యమా అని ఈ న
 అర్థం బాగుముందచే నా చాచురి కను రియి కాలిపోవ జీ
 ర కము మిగిలినది. అందుచే ఈవాడు చక్కని భగ్య
 నాకు స్ఫురించుచున్నది.

భీష్ముని ఆ ప్రత్యేక్తరము గొప్ప భర్తాసూక్ష్మముల
 గూడియున్నది అన్యాయార్థికి చిత్తముచే తెచ్చుకొ
 ఆహారము వారుగల స్వాత్మియైనను మృత్యుము
 శ్రేయస్కరము కాదు కావున గ్నాయార్థిభావభవ
 మునాకు స్వీకరింపవలెను. దానిచే రక్తశుద్ధి రక్తశుద్ధి
 చిత్తశుద్ధి చిత్తశుద్ధిచే మోక్షశుద్ధి చేకు ర గలవు

కరుణ నీ పెద్దలు ఆహారముకొంత వీలైన నింద్య
 కాని వనిని చేరికొనవచ్చునని ఆదేశించిరి మిగిలు నిం
 కర్మచే ప్రతిభముగ ముఖమే జీవునకు కలగగల
 భావముచేమిథము పుణ్యముచే యథము క్షామ
 మోక్షము అనునది ఈ విశ్వమున అనాదికాలమును
 అనుబంధింపు చుండుకావలయు విశ్వమధుత్వమునెంత
 ఆప్రతిభాత నియమము కావున ఆ నియమమును భ
 యించుచుకొని భావవృత్తిని మోక్షింపిరి పుణ్యవృత్తి
 చేపట్టవలయును కర్మమును చేయుచున్నాడదా
 భక్తమునవచ్చినట్లు వచ్చిరి అహంకర నిజ కావలయునకు e

గుణ్యముగనే ప్రవర్తించవలెను కావచ్చి అహంకరముతో అనే నింకముకాని పుణ్యే చేసికొనవలెను, గాని నింకముకానిది కాదు ఏ క్షేత్రమందును పాపము పనికిరాదు, అపకారము పనికిరాదు అన్యాయము, అభర్మము, అనినీతి పనికిరాదు నిప్పులో నేలుపెట్టి తరువారే వశ్యాత్వాపవడినచో ప్రయోజనము లేదు నిశ్చయమునకు నిలబడి ప్రవర్తించవలెను పక్కర్నయే తనను రక్షించును.

ధర్మ రక్షితి రక్షితః

ఈ ప్రకారమునైన ప్రతి పాపకార్యమును విముక్తి పుణ్యమును కల్పింపవలెను, అన్నిజ్ఞానమును సంపాదించి అట్టిజ్ఞాననేత్రముచే తిలయజ్ఞానస్వరూపమును అన్విష్టాపనమును గుర్తించి అన్వేషించును నిలకడ కలిగి భ్రష్టమందును నుండి బయటపడును.

చక్రవర్తియై తీరువాడు అందుకు జ్ఞానశ్రేణియు లేనివాడు మహాంధుడు గానికదవ్వు అందరినీ వాడు అంధుడై జ్ఞానవృష్టి లోపించినవాడు మహాంధుడు కన్నలులేనివాడు విశ్వజ్ఞులలో గోభవడును జ్ఞానము లేనివాడు జన్మమృత్యుం గలము కాదనుడు అను అనారోగ్య సంకారచక్రము నందు గునుల్పించి నానాయోగము ననుభవించుచుండు అంధుడు లేని అంధత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో చోక్త్యలను గావించుకొనుచుండును కాని చిత్రమేమియో కాని మహాంధులు తమ అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు చక్రవర్తి

గృహానంతయున్నారు తత్పరితముగ వారు సంసారద
వాదాలను బట్టి తీవ్ర దుష్టరిగా మారుతు లో
యన్నారు

తన్నుకాదు తెలిసికొనక యుండుటచే / గ్రుడ్డితన
తన అత్యుత్తమమును కాదు చక్కగ తెలిసికొని కా
తేనెముకాని మనస్సుకాని ఇంద్రియములుకాని కాదు
నిత్య శుద్ధ చిదాత్మయే తన యథార్థస్వరూపమనియు ఎవ
రొకరిగ తెలిసికొనుచో అట్టివాడు తన గ్రుడ్డితనమును పోగొ
ల్కబడవచ్చును అట్టివాడే వాస్తవముగ నేత్రములు ।
పాడగును

యః పశ్యతి స పశ్యతి

అని గీతాచార్యుడి సత్యమునే ప్రస్తుతముగ తెలిపియుండె.
మరి స్తుతించుచును సత్యముగ మన్నుట్టి పరమాత్మను
యా ప్రాణుల జీవీతులు నిశించినను నిశించనివానిగ ఎవ
రొకరునున్నారో అతడే నిజముగ పూరువాగును. అని భ
వానుడు గీతయందు వాప్రచ్ఛియన్నాడు అనగా అత్యంత
మని జీవీతి దృశ్యవశారములు అత్యంతములని యెఱు
వాడు ఇట్టిచిది అత్యంతరూపమున నిలక గలిగి దృశ
్యమైయుండు వ్యాపారము లేదాదు అన. అలో నేత్రము
కలవాని భావము ఇదియే జ్ఞానదృష్టి ॥ దృశ్యమైయుం
డగునట్లు భౌతికదృష్టి యున్నప్పటిని ఎవరికి జ్ఞానదృ
ష్టియందో అట్టివారిని దుఃఖములు పెన్నుండుచు నేయుండును

గుణ్యముగనే ప్రవర్తించవలెను కావచ్చి అహంకరముతోనైన
నింజ్యముకాని పుణ్యే చేసికొనవలెను, గాని నింజ్యమైనవానిని
కాదు ఏ క్షేత్రమిందును పాపము పనికిరాదు, అపకారము
పనికిరాదు అన్యాయము, అభర్మము, అనినీతి పనికిరాదు
విషయలో వ్రేలుపెట్టి తరువారే వశ్యాత్వాపవడినచో ప్రయోజ
నము లేదు విశ్వకాశమునకు తిలమిచ్చి ప్రవర్తించగలను
వక్తర్యయే తనను రక్షించును.

ధర్మ రక్షితి రక్షితః

ఈ ప్రకారమునైన పరిధి పాథశాలావారములుగలవు
తన చిత్తమును శుద్ధి మొనర్చుకొని, ఆత్మజ్ఞానమును సంపా
దించి అట్టి జ్ఞానస్థితియిచే తిలయజ్ఞానస్థాయునుగు నన్నిదా
నందమును గుర్తించి అన్యాయమును నిలకడ కలిగి బ్రహ్మ
పదాదులు లేని అజ్ఞానమును

చక్రస్థితియు తీరినవాడు అందుకు జ్ఞానస్థితియు లేని
వాడు మిథ్యాభిప్రాయము గానికలదు. అందుచేత వాడు అంధుడు
జ్ఞానస్థితి లోపించినవాడు మిథ్యాభిప్రాయము కన్నులులేనివాడు
విశ్వజ్ఞులలో గాథవడును. జ్ఞానము లేనివాడు జన్మమృత్యు
విరమము కాదనుచు జలం నగలరూప సంకారచక్రము
నందు గునుల్కొని నానాభూతల ననుభవించుచుండును
అందుచేత అంధత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో
చోక్త్యలు గావించుకొనుచుండును కాని చిత్రమేమియో కాని
మహాభయం తమ అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు చక్రలం

పశ్య ౨ జ్ఞానచక్రము (15-10)

అ ప్రకం జ్ఞానచక్రము (18-35)

దివ్యం దబామి తే చక్రం (11-3)

జ్ఞానసక్రమములకు- అవశ్యకతను పరిమార్చి పైవాక్యం ద్వారా తోకమునకు నువ్వు మొదలైన జ్ఞానవృత్తి శబ్దా అదివ్యం ఆశ్రయించువాడు, అంధకారపూరితములగు లేచుచు తోకములను బొందవలె వచ్చున యు ప్రబలకరదముల పరిశుభవిభవములను పశ్యమో 35 ఉపనిషత్తులు చేసే చుటకువచ్చును.

కావున అంధత్వమునకు చికిత్స యొనర్చుటకై క నలువులగును మహాంధస్య నివారణకువచ్చి మహాత్మర క నరికి జరులు చక్కని జ్ఞానవృత్తిని అవసరమైన జ్ఞానక తులచే శరగవర్ణవ్యవస్థ గానించుకొని శీవితమును పరిపూర్ణ మయ్యునుగ నొనర్చుకొనవలయును. అట్టి జ్ఞానవృత్తి క యుండుటయే వాస్తవముగు పారితిత్వము.

విద్యలందు నేర్పరితనము కవిత్వాదులందు చా కశలత్వము గ్రంథరచనా నైపుణ్యము కావ్య నాటక కాళ పరిజ్ఞానము కళాకళలయు విద్యానైపుణ్య కలిగియుండుటయే పారితిత్వముని పారిశ్రమ్యముగ జన కలుచుచుండుట అట్టి పారితిత్వము కలవానిని పండి తనియు చేర్చునుచుండును.

ఇది శ్రీకృష్ణసహస్రనామ స్మరణము ఎవరినిగూర్చియు, చేయని స్వామ్యము కొకటిగానే అనియును (నామ శోచన్తి పండితాః), జ్ఞానాగ్నియే అమృతకృతులు దగ్ధమొనర్చు కొనినవాగే పండితులయ్యు (జ్ఞానాగ్నిదగ్ధ కర్మాణం తేమాహుః పండితం బుధాః), నమస్త చరాసు ప్రాణోల్లాసంబోను నమస్తప్తీకలనాచే పండితునియు (పండితాః సాచర్యిషః) వక్కానికేయెను నృత్యులైన జయింపగల్గుటయే లోభార్థ మగు పాదీత్యము అర్చి పండిత్యశే కని అపలయింపని వాడు ఎన్ని రాజకవిజ్యలం జారితేరిః పుటిగిని, శాంతిని వోయకొనలేడు, మృత్యువును తప్పించుకొనలేడు జువవ మరణ ప్రవాహమును దాటలేడు, కృష్ణ బంధనమును ఉద్విన్న మొనర్చుకొనలేడు

విరక్షంస్యామి తు యన్య కుక్షే
ద్రహ్మైవ బాధాతి ప ఏవ సాక్షరః
ఏవాక్షరస్యామి తు యన్య చిత్తే
ద్రహ్మైవ బాధాతి న వై విరక్షరః

శమస్త్ర తేః పుటిగిని, క్షయతాలు , ఎప్పటికీ, ఎవని స్మారణముందు వ్యభిచారిని అదా భావించుచుండున, ఎవడు అత్యాదుభాతి చక్కిగ కలిగి 1000వో అదు వచ్చి వీర్య లను వేర్చుకొనింవాలో యిది సమస్త విరక్షంయందును అరితేరినపుటిగిని ఎవడు దైవానుభవము చేయుచునో అతడు వాస్తవముగ నిరక్షుకుడై యెలాంటి బాధను గొరకే పొంది

శ్యామతోపాను పాపవార్తిః | పా దీశ్యామకుః డి కలిః
యంతుః శ్రీయన్మరణం

శ్రీ మన్మథువన్నా ప్రరామచంద్రువకు పెత్తు భర్త
కవార్యములను ఉద్భృతి నుచు సంసారకూపమునంది శీవ
నైత్తి తిరిగి అట్టి కూపమున బడకుండు చేయునట్టిచే పాండిత్య
మిదియు అర్థానిని యత్నపూర్వకముగ సంపాదించవలయు
ననియు ఉద్ఘాటించెను.

కానన్దాయా తవతయకరీ పండితత్వం న యవ
త్తత్పాండిత్యం వతసి న పునర్యేన సంసారదత్రే
యత్పంతుర్యాదవిరతమతః పండితశ్చైవమలాత్మ
జ్ఞానోదారే తయమితరతా నైవ సః కాన్తిమేతి

(చిహ్నగీత)

కార్యక ముముక్షువగువాడు సంసారకారకమును ఈ పాండిత్య
మును నగ్గయు కర్మాన్త్ర ముతోయియుచే తప్పక బడయువలసి
యన్నది. ఇహి సహి కర్మతి మత్పూర్వకతే అని శ్రీ శంకరా
చార్యులు నుదీవింపెను. శ్యామకూపాది విద్యలు అంత్యకాలమున
జీర్ణుని కాఁగదు తొలగించగలవు మృత్యువారముండి అతనిని
తప్పించలేవు కాబట్టి ఇతఁనిద్య తెన్ను చేర్చి నివృత్తికిని
ఎంతటి లోకక పాండిత్యప్రగర్హము కలిగి యున్నప్పటికిని
ఆత్మజ్ఞానము పాండిత్యమును బడయనిచో జీర్ణుడు దుఃఖ
మును తప్పించుకొనజాలడు

[illegible]

5. జ్ఞానదృష్టి

చర్మశ్లేత్రము దృశ్యవజ్రార్థములను చూచుచు జ్ఞాని
శ్లేత్రము దృశ్యరూపమగు పరమాత్మను ఏకీంచును భౌతిక
శ్లేత్రము వలెయిది వస్తువులనే చూచుచు జ్ఞానేశ్వరుని కాశక్త
మగు జేవజేత్తుని గాంచును, 'యదృశ్యం తస్మాశ్శృం'-తోలు
కన్న తో చూడబడువది యంతయు కాలగర్భమున ఏదాటికై
వను విలు పుట్టిపోవును, చూచువట్టి కన్ను, చూడబడు

ప్రపంచము రెండును అనంతకాలవాచీనిలో కొన్నికొన్నిప్రమా
కాని భావనే నిమిత్తో అవలంబించబడు అత్యంతప్రమా కావము
నకు లోబడిక కాలముచే ప్రభావితముకాక కాలగాలులై
కాలమును విగ్రహించి కూర్చొనుదున్నాడు అట్టి అత్యుచ
వర్ణించువాడు భక్త్యును దర్శించుట నవకరించు భావనములై
కలవాడు కృతకృత్యుడు

చిత్తశేత్రము మానవులకేదు దానప్రపంచమునకు
జంతువులనునకులను పశుపక్ష్యాదులను కలదు, చీతలను
కలదు బోదులనుకలదు అది యొక పెద్ద విశేషమేమియును
గాదు మానవులై ప్రజ్ఞి భావశేత్రమును సంపాదించుటలోనే
కలదు విశేషము భావనములను సంపాదించుటకే అవల
మానవజన్మ వీర్పడినది. నేవతలుకూడ వారి వారి భోగవిలాస
దాశాపరగములను భావశేత్రమును సంపాదించుటకే ఎవ్వరు
మానవజన్మ బడయుదురా ఎవ్వరు బ్రహ్మసంకల్పము
సంపాదించుటకు అర్హుల మనుష్యత్వమును పొందుదురా యిది
శిష్టిప్రపంచమునకు

భట్టి ప్రితిలో అపూర్వమును మానవజన్మ బడయు
లోబడినట్లులలో తృప్తిపడెడియుండుట భార్యమో అదో
బాధములు నశ్వర సదాకాలములకీ విస్తించుట కాలము
గడపుట యొక్కతూకీ పర్వత పు యేనితో మనము చేయు
చున్నదేమో మన గుణ్యభావముతో బానిసి పొందుటలై
వీక్షిత అశరీరమున్నామో అని ఆలోచించి విలప

గతిని శివభాషియ అన్నది భువంగలిపివేయట
వ్యాపకమా? సగ్గురూపదేశముచే దివ్యవేదమునా, శ్వాసవేది
మును ద్రవ్యస్వరూపముగ గాని శరీరమును పరిత్యా
గమునకును సంబంధము

భౌతిక వేదము పరివ్రాజకములచే ఏర్పడినది అది
జపమైనది. కావున అది స్థూలపదార్థములనే చూ. గట్టును,
అశ్మయో అతి హృష్టమైనది అది హృష్టమును ఆత్మను
పృథవిను చర్మమును చూడాలను

సూక్ష్మత్వాప్రదవిజేయం

అది గీతాచార్యుడి ప్రశ్నమునకు జ్ఞాపించి యున్నాడు.
కావున పరివ్రాజకుని వీక్షించుటకు ఈ చర్మవేదములకు
సామ్యము లేదు గుర్తించుకొనుచు

కొంతయు ఈ ప్రవాహమునకు ప్రశ్నించుచుండుట -
'అయ్యా! దేవునిమాకు శిష్యుడో మూలక కనిపించదు
ప్రపంచమునాని అన్ని వస్తువులు కనిపించుచున్నవిచా! మన
దేవుడు మాత్రము ఎందులకు కానరాదు కనిపించినచో
దేవునిపై మాకు ఎంతయో విశ్వాసము కలుగుచుగదా కను
కొంగని దేవునిపై మాకు విశ్వాసము ఎట్లు కరుగదు?' -
దీనిని సమాధానము—ప్రపంచములో కనిపించని వస్తువు
లేనియో ఉన్నను చానిపై అమల విశ్వాసము కలిగి
యున్నది. గాలి కనిపించదు. ఆకాశము కనిపించదు ఎవరి

కన్న వారికి కనులవదువది నీవు వారికి కనుది చదు ఈ
వ్రతాలనుగ నులయెడ నమ్రుతలే కొన్ని సరాసరిగా
ఇక నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై నూత్నమై
అవలూ! మనటి అర్చితానికి నేత్రమునకు ఎల్ల గోచరింప
గలది అల్ల గోచరించవలెనాత్రమున అది లేదని ఎల్ల
యెవ్వరకు !

దృశ్యతే తత్త్వగ్రయా బుద్ధ్యా
నూత్నయా నూత్నదర్శితః

అతి నూత్నమైన విజ్ఞానశీత్రముచే ఏకాగ్ర బుద్ధితే
మహారీయలు మహార్యమ విక్షింబగల్గుచున్నారని శ్రుతి
శ్రవణి *కొనుచున్నది

అర్జునుడు కణిరింగమున విశ్వరూపమును చూపుచుని
శ్రీకృష్ణమూర్తిని ప్రార్థించు —

న తు మాం శక్యమే ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షుషా
దివ్యం దదామి తే చక్షః శక్యమే యదప్రైశ్చరమ్

ఓ అర్జునా! • చక్ర శీత్రముచే నీవు విశ్వరూపమును
చూడకావు నీకు దివ్య శీత్రమును ఒకంగునున్నది బానిచే
నీవు అర్చించి విక్షింబగల్గు అని వదిలి ఇతరులైన గల
పాశుల్యాతికయముచే దివ్య-చక్షువును ప్రసాదించెను. అట్టి
దివ్య శీత్రముచే భయంబయకు శ్రవణాదని అపూర్వ విశ్వ
రూపమును చూడగల్గెను కాబట్టి నైవ తదప్రశమ (అత్యపాక్షా

[illegible]

జ్ఞానశ్రీతిము భౌతిక ఎక్కా యలవలె బండు లభించు
వస్తువుగాగా ఇది లోనివస్తువు కిర్యాసల్య వివేకమే జ్ఞాన
శ్రీతిము, అత్య వాక్య వివేకమే జ్ఞానశ్రీతిము పుష్పమాలలో
పుష్పములును చివ్వు శ్రీతిము చొచ్చుచున్నది లోని కారమును
జ్ఞానరమ్యపు అవగోశించుచున్నది ఎకానోక వ్యక్తిని చూచి
నపుడు శిరసుమెక్క బాహ్య వ్యవహారమును అదిగా చిత్త
మారమియవగు బాహ్య అవ్యక్తిని కన్ను చొచ్చుచున్నది
తానిలోని బెలుగునున్న శాశ్వతి ఎ మూర్ఖుడు, చివ్వుమగు
అవ్యక్తవ్యవహారము జ్ఞానశ్రీతిము క్షీణించుచున్నది భౌతిక
శ్రీతిములను అవగోశరమగు అతి ఎగాక్తమగు అత్యంతక
వద్యామును కిరిత్రాసగలుగు వివేకమే జ్ఞానశ్రీతి మన
బలము

ఇట్టి శ్లోకములొక-వ్రావని ఉపావేశ్యులందు భగవద్గీత యందు, చిత్తీరు కాన్త్ర, గ్రంథములందు అచటచట కావించుచున్నది. ఈ జవాబులో ప్రయత్ని పూర్వకముగ శ్లోకమును సంపాదించుకొని విశ్లేషమును సాక్షాత్ భగ

“త్వయామముగ దీక్షించుచు జీవితములను కలకత్తానకు
అని కాశ్యములందు నివసించుట ఉద్దేశించుచున్నాడు

ఆవృత్త చక్షరమృతత్వమిచ్చన్

అని కలకత్తానకు గంధారిముగ మునుకున్నది అలాగా
మీర కహిత ఆత్మసత్త్విని బహుదలంచుచును తన జీవితము
బహుదలమింది లోనికి త్రిప్పవలయునుమని భావము న్యస్తమి
కాహ్య విషయముల నుండి విడిచింది అంతస్సుఖ మొనర్చి
చక్కగ భ్యానించునపుడే ఆత్మానుభూతి కలుగగలదు తమ
వత్త చక్కమగుచున్నది అట్టి భ్యానముతో వివేకమే జ్ఞాన
శ్రేయము కానిచే సూతువత్తను ప్రపంచములకుండి పోతే సై
న్యరూపముగ పోతే ఆత్మరూపముగ గోచరించును

చిత్ర కోమలా! క: కోక ఏకత్వ మనువక్యక:

అచట సైర మెదట! నుండు మెదట! అట్లాన మెదట!
అంతయు కానై యుండ ఇక కత్తు మిళితాది భేదముగా
న్యతీయ మనీయ భేదముగాని అచట ఉండనేరదు సర్వం
భక్తిచ బ్రహ్మ—నేహ నానా స్తి కించన — అప్రపంచ
మంతయు ముద్రాన్య న్యరూపమే ఇదట అనేకర్పము లేనే
లేదు అది ఉపనిషత్విజ్ఞానము అత్తలే కార్యాన్నితమగును

మనీయ జ్ఞానశ్రేయముచే దీక్షించునపుడు బహుదలయో
సైరవ్య మిదియో శ్రేయమిదియో మేల్కొన్నాడనో సర్వం

మీదియో కాశ్వత మీదియో శీత్రువు విస్తృతముగ నోచును.

'క్షేత్ర' క్షేత్రయోరేవమైకం భూకలంబు' భూనిమిషపుచేత క్షేత్ర క్షేత్రజల భేదమును చక్కగ తెలిసికొని శీత్రుడు పరమాత్మ పతనమును జనము గల్గించునట్లుగ నీతాచార్యులున్న వచించియున్నారు.

'దృష్టిం బావమయ్యాం శృత్యా పశ్యేత్ బ్రహ్మమయం' జగత్ 'ఓయా' నీ దృష్టిని బావమయముగ నొనర్చుకొని, బావశీత్రమను సంపాదించుకొని ప్రపంచమునంతను బ్రహ్మమయముగ గాంచుము' అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు ఉద్ఘోషించిరి.

ఈ ప్రకారముగ ఉపనిషత్తులేమి, భగవద్గీత యేమి, సమిధ తాత్పర్యములేమి, శంకరాచార్యుడి సుహృదులేమి— ముక్తకంఠముగ భూనివేత్రావలంబనముగూర్చి ఉద్ఘోషించి యున్నందువ తాని నెట్లైన ఈ జీవితములో సాధించి తిచ్చుకొనుట మునుముపుల కర్తవ్యమైయున్నది.

ఎఱుపు అర్థములు గల కళ్లతోను పెట్టుకొని చూచి నచో ప్రపంచ మంతయు ఎఱుగగా కనిపించును నలుపు అర్థములు పెట్టుకొనునచో నెల్లగా కనిపించును, తెలుపు అర్థములు పెట్టుకొనునచో తెల్లగా కనిపించును అట్లేజ్ఞానదృష్టితో వీక్షించినచో సమస్తము బ్రహ్మమయముగ నోచును.

అశాసముచే దృష్టి అపవిత్రమైపోయి కందువలన జరులకు
చేపంచము వక్షముగా కనిపించును. ఆ దృష్టిని కుంత
పూరుకొనినచో గురు శాస్త్రోపదేశంబుచేతను స్వామి
భవము చేతను వినియ్యల మొనర్చుకొనినచో ప్రపంచము
పంచరూపమున గాక రైవరూపముగ గోచరమగును ఇట్టి
కర్మ సాధించుటకే మూలపక్షము వర్షశివతి శ్వాసశ్శేత్ర
సంపాదనకొరకే మహాన్నానియగు మనుష్యత్వమును భగ
వానుడు శీఘ్రము ప్రసాదించెన అట్టి మనుష్యత్వమును
సార్వక పూరుకొనుట ప్రతివానియొక్కయు విద్యుత్ ప్రవృత్తియు.

అయితే ముందుగా భక్తిని చక్కగ అభివృద్ధి పూరు
కొనవలెను పూజా జపధ్యానాదుల వ్యాసా భగవంతుని
దెన్నగ ఉపాసన చరణము అక్షరణీ శీఘ్రం భక్తికి ముద్ది
యగునునుటకు పరాత్పరము బుద్ధియోగమును వారికి
పసాదించెను (పరాని బుద్ధియోగం) ఆ బుద్ధి యోగమే
గాకనేలేదు అదియే దివ్యశక్తియి అట్టి దివ్యశక్తిమంతేతనే
బ్రహ్మము నిశ్చయమగును చక్కగ చూడగలిగి భగవంతుని
రహస్యవశ్యమును దెన్నగ అవగాహనము చేసికొనగల్గును

తత్త్వత్వవన్యయాశక్య అహమేపంవిదోఽర్హున

జ్ఞానం ద్రష్టం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టం చ పరస్తన

ఆ శీతమును ఒక్క-అర్హునుచే కాదు ఎవరైనను పొంద
వచ్చును అనన్య భక్తి కలిగియందీప చాలును-అని

శ్రీకృష్ణ భగవానులు పెరిచిచ్చియిచ్చారు కాబట్టి అతి
సులభమైన ధర్మ కీర్తి భగవద్భక్తి పుష్కలమై, భగ
వద్భక్తిగ్రహముచే భక్తిగ్రహమును బట్టి ఏది సత్యమో ఏది
అసత్యమో తెలిసికొని, ఏది తిలకమో ఏది కైరీనిలిపిమో అవ
గతియు చేసికొని, ఏది నిత్యమో ఏది ముగిసినా అనుభూత
మోగొప్పకొని నిత్యమైన అత్యంతమును ముగిసి నిలిచి ముగి
సిన స్వత్యవచారములను వ్యామోహమును వదిలి నిరతిశయ
అత్యంతమైన భూతిచే నిలిపియును చరితార్థ మొనర్చుకొన
వలయును

శ్రీకృష్ణములు అందికొని కలవు భాగవత్త్రయములు
మృగము అందలిని లేపు, గురుభూమిను ములకును,
క్రిమిపక్షిదంబును, దేవతలకును, రాక్షసులకును బెడ్యల,
నర్ములకును శత్రువులకును కలవు అవి లోలు కలలు, వాని
ద్వారా ప్రాణి బాహ్యమైనను మూలము చూచిగల్గు
చున్నాడు పరిమళ రామరూపుడు మూలము పరిమళ
గలుగుచున్నాడు అంతిమేహి అత్మను హరి అత్మవర్మ
శమువను భాగవత్త్రయము అవ్యక్తమైనయెప్పుది అట్టి భాగ
వత్త్రయ శేధివాని శేధము అంధుని శేషము పడి దుర్భర
మోశివలతో గూడియుండును మూర్ఖుడు శేధివ్యమానముగ
ప్రమాదించుచున్నను, గుడ్డివాడు హులేకున్నట్లు పరమాత్మ
స్వప్నావస్థకు పర్వత పరిమళమున్నను అట్లుని గొంతబా

పన్నాదు అయ్యదల మొదలవలయునని (శ్రీ) శాసనము
 శరవత్పాదు రీ సత్యమునే క్రింది శ్లోకమువల్లగా చక్కగ
 నిరూపించి యున్నాడు

సర్వగుణ పద్మిదానందం క్షణమును ద్విర్విజేతే
 అభావపక్షస్థితే తే తే భావ్యం భావమునందే
 (అర్థశాస్త్ర)

కాబట్టి భావశీత్రమును ప్రయత్నించుకొనునగు నంత
 దిండుకొనుట మానవుని విద్యుత్ నిర్భయము అవశ్యక ప్రయత్నము
 ముగించుట మానవజ్ఞుడు ఇటు ఏకటిగా నాత్మరమణియగు
 విజ్ఞాన భగవంతుని భావశీత్రమునగా నేరించుకొని విజ్ఞాన
 రీతియగు

అతడును దేవతయనునీక్షించి గట్టుటయే భావశీత్రము
 సర్వరమణుడు భావశీత్రమును అవగాహించగలుగుటయే భావ
 శీత్రము వికారమందు నిర్వికారమును గల గట్టుటయే భావ
 శీత్రము వామరూపాత్మకము అగు అగ్రత్రయంక పద్మిదానంద
 పరబ్రహ్మమును ఈలాగు మొదలుకొనగల్గుటయే భావ
 శీత్రము రక్షణమును అది గల విజ్ఞానమును సైత్య
 మును విజ్ఞానమును భరించగల్గుటయే భావ శీత్రము అనేక
 ములలో ఏకముగా గానగల అదే భావ శీత్రము

వైద్యులు X కిరణములు (X rays) అనువాద
 ౨ క్రియించుటకు లోపగల ఎటుక ౨౫ ఏ కిరణము

అను తెలిసికొనుచుండును. అట్లే జ్ఞానులును విహసేయులు
జ్ఞానకేరణములను ప్రసరింపజేసి ప్రతివస్తువునందును విబ్రహ్మ
కుదురు ఆవలాశించుదురు

దృష్టిని జ్ఞానమయిగా కృత్వా
వశ్యేద్రవ్యవృత్తమయం జగత్

దృష్టిని జ్ఞానమయిగా మార్చుకొని జగత్తును బ్రహ్మ
మయముగ వీక్షించవలెనని ఉపనిషత్తు బోధించుచున్నది.
ఉపాధులన్నిటియందును అనుభూతము వ్యాపించియున్న
అంతరాత్మను నివారించే దర్శించుటకు మానవుడు తెచ్చుగా
తీర్థ్యపరిచవలసియున్నాడు.

అజ్ఞానులు బ్రాహ్మణును మాత్రమే పూజింపరు. బాగి
దృష్టి అంతిమతీర్థము, ఎటువంటి మహాపండితుడైనను
బ్రాహ్మణును ఉపాధిని మాత్రమే పూజించి, లోనున్న పర
మాత్మను పూజించి అతడు అజ్ఞానయేయగును. కావున 'X'
తీరణములచే వస్తువుయొక్క ఆభ్యంతరనిశితములు కోనరించు
జ్ఞుని వివేకమును శిరణముగా ప్రసరింపజేసి ప్రతి శరీరము
ందును, ప్రతి అక్షరముందును, ప్రతి పదముందును, ప్రతి
వర్ణముందును, ప్రతి స్థానముందును, ప్రతి కాలముందును, ప్రతి
దశాబ్దముందును, ప్రతి వర్షముందును, ప్రతి సంవత్సరముందును

అనుభూతమై కలెను.
అత్యంతాభ్యంతరములు

తత్ర ధోమోహాః కి శోక

ఏకత్వ మనువశ్యతా

అది ఉపనిషత్తులు ధోమోహించినవిధముగ సర్వభూతములందును తపయందలి అశ్వియే ప్రకాశించుచుండ ఇక ఒకడు ఇంకొకని అవతారములు చేయగలడు ! అతనికి ద్వేష మెదల ! శోషమెదల ! ఆమాయయెదల ! కాబట్టి అట్టి భూతదృష్టిచే మధురములన్నియు సమీపియి విశాల హృదయమువీర్చుకలదు ప్రేమ బయ పో గి పోతలగలవు. పనుభయంతయు తప ముందులమే యిది భావము కలంగగలదు.

ఒక వ్యక్తిని ముతంగనే దేహమును మాత్రము పరికింపు కాకు అధమును మనస్సును జాయవాను మధ్యమును అత్యును గాంచువాడు ఉత్తమును వివేకవిచారణాదు చేతను భక్తి బైకాగ్యాది సాధనల చేతను భూతస్మరణము చక్కగ విశసంతకరిగిని ప్రతి పుత్రునందును ప్రతి ప్రాణి యందును సచ్చిదానందవత్ప్రహ్లాదాను దర్శించుచు ఉచిత మును ఆనందమయముగ నొనర్చుకొనవలెను. భేదదృష్టియే సంహారము అభేదదృష్టమే మోక్షము

సర్వభూతేషు యేనైకం భావయిష్యమిహ తే

అవిభక్తం విభక్తేషు రజ్జానం నిద్రి సార్వభౌమే

అది గీతారామ్యము ధోమోహించిన ంపమున విభవంబు బదియన్న ఈ జగద్వైపులయిన విభవంబునకలయున్న పర

మాతృమి నర్కించుటను పోషాకొనవలెను. అదియే నా ద్విక
భాగము, అదియే తీర్తిమూలము.

అదివెరితి నాధిపతి ఇట్ట హఃనేరెము తిప్పక లభ్యము
కాగలదు "దివాని బుద్ధియొగమ్" అని భగవానుని వృష్టి
ముగ పేర్కొనినందుటబట్టి భక్తిని చక్కగ అభివృద్ధి
బొందించుకొనినచో ఆ పరాత్పరుడే తన బుద్ధిలబ్ధమును,
విశాకదాళ క్తిని, జ్ఞానకృష్టిని ప్రసాదించగలడు. కాంక్షి అట్టి
మహాత్మ్యులెవ్వరైనా కొంతైనా సమీపము యెత్తుకొనినై,
దృష్టిని పట్టించుకొనినై, భాగ్యవైభవమును తిప్పి
ముంతయు తన స్వయాచారమును అనుభవించి నిజ బ్రహ్మ
సంపదమును బడయువలెను. లక్ష్యమును సొందవలకు ప్రయత్న
మును విడిచివేరాదు అజ్ఞానము పోవలెననుచు దరికి
చేర్చరాదు.

కొని ఎక్కువకు ప్రార్థించినవాడు శిఖరము తిప్పక
చేరగలడు హామీ వరుసగా లేదు మధ్యలోనే నిలిచి
పోవచ్చు మూడు భాగములు ఎక్కియు లగిపోవచ్చు.
శిఖరమునకు దరిదాపులలో కాలువారి క్రిందకు పడిపోవచ్చు.
ఎక్కువకు ప్రార్థించిన కొద్ది సేవతో నిరాశపడవచ్చు.
మనకు మరలవచ్చు ఎంతకొంతోనామె నకు బంబులుదేరిన
వానిలో వ్రొద్దియందో, లేక పై శిఖరమును
అధిరోపించి అఖండభూతిని బంబులు, ఎంతకొంతో పట్టున,

అర్చ్యము కష్టపడినప్పుడే కాత్యవర్షినిగ వారు మాత్రమే అ
ప్రకారముగ లక్ష్యము చేరగల్గుదురు

అట్లే మోక్షసాధన మధిలోహింపజలందు చేలమందిలో
ప్రయత్నమును ప్రారంభించువారు ఏ కొద్దిమందియో ఉండును
అట్లు ప్రారంభించినవారిలో సాధాగ్రిమునుజేరి లక్ష్యము
కరతలామలక మొనర్చుకొనువారు ఏ ఒకరికైనా మార్గ
యొంద ను

ఈ సత్యమునే గీతాచార్యులు

మమద్విజ్ఞానం సహజీవం

కర్మ ద్యుతతి నిర్దయే

యతఃకామసి నిష్ఠానాం

కర్మిన్యాం వేత్తి తత్త్వతః

అను శ్లోకమువ్యాసా చక్క-గ నిరూపించెను కా
లక్ష్యముచేరుటకు ఎంతయో సాధనము పై ర్యము చట్టు
అచేసెను

సంసారక్షేత్రమంద ఎన్నియో విషయములపాలై, నీవు
చానికన్నింటిని అధిగమించుటకును శ్రేయశ్చేది సుఖము
అనుభవించుటకును ప్రయత్నము నలుపుచున్నాడు అట్టి
పూర్ణ సుఖము అభ్యయించేకలదు దృశ్యమందులే
కావుననే మహాత్మ్య పాక్షాత్కారము కొరకై ఈ
అసౌఖ్యములు పొందవలెనున్నాడు అయితే గమ్యస్థానం

చేరగలుగుచున్నావా ? లేదు కాదుమేని ! మాయా,
ప్రభావముచేరిను, జగ్గొందిర వానవా ప్రాబల్యముచేరిను
ఒకరిత ఆజ్ఞగత వానికు స్పృహనందు పోలుచేకొని వెనుకకు
రాగుచున్నది. దానిని జయించునా, విజయఁజేసిని వరింపగలుగు
చున్నాడు, దానిచే నిర్మితమయ్యెనా, దిగజరిపోవుచున్నాడు.
అన్యము నుండి పూర్వము పోవుచున్నాడు.

రాక్షసులెవరు ! వానిన్న పూర్వము జేవతలే గాని
ఆజ్ఞగతవలన ఉన్నతిస్థానమునుండి దిగజారి క్రిందకు పడిపోయి
నాడు. అనుభవోక్తములందు రాక్షసులనుగూర్చి చెప్పువస్తువు
ఈ క్రింది వివరణము గావించబడినది

అనురాగైత్య దైతేయా
దనుజైకారి దానవాః
శుక్రశిష్యా జిశిషుతాః
పూర్వదేవా సురద్విజః

ఈ క్షేత్రలో 'పూర్వదేవాః' - అని కలదు అనగా రాక్షసులు
పూర్వము చేరగలేదునుభావము ఇతరుల కక్క-గా స్ఫురించు
చున్నది

కాబట్టి గొప్పవారై ఎదు వారి గొప్పదనమును కాపాడుటకు
ప్రయత్నము చేయుచుండునచో, ఆజ్ఞగతులు, సోమరితనము
నకు, తమోగుణమునకు, మాయకు అవకాశము గొనంగివచ్చుచో
ఆ గొప్ప నితనుండి దిగజారిఅధఃపతనమును పొందిపోవుచును.
జేవతలు పూర్వ దేవతలు (రాక్షసులు) స్థితికి వారిపోవుచును.

కనుకనే మహార్థసాధకులకు ప్రమత్తిత అనగా సోద
 కవము అజాగ్రత మృత్యువుతో సమామని పెద్దలు పలికి
 (ప్రమాదోపైత్యమృత్యు) కావున మోక్షా మగల సాధకు
 అజాగ్రతరూపమైన సాధనను ఏకాలయందును వివరాడక
 పూర్ణత్వమును బడసివను గూడ చాల అప్రమత్తమై యు
 వలెను ఏలయనిన ప్రతి క్షియశుభ్రమాయ మహాబలవత
 మైంది సాధకుడు ఏకొ శతము అజాగ్రతగ నున్నను వా
 కిది సందేహమునైనను ముంచివేయబడి అదికాదుక
 యందును చరిత్రయొక్క ఫలమును విశ్వాది తిరుగవైచివ
 రిప్పు కనుకని అధిరోపించిం ఎంతో మహనీయులుకు
 ఒక్కొక్కప్పుడు మాయయొక్క ఎదురుదెబ్బలుతిని
 యొక్క మన్నిగములకులొనై కాలముల వడిపోయిన నం
 ములెన్నయో కలవు

కనుక ముముక్షువగువాడు తన సాధనయందు అజాగ్ర
 ఏమాత్రము తాపోగ గరాదు క్రతువు వచ్చి రాకము
 వానిని హృదయస్థానము నుండిబయటపెట్టి పారవేయవ
 శమునందులో వడిన కట్టతల్లలు చెత్త చెదారః
 తరంగములు పెల్లపెల్లగ నెట్టి ఒడ్డుప ఎట్లు చేర్చివేయ
 అట్టి ముముక్షువు తన హృదయ సాగరమున ప్రవేశి
 దుస్సంకల్పములను, కామాది వికారములను వివేక విద
 యు తరంగములచే బయటకు త్రోసివేయవలెను
 జాగరూపమై యుండువలెను